

КОМЕНТАРИ И ПРЕДЛОЗИ НА ЗПП
СО ОСВРТ НА РАБОТНАТА ГРУПА
ЗА СЕКОЈ ОД НИВ

Овој документ претставува осврт на Работната група на Министерството за правда формирана 2019 година за подготвување на Предлог Законот за Парнична постапка, на сите коментари, предлози и забелешки кои пристигнаа на објавениот Нацрт-Закон за парничната постапка, и тоа како преку страницата на ЕНЕР така и непосредно до Министерството за правда. Притоа следуваат стотици коментари од 31 правни и физички лица, професионални комори, синдикални организации, невладини организации и сл.

Кон секој конкретен предлог (прикажан интегрално како што е доставен од страна на предлагачот) даден е став на Работната група (во црвена боја за полесно идентификување), како и образложение зошто определен предлог не се прифаќа и забелешка за оние што се прифатени. Притоа во голем дел има повторување на определени предлози и коментари, така да во натамошниот текст, по првото образложение за определен предлог има укажувања да се видат коментарите дадени на тој предлог- дадени понапред.

Притоа, коментари и забелешки пристигнаа од :

1. Адвокатска Комора на Република Северна Македонија (писмен допис до МП)
2. Адвокатска Комора на Република Северна Македонија (на ЕНЕР)
3. Адвокатска Комора на Република Северна Македонија (Љубомир Михајловски и Жана Кузмановска , членови на УО на АКРСМ)
4. Адвокат Дељо Кадиев
5. Адвокатско друштво Трпеновски
6. Сојуз на Синдикатите на Македонија
7. Институт за човекови права
8. Нотарска комора на Република Северна Македонија
9. Пане (ЕНЕР)
10. Орхан (ЕНЕР)
11. МАРИЈА-РОМАЛИТКО
12. Владимир ЕНЕР)
- 13.Методија (ЕНЕР)

14. Џемаил (ЕНЕР)
15. Јованчо (ЕНЕР)
16. Стопанска комора на РСМ
17. Триглав осигурување
18. Тања (ЕНЕР)
19. Георги (ЕНЕР)
20. Никола (ЕНЕР)
21. Валентина (ЕНЕР)
22. Оливер (ЕНЕР)
23. Петар (ЕНЕР)
24. Нино (ЕНЕР)
25. Дарја (ЕНЕР)
26. А1 Македонија
27. Александра (ЕНЕР)
28. БЕГ
29. Проф. д-р Тони Дескоски
30. Група на фирми од Прилеп (Витаминка, Прилепска пиварница, Микросам, Комфи Ангел, Мермерен Комбинат)
31. Синдикат на работници од текстилната, кожарската и чевларската индустрија

1. ПРЕДЛОЗИ ОД АКРСМ

1.1. Во член 11 (11) од ЗПП став 3, се менува и гласи:

„Во парничната постапка судот во однос на постепење на кривичното дело и кривична одговорност на сторителот е врзан за правосилната пресуда на кривичниот суд со која обвинетиот се огласува за виновен, но не и со изведените докази врз основа на кои се утврдени факти во кривичната постапка,,

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Со овој предлог на АКРСМ се нарушува начелото на правна сигурност. Веќе еднаш ценети и утврдени докази врз основа

на кои е донесена одлука во однос на кривично правниот предмет, не може различно да се ценат и преоценуваат од граѓанскиот суд.

1.2. Во член 80 се додава нов став 3 кој гласи:

3)Странката може да поднесе редовен и вонреден правен лек и да превземе дејствија во постапката по повод редовниот и вонредниот правен лек само преку полномошник , кој е адвокат.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Станува збор за субјекти кои имаат иста стручна квалификација (дипломиран правник со положен правосуден испит) како адвокатите, особено ако се има предвид одлуката на Уставниот суд У.бр.134/2002 од 22.01.2003 година, со која се исклучува можноста за постоење на ексклузивност да се обезбедува правна помош на граѓаните и правните лица во постапките за остварување на нивните права и правнозаштитени интереси.

Имено, со оваа Одлука на Уставниот суд изречно е заземено стојалиштето дека:

„б Според мислење на Судот, целта на член 53 од Уставот е да се утврди статусот и положбата на адвокатурата како самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон, што е израз на фактот дека правната помош дадена од стручно-квалификувана, самостојна и независна служба е основна гаранција за остварување и заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот. Меѓутоа, вклучувањето и утврдувањето на адвокатурата со означениот статус и својство, како една од уставните гаранции за основните слободи и права, не значи дека таа е и единствена надлежна за пружање и обезбедување на правна помош. секое толкување на членот 53 од уставот, во смисла дека тој ја исклучува можноста правна помош да обезбедуваат и други субјекти, освен адвокатурата, според судот би било многу рестриктивно и не би соодветствувало на значењето и уставниот третман на слободите и правата на човекот и граѓанинот.

Понатаму, имајќи ги предвид условите за упис во именикот на адвокатите, со кој се стекнува својство на адвокат, судот смета дека решенијата според кои адвокатите се единствено надлежни за давање и обезбедување правна помош не може да се оправда ниту од аспект дека тие се единствено квалификувани за тоа. ова од едноставна причина што адвокатите се само дел од единствената правна професија и тие имаат исто знаење и способности како и другите лица со завршен правен факултет и положен правосуден испит. со тоа што овие лица не се определиле професионално да се бават со адвокатура, не ги прави помалку

квалификувани од адвокатите да и тие даваат правна помош, било на граѓаните или на правните лица во кои се вработени.“

Во иста линија се и стојалиштата на Уставниот суд во **Одлуката бр. 135/2016-1 од 24.01.2018 година**, со која се укинати одредбите од Законот за извршување со кои се уредуваше задолжително застапување од адвокат во извршните постапки во кои вредноста на главното побарување е над 10.000 евра.

Дополнително, укажуваме дека предлозите за исклучување на можноста лицата дипломирани правници со положен правосуден испит да можат да се јават како застапници на правното лице со кое се во работен однос, се во спротивност со законодавството на Европската Унија, кое согласно Спогодбата за стабилизација и асоцијација имаме обврска да го усогласиме, а особено со **Регулативата бр. 1896/2006 за воведување на постапка за европски платен налог**.

Согласно чл.24 од Регулативата бр.1896/2006 за воведување на постапка за европски платен налог од 12.12.2006 година **предвидено е дека застапувањето од страна на адвокат или други правни стручњаци не е задолжително**. Дури се изработени и посебни обрасци на пријави за платен налог, со цел максимално да се поедностави и онака едноставната постапка за издавање на платен налог. Во преамбулата на Регулативата јасно е наведено дека целта на уредбата е правилно функционирање на внатрешниот пазар (точка 1), отстранување на пречките за добро функционирање на парничните постапки (точка 2), потребата од брза ефикасна наплата на неподмирениите долгови имајќи во предвид дека задоцнетото плаќање на долговите е причина за неликвидност која се заканува на опстанувањето на компаниите, посебно на малите и средните а за последица има и губење на многу работни места (точка 6), настојување да се реши проблемот со масовната наплата на неспорните побарување (точка 7). Регулативата треба да ја поедностави, забрза постапката со што помалку трошоци во однос на неспорните парични побарувања притоа дефинирајќи минимални стандарди.

1.3.Во член 81 (81):

Се менува став 1 алинеја 2 и гласи:

2)лице-дипломиран правник со положен правосуден испит вработено кај странката за спорови од прв степен каде вредноста на спорот не надминува 1.000.000,00 денари

Во член 81 став 1 алинеја 3 се брише.

Во член 81 се додава нов став 4 кој гласи:-Во спорови пред основните судови каде вредноста на спорот надминува 1.000.000,00 денари, пред Апелационите судови и пред Врховниот Суд, без разлика на вредноста на спорот, полномошник на странката може да биде само адвокат .

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Видете коментар по точка 1.2. погоре

-од коментари: спротивно на Одлуки на Уставен суд Убр.135/2016-1 од 24.01.2018, Убр.134/2002, како и на Регулатива бр.1896/2006 од Европскиот парламент +(коментар на енер од Георги и Никола)

1.4. Во член 82 (83) се додаваат нов став 2 и 3 кои гласат:

Став 2:

-На барање на странката или на нејзиниот полномошник, државните органи, органите на државната управа, единиците на локална самоуправа и лицата кои вршат јавни овластувања, должни се во рок од 30 дена, од денот на приемот на барањето, да им ги достават сите исправи и податоци со кои располагаат што се од интерес за водење на парничната постапка.

РАБОТНА ГРУПА: Овој предлог веќе е содржан во одредбите на член 220 (од нацртот на законскиот текст) и истиот е разделен во 2 става.

„Член 220

(1) На барање на странката или на застапникот на странката, државните органи, органите на државната управа, единиците на локалната самоуправа и лицата кои вршат јавни овластувања, се должни во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето да им достават исправи што се од интерес за водење на парничната постапка.

(2) Одредбата од ставот 1 на овој член се однесува и на податоци, кои што се достапни согласно со закон.,,

1.5. Став 3:

-Доколку лицата од став 2 од овој член не постапат по барањето на странката или нејзиниот полномошник, и поради тоа бидат предизвикани дополнителни трошоци за странките во парничната постапка, судот со посебно решение, по барање на странките, ќе го задолжи органот или лицето кое врши јавни овластувања, да ги надомести сторените трошоци. Против ова решение на судот дозволена е посебна жалба во рок од 8 дена по приемот.

РАБОТНА ГРУПА: Овој предлог е делумно прифатен и вграден во член 150 како став 3

(3) Кога со закон е предвидено пред поведување на парничната постапка задолжително да се поднесе барање до одреден орган или друго правно лице, или кога е потребно да се прибави податок или доказ кој е нужен за водење на постапката, трошоците предизвикани во врска со тоа барање се сметаат за парнични трошоци по повод постапката што биле потребни за нејзино водење.

1.6. Во член 85 (86) став 3 се менува и гласи:

-став 3: Пред суд од прв степен, во спорови чија вредност не надминува 1.000.000,00 денари, со согласност на странката, адвокат може да го заменува адвокатски стручен соработник со положен правосуден испит кој има засновано работен однос кај адвокатот или во адвокатското друштво чиј основач или вработен е адвокатот.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен.

(3) Адвокатот може да го заменува адвокатски стручен соработник со положен правосуден испит, кој е вработен кај него, или друг адвокат, со согласност на странката

1.7. Член 93 (98):

-став 3 зборовите “односно електронски потпис” СЕ БРИШАТ.

-став 8 зборовите “односно електронски потпис” СЕ БРИШАТ.

РАБОТНА ГРУПА: Заради напредокот на технологијата ова се нужни одредби.

1.8. Член 96 (101) став 1 се менува и гласи:

-став 1: Поднесоците кои до судот се поднесени во писмена форма од полномошник или од страна на Државното правобранителство, а кои се неразбирливи или не ги содржат податоците од член 93 став 4, 5, 6 и 8 на овој закон, **и поради тоа не може да се постапува по нив**, судот ќе ги отфрли. За сите пропусти во поднесоците од технички карактер, како што се грешки во имињата и броевите, грешки во пишувањето или сметањето, изоставување на имиња, матични броеви, даночни броеви, телефонски броеви и други податоци содржани во прилозите кон поднесоците, судот ќе му укаже на полномошникот и ќе му остави рок за исправка кој не може да биде подолг од осум дена.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. АКРСМ се обидува да стави знак равенство помеѓу термините грешки и пропусти. Третманот на техничка грешка е изедначен со техничка грешка на суд од член 344 (331). Членот 96 се однесува на пропусти, а не на технички грешки.

1.9. Се додава нов став 2:

Ако поднесоците или прилозите не се поднесени во доволен број примероци, судот ќе го повика подносителот или неговиот полномошник да ги достави во доволен

број примероци во рок кој не може да биде подолг од осум дена. Доколку подносителот или неговиот полномошник не постапи по задолжението во дадениот рок, судот поднесокот ќе го отфрли.

-став 6 се брише, додека ставовите 2, 3, 4, 5 и 7 стануваат ставови 3, 4, 5, 6 и 7.

РАБОТНА ГРУПА: Овој предлог е прифатен и вграден во член 96 ст.1 и ст.6.

Член 96 (101)

(1) Поднесоците кои се поднесени од полномошник или од страна на Државното правобранителство, а кои се неразбирливи или не ги содржат податоците од членот 93 ставови (4), (5), (6) и (8) на овој закон ~~или не се поднесени во доволен број примероци кога тие се поднесени во писмена форма,~~ судот ќе ги отфрли. За грешките во имињата и броевите, како и други очигледни грешки во пишувањето и сметањето, судот ќе му укаже на полномошникот и ќе му остави рок за исправка од три дена. Доколку полномошникот не постапи по укажувањето на судот во определениот рок судот ќе го отфрли поднесокот.

(6) Ако поднесоците или прилозите во писмена форма не ги поднесе во доволен број примероци, судот ќе го повика подносителот, односно неговиот застапник ~~од ставот (2) на овој член~~ да ги поднесе во рок од три дена, а во спротивно поднесокот ќе го отфрли.

1.10. Член 100 (104) се менува и гласи:

-Ако последниот ден на рокот паѓа на државен празник или во ден кога судот не работи (сабота или недела), рокот истекува со истекот на првиот нареден работен ден.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Сабота и недела се секако неработни денови за судот.

1.11. Член 104 (108):

-се додава нов став 3 кој гласи:

Доколку судот доцни со одржување на закажаното рочиште, должен е, по протек на петнаесет минути задоцнување, да го одложи рочиштето и да закаже ново рочиште или доколку поради некоја причина судот не е во можност веднаш да го одложи рочиштето и да закаже ново, тогаш рочиштето по проток на петнаесет минути од закажаниот термин се одлага по автоматизам и судот е должен да закаже ново рочиште. Новото рочиште ќе се одржи најмногу во рок од 45 дена од денот на одложеното рочиште. Закажаното рочиште со задоцнување повеќе од петнаесет минути може да се одржи само по претходна согласност од страна на странките дадена на записник пред судот.

Ставовите 3, 4 и 5 стануваат ставови 4,5 и 6.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Ова не е проблем кој се решава со закон, ниту пак истиот преставува системски проблем, туку е само проблем на еден одреден суд.

1.12. Член 150 (145) став 1 се менува и гласи:

-став 1: Парничните трошоци ги сочинуваат издатоците направени во текот или по повод на постапката, вклучително и за дејствија кои било предвидено да се превземат, но не се превземале или биле одложени, или рочишта кои биле закажани но не се одржале или биле одложени, доколку поради овие дејствија и рочишта на странките им биле предизвикани трошоци.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Прашањето е решено доколку одлагањето е предизвикано од страна на странка во спорот. Но доколку одлагањето е по вина на судот, истото е невозможно да се предвиди. Консултирана е компаративна пракса и констатирано е дека не постои решение како предлогот на АКРМ.

1.13. Член 156 се менува и гласи:

-Доколку одредени рочишта биле одложени од причина која е на страната на судот, трошоците што биле предизвикани за двете странки ќе бидат надоместени од средствата на судот, независно од исходот на спорот.

РАБОТНА ГРУПА: Ова е делумно прифатено и извршена е преформулација во член 156.

Член 156

Во случај кога рочиштето е одложено поради спреченост на судот, судот не ги досудува трошоците за застапување за тоа рочиште, независно од исходот на парницата.

1.14. Член 245 став 2 се менува и гласи:

-став 2: Судот може да определи изведување на доказ со вештачење и без предлог на странките, најдоцна до заклучување на главната расправа.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа бидејќи ќе доведе до одолговлекување на постапката, а законот го прифаќа концептот на концентрација на доказите.

1.15. Член 255 став 2 има техничка грешка, во последната реченица од став 2 место “опредени во член 249 став (2)” треба да стои “определени во член 249 став(1)”.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатено и среден е текстот.

1.16. Воведување на институтот “МИРУВАЊЕ НА ПОСТАПКАТА”

Член 290 се менува и гласи:

-став 1:Мирување на постапката настапува ако двете странки пред заклучување на главната расправа се спогодат за мирување, или кога двете странки ќе изостанат од подготвителното рочиште или од рочиштето за главна расправа, како и кога тужителот кој е уредно повикан ќе изостане, или кога на рочиштето ќе дојде само тужителот и ќе предложи мирување поради изостанок на тужениот.

-став 2:Кога странките се спогодиле постапката да мирува, тоа мирување настапува од денот кога за тоа писмено ќе го известат судот.

-став 3:Во случај на мирување, настапуваат истите правни последици како и кај прекин на постапката, освен што роковите определени со закон не престануваат да течат

-став 4:Мирување со спогодба на странките може да настапи еднаш во текот на постапката, додека мирување поради изостанок може да настапи најмногу два пати во текот на постапката.

-став 5: Доколку странките побараат мирување со спогодба повеќе од еднаш или настапат услови за мирување поради изостанок на странките повеќе од два пати во текот на постапката, тужбата се смета за повлечена.

Нов член 290-а:

-став 1:Доколку мирувањето на постапката настапило со спогодба на двете странки, постапката може да биде во мирување најмногу до три месеци. Во сите други случаи, кога мирувањето настапило поради изостанок на двете или на една од странките, постапката може да биде во мирување најмногу до 30 дена.

-став 2:Ако ниту една од странките пред истекот на рокот од три месеци, односно триесет дена не поднесе предлог за продолжување на постапката, тужбата ќе се смета за повлечена.

-став 3:Судот на Записник со решение утврдува мирување на постапката во кое назначува од кој ден мирува постапката. Примерок од ова решение во писмена форма се доставува до странките.

-став 4:Доколку решението за мирување странката го прими по истекот на рокот од три месеци односно триесет дена, предлогот за продолжување на постапката се смета дека е навремен ако е поднесен во рок од три дена по приемот на решението.

-став 5:Против решението за мирување, не е дозволена посебна жалба.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Барањето на АКРМ е повторно враќање на законските решенија пред 2005 година, а кои беа главна причина за бројни пресуди на ЕСЧП за поради повреда на начелото на судење во разумен рок според Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП). Бришењето на институтот мирување значеше општа мерка на извршување на бројни пресуди на ЕСЧП. Враќањето назад може да предизвика сериозни политички последици спрема државата од страна на Советот на Европа. Притоа институтот Мирување на

постапка не постои никаде во Европа и беше екстремно тешко да се објасни што претставува, и да се предведе на англиски јазик.

1.17. Во Член 293 (280) став 2 се брише.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Со предвидениот став се санкционира незаинтересираноста на странките.

1.18. Член 386 (372) став 3 алинеја 5 се менува и гласи:

-во спорови во кои во постапката по жалба второстепениот суд ја преиначил првостепената пресуда без оглед на вредноста на спорот

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа од причина што со закоотн е исклучена можноста за ревизија во спорови од мала вредност.

1.19. Во член 441 (418) став 1 зборовите” и ако обврската треба да се исполни во странство “ да се брише и став 1 да гласи:

“Кога тужбеното барање се однесува на побарување во пари, а тоа побарување се докажува со веродостојна исправа приложена кон тужбата во оригинал или во заверен препис, судот ќе му издаде налог на тужениот да го исполни тужбеното барање (судски платен налог)”.

Со овој член тужителот/доверителот/ ќе може да бира каде да го реализира своето право, да поднесе Тужба за издавање на судски платен налог во Суд или Предлог за издавање на нотарски платен налог кај Нотар. Последната анализа за работата на нотарите направена од страна на Министерството за правда, за број на неправосилни предмети кај нотарите поднесени кај нив од 2012 година до 2019 година, покажува дека бројот на неправосилни предмети е алармантно голем, можеби и повеќе од порано кога ваквата неефикасност им се припиша на судовите, поради што и нотарите добија надлежност за нотарски платен налог. Ваквата состојба значи дека мора да се понуди алтернатива, а тоа е овој предлог, платните налози да можат да се доствуваат и во суд и кај нотари, да се зголеми конкуренцијата, а со тоа ќе се зголеми и ефикасноста на работењето на нотарите и судовите. Доверителите/тужителите ќе поднесуваат платни налози каде што ќе им биде поефтино, но и таму каде постапката ќе биде побрза и поефикасна до правосилноста на Решенија за издавање на платни налози.

Нотарскиот платен налог е непознат во европската правна практика (освен во Хрватска и РСМ), поради што и РСМ како земја која има аспирации за членство на Европската унија, во иднина ќе мора да го регулира издавањето на платните налози врз основа на веродостојна исправа во суд, а никако кај нотар бидејќи нотаските платни налози се спротивни на регулативата [бр.805/2004 на Европскиот Парламент](#) за признавањето и извршувањето на пресудите за парнични и

стопански спорови, бидејќи врз основа на нотарски платен налог не може да се издаде Европски платен налог.

Во членот 3 став 1 од Регулативата предвидено е водење на судска постапка пред суд што е преточено со Пресуда С 484/15 на Европскиот Суд на правдата, со која е утврдено дека на нотарскиот платен налог издаден во Хрватска, не може да се издаде потврда за Европски платен налог, бидејќи истиот е издаден од нотар а не од суд.

ПРИЛОГ: *Уредба 805/2004 на Европскиот Парламент*
Пресуда С484/15 на Европскиот Суд на правдата

Затоа, АКРСМ смета дека предложената измена, со која тужба за издавање на платен налог ќе може да се поднесе и до судот (судски платен налог) без оглед каде треба да се исполни побарувањето (сегашното решение е само во странство), не само што ќе овозможи избор на странките, туку и значително ќе ја подобри ефикасноста во постапувањето како на нотарите, така и на судовите. Со други зборови, конкуренцијата треба да придонесе да се надминат констатираните слабости во делот на нотарските платни налози кои се манифестираат преку огромен број на неправосилни и незавршени предмети од страна на нотарите во периодот од 2012 до 2019 година. Во исто време, со ова решение нашиот ЗПП ќе се усогласи со европското законодавство и европската практика во делот на Европскиот платен налог.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Нема никава аргументација зошто треба да се смени целосно концептот кој функционира 10- тина години. Системското решение за пренесувањето на платните налози од судовите кај нотарите измината деценија, даде екстремно позитивни резултати. Платните налози се издаваат за кратко време (неспоредливо побрзо од претходната судска пракса која го генерираше проблемот со над 600.000 неправосилни платни налози кои седеле во судовите со децении, за да сега граѓаните се теретат со затезни камати кои многукратно ги надминуваат главните долгови), доставата на истите до странките е веродостојна и во огромен дел неспорна, правото на приговор кое им стои на располагање на странките се користи во незначителен број (споредено со стотиците илјадници предмети кои проаѓаат низ нотарските канцеларии), постапките по приговорите продолжуваат пред судовите каде на странките им е овозможена судска заштита, а трошоците за издавање на налозите се незначителни за странките (особено по законските измени од 2019, особено ако не се користи адвокатска услуга). За повеќе информации може да се користат Информациите за примена на Законот за нотаријатот, кои се достапни на веб страната на МП, а кои секоја година се доставуваат до Владата на РМ. Видете линк <https://www.pravda.gov.mk/Upload/Documents/Informacija%20za%20primena%20na%20Zakonot%20za%20notarijatot%20za%202019%20godina.pdf>.

Работната група со должно внимание ги разгледа укажувањата за Хрватските искуства и проблемите со ЕУ, и истите се добро познати на Министарството за правда, како и на експертите кои учествуваа во Работната група. Консултирани беа и колегите од Хрватска кои доставија материјали за најновите случувања во Хрватска, но и укажаа каде е сторен проблемот во нивната држава. Не е проблем во нотарскиот платен налог, туку во неговото извршување надвор од Хрватска. Сторен е пропуст во моментот на нивните преговори со ЕУ и нотарите не биле вклучени под поимот “ суд,” што го генерирало проблемот од аспект на присилното извршување на налозите надвор од Хрватска. Во секој случај не размислуваат за враќање на платните налози во судовите , бидејќи тоа дополнително ќе им ја влоши состојбата на и онака преопотварените и троти хрватски судови. Види интегрален текст на коментар на Doc. dr. sc. Kristian Turkalj (Главен преговарач на Хрватска во преговорите со ЕУ) од 2020 година

Položaj javnih bilježnika u ovršnom postupku nakon relevantnih odluka Suda Europske unije

1. UVOD¹

Članstvom Hrvatske u Europskoj uniji hrvatskim sudovima omogućeno je izravno obraćanje Sudu EU-a radi tumačenja prava Unije ili ocjene valjanosti europskih propisa. Niz sudova se već obratio tome Sudu tražeći tumačenje prava EU vezano za konkretan predmet koji su rješavali. U sedam godina članstva postavljeno je ukupno 24 prethodnih pitanja Sudu EU-a.² Sve do sada donesene odluke Suda EU-a iznimno su zanimljive za proučavanje zbog određenih tumačenja koja su u njima iznesena ili zbog učinka koje su one potom imale na pravni sustav Republike Hrvatske. Također, neke od presuda su zanimljive zbog nacionalnog postupka koji su bili predmet interesa međunarodnih odnosa Republike Hrvatske s drugim državama.³ U pogledu učinka na pravni sustav Republike Hrvatske trenutno posebno značajne su odluke u predmetima Pula parking i Zulfikarpašić.⁴ Navedene odluke pobudile su izniman interes u znanstvenim i pravosudnim krugovima te su potaknule postavljanje daljnjih pitanja koja su se odnosila na odluke javnih bilježnika u predmetu HRT, Obala lučice, te u spojenim predmetima Parking i Interplastics.

⁵ Naime, navedene odluke imaju dalekosežne posljedice na ovršni sustav u Republici Hrvatskoj budući da su dovele do potrebe izmjene

¹ Stavovi izneseni u tekstu isključivo su osobni stavovi autora i ne mogu se smatrati službenim stavovima nadležnog ministarstva.

² Podaci o zahtjevima obuhvatili su sve zahtjeve podnesene Sudu EU-a zaključno s danom 8. srpnja 2020.

³ Neki prethodni postupci imali su značajno naglašenu vanjskopolitičku dimenziju. To se odnosi na prethodni postupak koji se ticao kaznenog progona protiv mađarskog državljanina optuženog za korupciju u predmetu vezanom uz INA-MOL pod nazivom AY C-268/17. Slično je bilo u postupku zahtjeva izručenja postavljenog od strane Rusije u odnosu na ruskog, ali i islandskog državljanina, optuženog u Rusiji za korupciju (I. N., C-897/19).

⁴ Vidi presude u predmetu Zulfikarpašić protiv Gajera, C-484/15 i predmet Pula parking protiv Klause Tederahna, C-551/15.

⁵ Vidi rješenje Suda u predmetu HRT C-657/18. iz 2019., te Zahtjev za prethodnu odluku u predmetu Obala lučice, C307/19-1., kao i spojeni predmeti u zahtjevima PARKING d.o.o. C-267/19 i INTERPLASTICS C-323/19-1.

Ovršnog zakona, a posljedično su prouzročile vrlo dinamičnu i zaoštrenu javnu raspravu oko budućeg uređenja ovršnog postupka u Hrvatskoj. Sama

činjenica da su izmjene Ovršnog zakona morale biti upućene u treće čitanje dovoljno govori koliko je teško postići dogovor oko koncepta novoga ovršnog postupka. Ovdje ćemo pokušati prikazati stavove Suda EU-a koji su relevantni za uređenje ovršnog postupka u RH u dijelu koji se odnosi na ovlasti javnih bilježnika da izdaju ovršna rješenja na temelju vjerodostojne isprave.

2. PRETHODNO PITANJE KAO MEHANIZAM KONTROLE USKLAĐENOSTI NACIONALNIH PROPISA S PRAVOM EU-a

Nakon ulaska u EU sudbenu vlast u RH, pored nacionalnih sudova čini i Sud Europske unije. Nadležnosti Suda EU-a su različite. Uključuju rješavanje sporova među državama članicama, sporova između institucija, tužbi pojedinaca itd.⁶ Za zaštitu prava pred nacionalnim sudovima najzanimljivija je nadležnost Suda EU-a za odlučivanje o prethodnim pitanjima koja mu upućuju nacionalni sudovi radi dobivanja tumačenja prava EU-a ili ocjene valjanosti europskih propisa.⁷

Osnovna svrha prethodnog postupka je osiguravanje ujednačenog tumačenja i primjene europskog prava u Uniji, dajući sudovima država članica instrument koji im omogućuje da se u okviru prethodnog postupka obrate Sudu Europske unije s pitanjima koja se odnose na tumačenje prava Unije ili valjanost akata njezinih institucija, tijela, ureda i agencija.⁸ Sud EU-a svojim tumačenjem prava Unije ujedno konkretizira te dopunjuje nedo-

⁶ Vidi čl. 19. st. 3. Ugovora o Europskoj uniji, Službeni list Europske unije, C-202., str. 13.

⁷ Vidi čl. 267. Ugovora o funkcioniranju EU-a, Službeni list Europske unije, C-202., str. 164.

⁸ Preporuke namijenjene nacionalnim sudovima koje se odnose na pokretanje prethodnog postupka, Službeni list Europske unije C-380 iz 2019., str. 1., para. 1.

JAVNI BILJEŽNIK Vol. XXIV (2020) 47

voljno jasne ili nedorečene odredbe prava Unije. Prema ustaljenoj sudskoj praksi, postupak predviđen člankom 267. UFEU-a instrument je suradnje između Suda i nacionalnih sudova, zahvaljujući kojem Sud nacionalnim sudovima daje elemente tumačenja prava Unije koji su im potrebni za rješavanje spora koji se pred njima vodi. Sud EU-a je u prethodnom postupku ovlašten donositi odluke o europskom pravu samo u kontekstu predmeta koji se odvija pred nacionalnim sudom. Prethodni je postupak, stoga, izravno vezan uz konkretni predmet pred nacionalnim sudom koji postavlja pitanje. Sud EU-a stalno ističe da njegov odgovor mora biti koristan nacionalnom sudu koji je postavio pitanje za rješavanje predmeta.⁹ Kako bi tumačenje prava Unije bilo korisno nacionalnom sudu, osobito je potrebno da taj sud odredi činjenični i zakonodavni okvir pitanja koja postavlja ili da barem objasni činjenično stanje na kojima se njegova pitanja temelje. Usto nužno je da nacionalni sud u svom zahtjevu pruži minimum objašnjenja o razlozima odabira odredaba prava Unije čije tumačenje zahtijeva kao i o vezi koja po mišljenju tog suda postoji između tih odredaba i nacionalnog zakonodavstva, primjenjivog u glavnom postupku koji se pred njim vodi.¹⁰ U tom pogledu valja istaknuti da podaci iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje služe

ne samo tomu da omoguće Sudu da pruži korisne odgovore, već i tomu da se vladama država članica i drugim zainteresiranim osobama pruži mogućnost da podnesu svoja očitovanja u skladu s člankom 23. Statuta Suda Europske unije. Sud je dužan osigurati zaštitu te mogućnosti, vodeći računa o činjenici da se, u skladu sa spomenutom odredbom, zainteresirane osobe obavještavaju samo o odlukama kojima se upućuju prethodna pitanja.¹¹ Za države članice prethodni postupak također ima i svojevrstu ulogu prikrivene sudske kontrole nad usklađenosti nacionalnih zakona i drugih propisa s pravom EU-a jer se domaći sudovi često obraćaju Sudu da protumači određene pravne akte Unije kad posumnja u usklađenost nacionalnog prava s pravom EU-a. U takvom slučaju sud države članice dužan je u konkretnom predmetu isključiti primjenu nacionalnog prava te izravno i neposredno primijeniti propise EU-a. Na taj način se uspostavlja kontrola sudske vlasti nad zakonodavnom i izvršnom vlasti države članice. Takvu kontrolu najbolje ilustrira presuda Suda EU-a u predmetu *Milivojević*.¹² Sud EU-a presudio je da se članku 56. UFEU-a, koji se odnosi na slobodu pružanja

9 Vidi rješenje Suda u predmet *Jadransko osiguranje C-651/18.*, para. 12.

10 Vidi presudu u predmetu *Argenta Spaarbank*, C-578/14 iz 2015., para. 15 te presudu u predmetu *Miasto Łowicz protiv Skarb Państw C-558/18.* iz 2020., para. 42.

11 Vidi presudu u predmetu *Ognjatov*, C-614/14 iz 2016., para. 20.

12 Vidi presudu u predmetu *Milivojević*, C-630/17., para. 39.

usluga, protivi Zakonu o ništetnosti ugovora o kreditu s međunarodnim obilježjem. Sud svoj stav obrazlaže na način da Zakon očito prekoračuje granice onoga što je nužno za postizanje zadanog cilja jer se njime retroaktivno, općim i automatskim pravilom propisuje ništetnost svih ugovora o kreditu s međunarodnim obilježjem koji su sklopljeni s neovlaštenim vjerovnicima, osim onih koji su u cjelini ispunjeni.¹³

3. ŠTO JE SUD EU-a REKAO O ULOZI JAVNIH BILJEŽNIKA U PROVEDBI OVRHE NA TEMELJU VJERODOSTOJNE ISPRAVE

Hrvatski sudovi su se u više navrata obraćali Sudu EU-a sa zahtjevom za tumačenjem usklađenosti Ovršnog zakona s pravom EU-a u dijelu u kojem je javnim bilježnicima dana ovlast donošenja ovršnih rješenja na temelju vjerodostojne isprave. Sve je počelo s dva odvojena predmeta (predmet *Zulfikarpašić protiv Gajera*, C-484/15 i predmet *Pula parking protiv Klause Tederahna*, C-551/15) kojima se od Suda EU-a tražilo očitovanje o tome mogu li se javni bilježnici u Hrvatskoj smatrati „sudom“ u smislu te Uredbe 1215/2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima.¹⁴ Potom je u predmetu *HRT* Općinski sud u Novom Zagrebu tražio od Suda EU-a tumačenje Uredbe (EZ) br. 805/2004 tvrdeći da su hrvatski državljani u nepovoljnijoj situaciji u odnosu na državljane drugih država članica jer se rješenja o ovrsi koje donose javni bilježnici u Hrvatskoj ne priznaju u drugim državama članicama EU-a kao europski ovršni naslovi u smislu Uredbe br. 805/2004, te je smatrao da ta razlika u postupanju predstavlja diskriminaciju. Sličan pristup

slijedila su i pitanja Trgovačkog suda u Zagrebu u spojenim predmetima Parking d.o.o. C-267/19. i Interplastics C-323/19-1. Konačno, u predmetu Obala lučice, C307/19-1., Sud EU-a još uvijek nije donio svoju odluku.

Kao što je već naznačeno, predmeti Pula parking i Zulfikarpašić otvorili su polemiku oko funkcioniranja ovršnog postupka u RH, posebice u dijelu uloge koje u tom postupku imaju javni bilježnici. U stručnoj javnosti došlo je do različitog tumačenja tih dviju presuda. Neki su čak tumačili da je nakon tih presuda potrebno vratiti ovrhe na sudove i u potpunosti napustiti koncept s javnim bilježnicima. Na kraju je u zakonodavnu proceduru upućen zakonodavni prijedlog koji je zadržao javne bilježnike u ovršnom postupku, ali je istodobno vratio ovrhe na sudove. Takav prijedlog naišao je na ozbiljnu kritiku struke te je odlučeno da se zakonski pri-

13 Vidi *ibid.*, para. 76.

14 Vidi presudu u predmetu Pula parking protiv Klause Tederahna, C-551/15., para. 1.

Vol. XXIV (2020) 47 JAVNI BILJEŽNIK
jedlog pošalje u treće čitanje. Nasreću, Sud EU-a je u međuvremenu donio presude u predmetima HRT i u spojenim predmetima PARKING d.o.o. i INTERPLASTICS, kojima je dodatno pojasnio svoje stavove vezano za hrvatski Ovršni zakon. Navedenim presudama Sud EU-a jasno je zauzeo stav oko usklađenosti Ovršnog zakona s pravom EU-a. Upravo stoga je korisno, prije donošenja novoga Ovršnog zakona, pažljivo proučiti stavove Suda EU-a u svim do sada donesenim odlukama koje se tiču uloge javnih bilježnika u ovršnom postupku. U predmet Zulfikarpašić, Općinski sud u Novom Zagrebu postavio je pitanje koje se odnosilo na primjenu Uredbe (EU) br. 805/2004. o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporene tražbine,¹⁵ dok je Općinski sud u Puli u predmetu Pula parking postavio pitanje koje se odnosilo na primjenu Uredbe 1215/2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima. U oba slučaja radilo se o rješenju o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave koju je donio javni bilježnik. Unatoč razlikama, ova dva predmeta sadrže identičan stav Suda u dijelu koji se odnosi na tumačenje pojma „sud“, a vezano za priznavanje tog statusa javnim bilježnicima kad donose rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave. Naime, u predmetu Zulfikarpašić radi se o odnosu odvjetnika i klijenta u kojima odvjetniku nisu bila podmirena dugovanja za odvjetničke usluge. Dakle, radi se o odnosu koji nema međunarodno obilježje u smislu djelokruga predmetne Uredbe i za koji Sud EU-a ne bi bio nadležan da Zulfikarpašić nije tražio od javnog bilježnika da mu izda europski ovršni naslov za ranije izdano rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, čime je ovaj predmet *in concreto* bio uveden u doseg europskog prava. Dakle, predmet tog postupka, a i prethodnog pitanja bio je vezan uz Uredbu o europskom ovršnom naslovu. S druge strane, u predmetu Pula parking radilo se o tome da Klaus Tederahn, s prebivalištem u Njemačkoj nije platio parkirnu kartu, pa je Pula parking podnijela

prijedlog javnom bilježniku za donošenje rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, a koje je javni bilježnik i donio. Tederahn je podnio prigovor protiv tog rješenja Općinskom sudu u Puli. U ovom predmetu radilo se o situaciji s međunarodnim obilježjem, a zahtjev za prethodnu odluku odnosio se na tumačenje Uredbe 1215/2012.

U oba zahtjeva postavljeno pitanje u biti je tražilo od Suda EU-a da utvrdi treba li europske propise tumačiti tako da su javni bilježnici u Hrvatskoj, kada postupaju u okviru ovlasti koje su im povjerene nacionalnim pravom u ovršnom postupku na te-
15 Vidi presudu u predmetu Zulfikarpašić protiv Gajera, C-484/15., para. 1.

melju vjerodostojne isprave, obuhvaćeni pojmom „sud“ u smislu tih uredbi. Sud je došao do zaključka da se javni bilježnici u Hrvatskoj ne mogu obuhvatiti pojmom „sud“ budući nije zadovoljen kriterij načela kontradiktornosti postupka.

Sud EU-a u svojoj je presudi u predmetu Zulfikarpašić navedeno objasnio na sljedeći način:

*„Zaštita načela legitimnih očekivanja u kontekstu slobodnog kretanja sudskih odluka, na koje se podsjeća u točkama 38. i 39. ove presude, zahtijeva strogo ocjenjivanje elemenata koji definiraju pojam „sud“ u smislu te uredbe, kako bi se nacionalnim tijelima omogućilo identificiranje sudskih odluka koje su donijeli sudovi drugih država članica. Naime, **poštovanje načela uzajamnog povjerenja u sudovanje u državama članicama Unije**, na kojem se temelji primjena te uredbe, **pretpostavlja**, među ostalim, **da su sudske odluke čije se izvršenje traži u državi članici različitoj od države podrijetla donesene u sudskom postupku koji nudi jamstva neovisnosti i nepristranosti kao i poštovanje načela kontradiktornosti postupka.***

U konkretnom slučaju valja podsjetiti da su javni bilježnici u Hrvatskoj, u skladu s odredbama Ovršnog zakona, nadležni donositi rješenja povodom prijedloga za pokretanje ovršnog postupka na temelju vjerodostojne isprave. Nakon što je rješenje dostavljeno ovršeniku, on protiv njega može podnijeti prigovor. Javni bilježnik, kojem je podnesen dopušten, obrazložen i pravodoban prigovor protiv rješenja koje je izdao proslijedit će spis radi provedbe postupka u povodu prigovora nadležnom sudu, koji će odlučiti o prigovoru.

Iz tih odredaba proizlazi da se rješenje o ovrsi koje javni bilježnik izdaje na temelju „vjerodostojne isprave“ ovršeniku dostavlja tek nakon njegova donošenja, a da pritom prijedlog na temelju kojeg je javni bilježnik pokrenuo postupak tom ovršeniku nije dostavljen.

*Iako ovršenik može podnijeti prigovor protiv rješenja o ovrsi koje je izdao javni bilježnik i iako se čini da javni bilježnik ovlasti, koje su mu povjerene u okviru ovršnog postupka na temelju „vjerodostojne isprave“, izvršava pod nadzorom suda, kojemu javni bilježnik mora proslijediti eventualne prigovore, **ostaje činjenica***

**da ispitivanje prijedloga za izdavanje
rješenja o ovrsi na takvom temelju koje u
Hrvatskoj provodi javni bilježnik nije kontradiktorno.“**

JAVNI BILJEŽNIK Vol. XXIV (2020) 47

U predmetu Pula parking Sud EU-a ujedno je objasnio zašto se javnim bilježnicima u Mađarskoj i Švedskoj priznaje status „suda“. Sud je istaknuo da se „u čl. 3. iste uredbe navode tijela koja se, u mjeri u kojoj imaju nadležnost postupati u stvarima iz područja primjene te uredbe, smatraju sudovima: u Mađarskoj u skraćenim postupcima u vezi s platnim nalogima javni bilježnici te u Švedskoj u skraćenim postupcima u svezi s tim nalogima i pomoći kod izvršenja služba za izvršenje. Budući da se taj članak konkretno odnosi na u njemu nabrojana tijela, javni bilježnici u Hrvatskoj njime nisu obuhvaćeni. U tom smislu nebitno je to što je Uredba broj 1215/2012. usvojena 12. prosinca 2012., prije pristupanja Republike Hrvatske Uniji, i što su sve tehničke prilagodbe pravne stečevine Unije odnosile samo na pravne akte Unije usvojene i objavljene u Službenom listu Europske unije prije 1. srpnja 2012.“¹⁶ Podsjetimo da se razdoblje u kojem je usvojena Uredba poklapa s razdobljem nakon što je Hrvatska završila pristupne pregovore o pravnoj stečevini, a prije nego što je ušla u članstvo Unije te da u relevantno vrijeme Hrvatska nije mogla utjecati na sadržaj Uredbe 1215/2012, pa stoga niti nije mogla uvrstiti javne bilježnike iz Hrvatske među nabrojana tijela u toj uredbi. Zbog toga se ovaj dio obrazloženja čini neuvjerljivim, ali ujedno daje moguću smjer za rješavanje problema u ovršnom postupku na koje su ukazale ove dvije presude Suda Europske unije, posebice one koje se odnose na pitanje kontradiktornosti postupka. Dakle, važno je istaknuti da se u ovim presudama Sud EU-a nije bavio usklađenošću Ovršnog zakona s pravom EUa, već su predmet njegove analize i tumačenja bila rješenja o ovrsi koja donose javni bilježnici, odnosno mogu li se ona mogu priznati i izvršiti temeljem europskih propisa na isti način kao ona koja donose sudovi.

¹⁶ Vidi C-551/15. op.cit., para. 47.

U predmetu HRT sud je, nakon presude Pula parking i Zulfirkapašić, postavio pitanje diskriminacije hrvatskih državljana u postupcima ovrhe koje provode javni bilježnici vezano uz plaćanje televizijske pretplate na temelju vjerodostojne isprave.¹⁷ Kako je nakon presuda Pula parking i Zulfirkapašić postalo razvidno da se rješenja o ovrsi koja donose javni bilježnici u Hrvatskoj ne priznaju u drugim državama članicama Europske unije ni kao europski ovršni naslovi, ni kao sudske odluke u smislu Uredbe br. 1215/2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, Općinski sud u Novom Zagrebu je postavio pitanje obrnute diskriminacije hrvatskih građana te povrede čl. 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava, kao i čl. 18. Ugovora o funkcioniranju EU-a. Sud EU-a je istaknuo da u odnosu na spomenute presude nije moguće utvrditi sličnost budući da u konkretnom slučaju nedostaje međunarodno obilježje te stoga što postupak nije bio pokrenut radi potvrđivanja rješenja o ovrsi kao europskoga ovršnog naslova kao u prvobitnim slučajevima.

U odnosu na članak 18. UFEU-a koji zabranjuje svaku diskriminaciju temeljem državljanstva,¹⁹ Sud je istaknuo da uredbe br. 805/2004. i br. 1215/2012. nisu primjenjive na glavni postupak, a da Općinski sud u Novom Zagrebu ne navodi nijedno drugo obrazloženje koje bi omogućilo utvrđenje razloga zbog kojih bi predmet u kojem postupa imao poveznicu s pravom Unije te posljedično uveo pitanje diskriminacije u odnosu na djelokrug primjenjivosti navedenih uredbi u konkretnom predmetu. Samo hipotetska gledišta povezana sa slobodnim kretanjem sudskih odluka nisu dostatna za zasnivanje nadležnosti Suda za razmatranje ovog zahtjeva za prethodnu odluku s obzirom na članak 18. UFEU-a. Kad je pak riječ o članku 6. stavku 1. EKLJP-a, nesporno je da Sud nije nadležan na temelju članka 267. UFEU-a za odlučivanje o tumačenju odredaba međunarodnog prava koje obvezuju države članice izvan okvira prava Unije. Premda se Sud u Novom Zagrebu nije pozvao na odredbe Povelje Europske unije o temeljnim pravima (Povelja), Sud EU-a je podsjetio na polje primjene Povelje. Nai-

¹⁷ U predmetu HRT Općinski sud u Novom Zagrebu tražio je tumačenje Uredbe (EZ) br. 805/2004 tvrdeći da su hrvatski državljani u nepovoljnijoj situaciji u odnosu na državljane drugih država članica jer se rješenja o ovrši koje donose javni bilježnici u Hrvatskoj ne priznaju u drugim državama članicama EU-a ni kao europski ovršni naslovi u smislu Uredbe br. 805/2004, te je smatrao da ta razlika u postupanju predstavlja diskriminaciju. Vidi rješenje Suda u predmetu HRT C-657/18. iz 2019.

¹⁸ Vidi ibid., para. 13., 22. i 23.

¹⁹ Općinski sud u Novom Zagrebu je tvrdio da bi primjena presuda Pula parking i Zulfirkapašić o tome da javni bilježnici nisu sud u predmetu HRT dovela do nejednakog postupanja prema hrvatskim državljanima u odnosu na državljane drugih država članica, što smatra obrnutom diskriminacijom na temelju članka 18. UFEU-a. Vidi ibid., para. 25.

U spojenim predmetima Parking i Interplastics Sud je to istaknuo na sljedeći način:

Što se tiče dosega potonje presude, prije svega valja pojasniti da je **Sud odlučivao samo o tome imaju li svojstvo „suda” javni bilježnici u Hrvatskoj koji postupaju u okviru ovlasti koje su im dodijeljene Ovršnim zakonom u ovršnim postupcima na temelju vjerodostojne isprave i stoga o priznavanju i izvršenju na temelju Uredbe br. 1215/2012. rješenja izdanih u takvim postupcima, a da pritom nije doveo u pitanje posebnost hrvatskog pravnog poretka u tom pogledu.**

Međutim, u istoj presudi Sud nije odlučivao o ovlasti tih javnih bilježnika da donose rješenja o ovrši u ovršnim postupcima niti je odlučio u smislu da se Uredbom br. 1215/2012. zabranjuje primjena te vrste postupka.

Vol. XXIV (2020) 47 JAVNI BILJEŽNIK

me, to je učinio iz razloga što članak 6. stavak 1. EKLJP-a u biti odgovara članku 47. Povelje. Sud je istaknuo da je područje primjene Povelje u pogledu djelovanja država članica definirano u njezinu članku 51. stavku 1., prema kojem se odredbe Povelje odnose na države članice samo kada provode pravo Unije.²⁰ Dakle, iz toga proizlazi da zbog nemogućnosti identificiranja odredbe prava Unije, koje bi bile primjenjive na odnose u glavnom predmetu, nije moguće uspostaviti nadležnost Suda EU-a za ocjenu povrede Povelje. Konačno, Općinski sud u Novom Zagrebu nije uspio *uspostaviti*

poveznicu s pravom Unije,²¹ zbog čega je zahtjev za prethodno pitanje proglašen nedopuštenim. Unatoč procesnih nedostataka zahtjev Općinskog suda u Novom Zagrebu otvorio je ozbiljna pitanja vezana uz funkcioniranje sudbene vlasti i zaštite temeljnih prava u EU-a. Dakle, u predmetu HRT, zbog procesnih razloga, Sud EU-a nije se upustio u meritorno odlučivanje u pogledu pitanja obrnute diskriminacije. No svoj stav o tome je iznio nešto kasnije povodom prethodnog pitanja Trgovačkog suda u Zagrebu u spojenim predmetima Parking i Interplastics.²² U povodu spojenih zahtjeva Sud EU-a je utvrdio da hrvatski Ovršni zakon, u dijelu kojem se javnim bilježnicima daje ovlast donošenja ovršnog rješenja na temelju vjerodostojne isprave, nije u suprotnosti s člankom 18. UFEU-a, niti s člankom 47. Povelje o temeljnim pravima. Time je Sud EU-a zauzeo jasan stav da postojeće zakonsko rješenje ne dovodi do obrnute diskriminacije te da ne dovodi do povrede prava na djelotvoran pravni lijek.²³

²⁰ Vidi ibid., para. 28.

²¹ Vidi ibid., para. 29.

²² Vidi presudu Suda u spojenim predmetima Parking d.o.o. C-267/19. i Interplastics C-323/19-1., para 49.-50.

²³ Vidi presudu u spojenim predmetima Parking d.o.o. C-267/19. i Interplastics C-323/19-1., para. 40.-54.

Sud EU-a u je u svojoj presudi u spojenim predmetima Parking i Interplastics istaknuo:

Kao prvo, što se tiče tumačenja članka 18.

*UFEU-a, primjenjivog u ovom slučaju zbog nepostojanja drugih posebnih odredaba o nediskriminaciji u okviru Uredbe br. 1215/2012, prije svega valja utvrditi da se **Ovršnim zakonom ne uspostavlja različito postupanje s obzirom na kriterij državljanstva.***

Naime, kao što to proizlazi iz informacija iz spisa kojim Sud raspolaže, ovrhovoditelj – rezident ili nerezident, pravna ili fizička osoba – mora se obratiti javnom bilježniku kako bi ishodio rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave. Rješenja koja su donesena u tim postupcima ne mogu se priznati i izvršiti u drugoj državi članici na temelju Uredbe br. 1215/2012, i to neovisno o kriteriju državljanstva stranaka.

Nadalje, taj zaključak ne može dovesti u pitanje činjenica da se na javne bilježnike iz drugih država članica, izričito kvalificirane „sudom” u članku 3. Uredbe br. 1215/2012, primjenjuje sustav priznavanja i izvršenja propisan tom uredbom.

Kvalifikacija javnih bilježnika u različitim državama članicama i dalje je povezana s posebnostima odgovarajućih pravnih poredaka

jer se Uredbom br. 1215/2012. ne namjerava, kao što je to i Komisija istaknula u svojim pisanim očitovanjima, naložiti određena organizacija pravosuđa.

Naime, kao što to proizlazi iz njezine uvodne izjave 4., cilj je te uredbe donijeti jedinstvena pravila o sukobu nadležnosti u građanskim i trgovačkim stvarima radi osiguravanja brzog i jednostavnog priznavanja i izvršenja sudskih odluka donesenih u državi članici (presuda od 9. ožujka 2017., Pula Parking,

C-551/15, EU:C:2017:193, t. 50.).

Što se tiče, *naposljetku*, **obrnute diskriminacije** o kojoj dvoji sud koji je uputio zahtjev, iz sustava uspostavljenog tom uredbom proizlazi da države članice priznaju i izvršavaju odluke koje su donijeli sudovi drugih država članica u građanskim ili trgovačkim stvarima pod uvjetom poštovanja zahtjeva koji su njome naloženi. Međutim, s obzirom na to da je u presudi od 9. ožujka 2017., *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193) **Sud presudio** da JAVNI BILJEŽNIK Vol. XXIV (2020) 47

4. ZAKLJUČAK

Prethodni postupak je postupak suradnje između nacionalnih sudova i Suda EU-a kojem je cilj osigurati ujednačenu i ispravnu primjenu i tumačenje prava Unije. Njegova svrha je pomoći nacionalnim sudovima da riješe konkretne sporove u kojima se traži tumačenje prava Unije te ujedno pružiti priliku kontrole valjanosti akata tijela EU-a. Odluke Suda EU-a kojima je pojasnio svoje stavove oko uloge javnih bilježnika u ovršnom postupku u RH, ali i u pogledu priznanja i izvršenja njihovih rješenja u drugim državama članicama, iznimno su vrijedan doprinos za promišljanje i osmišljavanje najboljih rješenja koja bi trebalo ugraditi u novi Ovršni zakon. Iz navedene judikature jasno je da se ovdje radi o dva odvojena pitanja koja se trebaju jasno razlučiti kada se radi o primjeni pravne stečevine EU-a te njezina utjecaja na Ovršni zakon. Samo uređenje ovršnog postupka u velikoj mjeri je stvar autonomne odluke RH. Što se tiče prava EU-a postojeći sustav je prihvatljiv, kao što bi bilo prihvatljivo vraćanje ovrhe na sudove. No pri tome bi trebalo voditi računa o učincima koje bi vraćanje ovrhe na sudove imalo na funkcioniranje pravosudnog sustava te na dugotrajnost sudskih postupaka. To je stvar nacionalnog odabira, odnosno odabira koji se smatra učinkovitijim.

Posve je drugo pitanje priznavanje i izvršavanje rješenja koje donose javni bilježnici na temelju vjerodostojne isprave u drugim državama članicama EU-a sukladno Uredbi br. 1215/2012. Ako bi se željelo osigurati kvalificiranje javnih bilježnika kao „suda” iz članka 3. Uredbe br. 1215/2012, a kako bi se njihova ovršna rješenja mogla priznavati i izvršavati u ostalim državama članicama EU-a, tada bi trebalo slijediti smjernice Suda EU-a navedene u presudama *Pula parking* i *Zulfikarpašić*. Tu se prvenstveno misli na stav Suda EU-a u pogledu kontradiktornosti postupka. Uočene slabosti ovršnog postupka mogu se ukloniti uvođenjem automatske i nasumične dodjele predmeta javnim bilježnicima putem Hrvatske javnobilježničke komore (a ne putem i ovako preopterećenih sudova), te uvođenjem obveze obavještanja dužnika o postojanju tražbine prije donošenja rješenja o ovrsi. Nakon što se nacionalnim propisima uklone nedostaci na koje je ukazao Sud EU-a, potrebno je još osigurati izmjenu europskih propisa tako da se i hrvatske javne bilježnike, poput mađarskih i švedskih, uključi pod pojam „suda” za potrebe primjene Uredbe br. 1215/2012.

На нашата држава положбата и е олеснета во моменот, бидејќи знаеме дека тоа е прашање на преговарање и дека нотарите ќе треба да се вклучат во терминот суд. Впрочем тоа беше и прашање кое беше разговарано во рамките на Скринизите во Брисел во 2018 година. Нашата држава е сеуште далеку од моментот на влез во ЕУ и има доволно време да ги следи случувањата во рамките на Унијата и соодветно да го усогласува своето законодавство кога формално ќе започнат преговорите. Воедно во МКД и сега не е спорно дека доколку налогот треба да се изврши во странство, истиот го издава судот, и тоа не претставува проблем во праксата.

1.20. Член 495 (461) Ставовите 2, 3 и 4 се бришат.

РАБОТНА ГРУПА: Погрешно конципиран коментар на АКРМ. Членот не се однесува за постапките по нотарски платен налог (НПН)

2. ЗАБЕЛЕШКИ ОД АДВОКАТСКАТА КОМОРА НА РСМ (АКРСМ) НА ПРЕДЛОГ ЗПП ОБЈАВЕН НА ЕНЕР

2.1. Член 9 (9)

Странките, нивните застапници и замешувачите се должни пред судот да ја зборуваат вистината и совесно да ги користат правата што им се признати со овој закон.

КОМЕНТАР: Најдобро е да остане старото решение. Со ова на некој начин се сака да се дисциплинираат и застапниците на странките. Застапниците ја зборуваат вистината на својата странка, па може да се случи без своја вина и без намера да бидат доведени во несакана ситуација.

ПРЕДЛОГ: Во чл.9 да се избрише „нивните застапници„

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа бидејќи должноста за зборување на вистината се однесува на сите присутни пред судот.

2.2. Член 10 став (2)

(2) Со парична казна од 250 до 1000 евра во денарска противвредност ќе се казни физичко лице (странка, замешувач, одговорно лице во правно лице), а со казна во висина од 1.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе се казни правно лице (странка, замешувач) кое ќе ги злоупотреби правата што му припаѓаат во постапката.

ПРЕДЛОГ: Казната е превисока определена во став 2 од член 10. Во ЗКП во измените е предвидено намалување на казните. Казната да се усогласи согласно казнената политика во ЗКП.

Член 10 (10)

(3) Со паричната казна од ставот (2) на овој член ќе се казни и застапникот, доколку е одговорен за злоупотребата на правата

КОМЕНТАР: Поимот “злоупотреба на правата” не е целосно образложен и вака поставениот стандард овозможува опасност од арбитрерност при донесувањето на одлуката од страна на судијата.

ПРЕДЛОГ: Став 3 од членот 10 да се брише

РАБОТНА ГРУПА: Делумно прифатено, законското решение е усогласено со Законот за кривичната постапка (ЗКП).

2.3. Член 68 (68)

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, претседателот на советот или судијата поединец може со решение, против кое не е дозволена посебна жалба, да одлучи и понатаму да продолжи со работата доколку оцени дека барањето за изземање очигледно е истакнато заради попречување на судот при преземање на одредени дејствија, односно заради одолжување на постапката.

(3) Ако се усвои барањето за изземање, дејствијата кои се преземени или одлуките донесени согласно со ставовите (1) и (2) од овој член, ги укинува претседателот на советот или судијата поединец кој ќе го преземе водењето на постапката.

(4) Судот со парична казна од членот 10 ставови (2) и (3) на овој закон ќе ја казни странката, замешувачот или застапникот, доколку утврди дека барањето за изземање е истакнато заради очигледно попречување на судот во преземањето на одредени дејствија или заради одолжување на постапката.

КОМЕНТАР: Со овие одредби од член 68 се губи смислата на институтот “изземање”, се дава преголемо дискреционо право на судот по свое субјективно убедување да врши оценка зошто се бара изземање. Во услови кога за изземањето конечно одлучува Претседателот на судот кои исто така прави оценка за основаноста на побараното изземање, сметаме дека сосема неосновано се предвидени овие одредби во член 68. Едноставно, сосема нелогично е судијата чие изземање се бара самиот да цени за целта на изземањето. Дотолку повеќе што преку застрашување со парична казна, практично странките се одвраќаат од можноста да го користат овој институт дури и кога имаат очигледни законски претпоставки за тоа.

ПРЕДЛОГ: Став 2, 3 и 4 од член 68(68) да се бришат

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа, бидејќи потребно е да се спречи злоупотребата на инситутот изземање заради спречување на одолговлекувањето на постапката и почитување на начелото судење во разумен рок.

2.4. Член 85 (86)

(3) Адвокатот може да го заменува адвокатски стручен соработник со положен правосуден испит, кој е вработен кај него, со согласност на странката.

КОМЕНТАР: Со овој предлог се врши усогласување на овој закон за Законот за адвокатура, каде е утврдено дека адвокат може да го заменува друг адвокат, и истото е прифатено од судовите.

ПРЕДЛОГ: Во чл.85 ст.3, по зборовите „кој е вработен кај него., се додаваат зборовите „или друг адвокат.“

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен. Истоветен предлог со точка 1.6. погоре

2.5. Член 127

(1) Странките можат една на друга непосредно и навремено да си упатуваат поднесоци и други писмена препорачано по пошта со повратница или на друг начин кој овозможува доказ за извршено доставување и поднесоците и другите писмена, заедно со доказот за извршено доставување да ги поднесат до судот.

(2) Ако двете странки во постапката се застапувани од полномошници кои се адвокати, судот може да им наложи задолжително непосредно меѓусебно доставување на поднесоци и други писмена во смисла на став (1) на овој член.

КОМЕНТАР: Овие одредба се неприфатливи. Доставата треба да се врши преку судот (како и досега) бидејќи ова решение дава можност за сторување на повреда на одредбите од ЗПП по многу основи, особено што судот ќе нема увид и контрола на самата достава и НАЧИНОТ на доставување помеѓу странките (што, како и кога е доставено). Тоа ќе создаде потешкотии при одлучувањето на судот за почитување на одредени рокови од процесно-правна природа врзани за навремено доставување на поднесоци до спротивната странка во текот на постапката, како и одговорот на тие поднесоци.

ПРЕДЛОГ: Став 1 и 2 од член 127 да се бришат

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Овие одредби ќе придонесат за ефикасна постапка и истите се содржани во правните системи чија компаративна пракса е земена предвид при подготовка на ова законско решение

(земји членки на ЕУ кои имаат ист граѓанско правен систем со нашиот: Хрватска, Словенија, Србија)

2.6. Член 150 (145)

(2) Парничните трошоци ја опфаќаат и наградата на адвокатот и на другите лица на кои законот им признава право на награда.

ПРЕДЛОГ: Во став 2 од член 150 (154) по зборот “награда“ да се додаде „согласно важечката Адвокатската тарифа.“

РАБОТНА ГРУПА: Делумно прифатено. Адвокатската тарифа неможе да се применува ретроактивно. Предлогот е спротивен на суштината на АТ според која е предвидена награда за секое превземено парнично дејствие.

(2) Парничните трошоци ја опфаќаат и наградата на адвокатот и на другите лица на кои законот им признава право на награда согласно Адвокатската тарифа која важела во моментот на превземање на парнично дејствие.

2.7. Член 154 (149)

(3) Странката која ја загубила парницата не е должна на спротивната странка да и ги надомести како потребни трошоците кои се предизвикани за адвокат кој има седиште надвор од единицата на локална самоуправа каде што се наоѓа седиштето на надлежниот суд, доколку во таа единица има адвокати. Странката единствено е должна да ги надомести вообичаените трошоци во висина на оние кои би биле предизвикани за адвокат кој дејноста ја врши во единицата на локална самоуправа во која се наоѓа седиштето на надлежниот суд.

КОМЕНТАР: Оваа одредба е целосно неприфатлива бидејќи е на штета на странките. Имено, адвокатите имаат право на награда и надомест на трошоци за превземеното дејствие, додека односот адвокат-клиент е доверлив однос до таа мера што истиот како таков е и востановен во Уставот на РСМ. Странките со своите Адвокати имаат однос заснован на доверба, а СЛОБОДЕН ИЗБОР на странката е кој Адвокат ќе го ангажира (особено во спорови кога самата странка е од друг град или друго судско подрачје додека тужениот е од подрачјето на судот каде се води постапката). ОВА ДОВЕДУВА до дискриминација на сите останати адвокати во однос на адвокатите од подрачјето на тој суд каде се води постапката – бидејќи СТРАНКАТА веќе нема слободен избор на адвокат – со оглед дека адвокатот од нејзиниот град ќе чини повеќе со вклучен патен трошок од адвокат кој има седиште во судот каде се води постапката, со оглед дека нема да му бидат признаени патните трошоци во постапката што би ги платил на адвокатот од неговиот град.

Тоа, не само што ја ограничува слободата при избор на адвокат, туку ги става странките во нерамноправна положба по овој основ.

Од тука, не е јасно КОЈА Е ЦЕЛТА НА ЗАКОНОДАВЕЦОТ со оваа одредба бидејќи со неа се отстапува од дефинираниот однос на доверба меѓу адвокатот и клиентот и тоа само поради патните трошоци!!?? Со тоа, оваа одредба целосно се коси и со Уставот на РСМ, со Законот за Адвокатура, а особено со Тарифникот за работа на адвокатите.

ПРЕДЛОГ: Став 3 од член 154 (149) да се брише

РАБОТНА ГРУПА: Прифатено, ст.3 избришан. Предложеното решение произлегуваше од правно мислење на Врховен суд од 23.02.2015 год.

2.8. Член 155 (150)

(2) Судот може да одлучи законскиот застапник или полномошник на странката да и ги надомести на спротивната странка трошоците што ги предизвикал по своја вина.

КОМЕНТАР: Апсолутно неприфатлива одредба. Односот странка адвокат е договорен нивен однос. Судот не може да навлегува во нивниот однос со определување кој ќе ги надоместува трошоците, па да го задолжува адвокатот да надоместува трошоци.

ПРЕДЛОГ: Став 2 од член 155(150) да се брише

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа од причина што судот е должен да внимава во текот на целата постапка дали застапниците на странките без оправдана причина ги одлагаат рочиштата, водејќи сметка за начелото на ефикасност, економичност и судење во разумен рок.

2.9. Член 156

Во случај кога рочиштето е одложено поради спреченост на судот, странките не се должни да ги надоместуваат трошоците за застапување на тоа рочиште, независно од исходот на парницата.

КОМЕНТАР: Оваа одредба е неприфатлива. Ако рочиштето се одлага по вина на Судот тогаш треба да се надомести од судскиот буџет. Зошто странката која му платила на неговиот адвокат да нема право на поврат на тие трошоци ако рочиштето се одлага. Адвокатот секако морал да дојде инаку сноси последици, а странката е должна на адвокатот да му плати за рочиштето независно дали е одложено или одржано.

ПРЕДЛОГ: Член 156 се менува и гласи:

Доколку одредени рочишта биле одложени од причина која е на страната на судот, трошоците што биле предизвикани за двете странки ќе бидат надоместени од средствата на судот, независно од исходот на спорот.

РАБОТНА ГРУПА: Прифатен предлогот и член 156 е избришан.

2.10. Член 157 (151)

Ако тужениот не дал повод за тужба и ако во одговорот на тужбата, односно на подготвителното рочиште, а кога со закон не е предвидено одржување подготвително рочиште тогаш на главната расправа пред да се впушти во расправање за главната работа, го признал тужбеното барање, тужителот ќе му ги надомести парничните трошоци на тужениот.

КОМЕНТАР: Ова има смисол само во делот на признание во одговор на тужба, а не да се предизвикуваат натамошни трошоци со доаѓање на расправа. Тогаш за предизвикување на тие трошоци виновен е самиот тужен, кој можел да спречи настанување на трошоци со признание на тужбено барање со поднесок, односно одговор на тужба.

ПРЕДЛОГ: Во членот 157(151) да се бришат зборовите „... и ако во одговорот на тужбата, односно на подготвителното рочиште, а кога со закон не е предвидено одржување подготвително рочиште тогаш на главната расправа пред да се впушти во расправање за главната работа“.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Тужениот не дал повод за тужба, а постои можност да го признае тужбеното барање и на подготвително рочиште пред воопшто да се впушти во расправање за главната работа, затоа што недавањето одговор на тужба не значи автоматско донесување на пресуда поради недавање одговор.

2.11. Член 162 (157)

Одредбите за трошоците се применуваат и на странките кои ги застапува државното правобранителство. Во тој случај трошоците на постапката го опфаќаат и износот што на странката би и се признал на име награда на адвокат.

КОМЕНТАР: Несоодветна одредба. Не може на државното правобранителство да му се надоместуваат трошоци како за адвокат. Државното правобранителство е орган во кој работат вработени и оствруваат плата на товар на буџетот. Од друга

страна, на ваквов начин се одвраќаат граѓаните да бараат остварување на своите права пред судот (им се ограничува пристапот пред судот) кога треба да водат спор со државна институција која по закон ја застапува Државното правобранителство поради страв од надоместат на трошоци на органот кој секако го финансираат со средствва од буџетот.

ПРЕДЛОГ: Член 162 (157) да се брише

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Се работи за постојна законска одредба во ЗПП изминатите 50-тина години. Решеението е истоветно и во земјите од соседството, чии компаративни искуства се следени, а со оглед на нашата заедничка процесно-правна традиција **кои** (Словенија, Хрватска, Србија, Црна Гора)

2.12. Член 163(158)

(4) Доколку во тужбата не е истакнато барање за надоместок на трошоците предизвикани со поднесената тужба, а судот донесе одлука без претходно расправање, тужителот нема право на надоместок на тие трошоци.

КОМЕНТАР: Не јасна е намерата за ваквата одредба. Доколку намерата е ефикасност на постапката тогаш, целта е сосема погрешно поставена, бидејќи тоа оди на штета на правата на странките во постапката. Факт е дека трошоци за состав и поднесување на тужбата во смисла на судска такса, трошоци за вештачење, трошоци за прибавување на докази, како и адвокатската награда за состав на тужба се направени. Не гледаме оправданост да треба сите претходни трошоци да бидат наведени во тужбата во ситуација кога тужителот не знае дали тужениот ќе поднесе одговор на тужба со кои би ги спорел тужбените наводи или не. Не гледаме причина зошто тужителот да не може дополнително да достави трошковник за предјавување на до тогаш направените трошоци.

ПРЕДЛОГ: Став 4 од членот 163 (158) да се брише или да се измени и да се остави рок од 8 дена по приемот на одлуката во кој тужителот ќе може да предјави трошоци. (во реченицата по запирката кај зборот расправање, да се вметне "тужителот може во рок од 8 дена по приемот на одлуката да предјави трошоци. По барањето на тужителот, судот одлучува со посебно решение.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа затоа што судот не може да постапува надвор од тужбеното барање на странката. Бидејќи странката не побарала трошоци судот нема никаков основ истите да ги досуди.(Постои начело на диспозиција)

2.13.Член 197

(1) Во парницата што подоцна ќе се води меѓу странката и замешувачот кој и се придружил, замешувачот не може да ја оспорува утврдената фактичка состојба, како и правните квалификации содржани во образложението на правосилната пресуда (интервенциско дејство на пресудата).

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, странката која претходно била замешувач, има право да истакне приговор дека странката на која и се придружил како замешувач погрешно ја водела претходната парница или дека судот пропуштил да и доставува покани, поднесоци или одлуки.

(3) Судот може да го усвои приговорот од ставот (2) на овој член, само ако странката која претходно била замешувач докаже дека:

1) во времето кога стапила во претходната парница не била навремено известена за парницата и со тоа била спречена да презема дејствија кои би довеле до поповолен исход во таа парница,

2) ако странката на која и се придружила како замешувач во претходната парница, намерно или со грубо невнимание, пропуштила да презема дејствија кои би довеле до поповолен исход на претходната парница, а за можноста од нивното преземање замешувачот не знаел ниту можел да знае.

3) странката на која и се придружила како замешувач во претходната парница со свои дејствија спречувала да настапи дејството на дејствијата што ги преземал нејзиниот замешувач.

(4) Ако странката која претходно била замешувач успее со приговорот од ставот (2) на овој член, судот ќе дозволи странките повторно да расправаат за фактичките и правните прашања за кои е расправано во претходната парница.

КОМЕНТАР: Одредбите од овој член се конзфузни, создаваат правни дилеми за нивната практична примена, а најмногу заради тоа што со истите се прејудиира поведување на парница помеѓу странката и замешувачот кој и се придружил, без при тоа да се прецизира кој е правниот интерес за поведување на парница од страна на замешувачот, односно е нејасно што би добил замешувачот со поведувањето на еден ваков спор и кои би биле правните ефекти од водењето на парницата. Целта и суштината на правниот институт-учество на замешувач е, лицето кое има правен интерес во парница што тече меѓу други лица една од странките да успее, да може да и се придружи на таа странка. Со одредбите од Предлог ЗПП, на замешувачот му се дадени соодветни законски овластувања кои што може непречено да ги користи во постапката во која што и се придружил на странката со цел таа да успее.

ПРЕДЛОГ: Членот 197 да се брише

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Предложената законска одредба е јасна и на систематски начин го регулира интервенциското дејство на пресудата.

2.14. Член 230

Странката која предлага определено лице да се сослуша како сведок, мора претходно да назначи за што тоа треба да сведочи и да го наведе неговото име и презиме, занимање и престојувалиште.

КОМЕНТАР: Во овој член треба да се брише зборот „занимање“ затоа што апсолуно нема никаква оправданост да се наведува занимањето, а странката која го предлага не мора да го знае занимањето на сведокот, односно најчесто и не го знае. Покрај тоа, сведок е лице кое лично видело или знае нешто за што треба да даде исказ во судот (по предлог на странката), што значи дека неговото занимање нема никаква релевантност по однос на ова прашање.

ПРЕДЛОГ: Во членот да се брише зборот „занимање“.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен.

2.15. Член 240

(3) Странките можат да се договорат во постапката да разменат писмени изјави на сведоци.

КОМЕНТАР: Оваа одредба е комплетно неприфатлива. Се треба да биде преку суд (како и досега) и ова дава можност за сторување на повреда на одредбите од ЗПП по многу основи, особено што судот ќе нема увид и контрола на самата достава и НАЧИНОТ на доставување помеѓу странките (што и како е доставено).

ПРЕДЛОГ: Став 3 од член 240 да се брише

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен.

2.16. Член 271 (262)

(5) Подготвителните поднесоци странката е должна да ги поднесе најдоцна 15 дена пред одржување на подготвителното рочиште.

(6) Спротивната странка може во рок од осум дена од приемот на поднесокот од став (5) на овој член да одговори на наводите содржани во него.

КОМЕНТАР: Ограничување на правото на странката да се произнесува по однос на предметот на тужбено барање во определен рок пред одржување на подготвително рочиште е протиуставно и преставува ограничување на правото на пристап до правда. Досегашната пракса немаше никаков проблем во бројот на поднесоци во постапката во поглед на квалитетот и квантитетот на постапката

ПРЕДЛОГ: Став 5 и 6 од членот 271 (262) да се бришат

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Предложената законска одредба придонесува за зајакнување на процесната дисциплина и концентрацијата на постапката, економичност и судење во разумен рок.

2.17. Член 288

- (1) На подготвителното рочиште судот во договор со странките ја определува временската рамка за водењето на постапката.
- (2) Решението за определување на временската рамка за водење на постапката особено содржи: број на рочишта за главна расправа, денот и часот на одржување на рочиштата за главна расправа, распоред за изведување на доказите на рочиштата за главна расправа, доколку е тоа можно.
- (3) При определување на временската рамка за водење на постапката судот ќе ја земе во предвид сложеноста на предметот во однос на правните и фактичките прашања.
- (4) Определувањето на рочиштата за главна расправа од ставот (2) на овој член, се врши така што секое наредно рочиште мора да се закаже најдоцна во рок од 45 дена од денот кога е закажано претходното рочиште.
- (5) Со давање на примерок на записникот од одржано подготвително рочиште во кој е определена временска рамка за водење на постапката, странките се сметаат за уредно поканети за сите рочишта за главна расправа.
- (6) Судот не е врзан за определената временска рамка за водење на постапката и може во текот на постапката да ја менува и дополнува, за што ќе ги известат странките.

КОМЕНТАР: Сметаме дека институтот за воведување на една временска рамка за водење на постапката е донесен со намера да се предвиди должината на постапката, но истото е неспроведливо во пракса од причина што текот на секоја постапка посебно зависи од секое рочиште за главна расправа и истото не може да се предвиди со поголема сигурност. Затоа, оваа одредба ќе внесе непотребно утврдување на датуми за одржување на рочиштата кои ќе бидат однапред осудени на одлагање и непотребно ќе ги држат термините и на судот и на адвокатите како зафатени. Тоа ќе внесе само поголема конфузија и одолговлекување на постапките, а со тоа и зголемување на трошоците.

ПРЕДЛОГ: Членот 288 да се брише

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Предложеното законско решение придонесува за зајакнување на процесната дисциплина и концентрацијата на постапката, економичност и судење во разумен рок.

2.18. Член 315 (304) став (3)

(3) Ако од судницата биде отстранет полномошникот, советот односно судијата поединец на барање од странката ќе го одложи рочиштето, а ако странката не присуствува на рочиштето, советот секогаш ќе го одложи рочиштето и ќе ја извести странката дека нејзиниот полномошник е отстранет од рочиштето поради нарушување на редот. Трошоците на одложеното рочиште паѓаат на товар на полномошникот.

КОМЕНТАР:Зборовите „полномошникот“ да се заменат со „странката“. Односот странка—адвокат е договорен однос. Адвокатот ја застапува странката, така да странката е одговорна за дејствијата на адвокатот кој го одбрала. Странката може во друга постапка кон својот адвокат да ги разреши односите кои настанале по повод ваквата казна.

ПРЕДЛОГ: Зборовите „полномошникот“ да се заменат со „странката“ и член 315 (304) став (3) да гласи:

(3) Ако од судницата биде отстранет полномошникот, советот односно судијата поединец на барање од странката ќе го одложи рочиштето, а ако странката не присуствува на рочиштето, советот секогаш ќе го одложи рочиштето и ќе ја извести странката дека нејзиниот полномошник е отстранет од рочиштето поради нарушување на редот. Трошоците на одложеното рочиште паѓаат на товар на странката.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа бидејќи недозволиво е странката да сноси последици заради однесувањето на застапникот.

2.19. Член 315 (304) став (4)

(4) Кога судот ќе казни со парична казна или ќе отстрани од судница адвокат или адвокатски приправник како полномошник, за тоа ќе ја извести Адвокатската комора на Република Северна Македонија.

КОМЕНТАР: Адвокатскиот приправник и во новиот ЗПП нема право да застапува, туку само стручниот соработник, па така не е можно приправникот да биде казнет.

ПРЕДЛОГ: Во член 315 (304) став (4) Да се заменат зборовите „приправник“ со зборовите „стручен соработник“.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен.

(4) Кога судот ќе казни со парична казна или ќе отстрани од судница адвокат или адвокатски ~~приправник~~ стручен соработник како полномошник, за тоа ќе ја извести Адвокатската комора на Република Северна Македонија.

2.20. Член 321 став (2) точка 4

4) ако во постапката како тужител или тужен учествувало лице кое не може да биде странка во постапката, или ако странката што е правно лице не ја застапувало овластено лице, или ако парнично неспособна странка не ја застапувал законски застапник, или ако законскиот застапник, односно полномошникот на странката немал потребно овластување за водење на постапката или за одделни дејствија во постапката, доколку водењето на постапката, односно вршењето на одделни дејствија во постапката не било дополнително.

ПРЕДЛОГ: Во член 321 став (2) точка 4 , на крајот после зборот “дополнително” да се додадат зборовите „одобрено од странката“. Очигледно е дека овие зборови се пропуштени бидејќи реченицата како што е дадена, нема смисла.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен.

4) ако во постапката како тужител или тужен учествувало лице кое не може да биде странка во постапката, или ако странката што е правно лице не ја застапувало овластено лице, или ако парнично неспособна странка не ја застапувал законски застапник, или ако законскиот застапник, односно полномошникот на странката немал потребно овластување за водење на постапката или за одделни дејствија во постапката, доколку водењето на постапката, односно вршењето на одделни дејствија во постапката не било дополнително одобрено од странката.

2.21. Член 334 (321)

Ако тужениот во одговорот на тужбата ги признал решителните факти, независно од тоа што го оспорил тужбеното барање, претседателот на советот на првостепениот суд, односно судијата поединец може без закажување на рочиште да донесе пресуда (членови 324 и 328), ако не постојат други пречки за нејзино донесување.

КОМЕНТАР: Со ваквата одредба се создаваат правни недоумици за неговата практична примена и правно толкување, контрадикторен е самиот на себе, во одредени ситуации може да биде предмет на злоупотреба на незнаење на странките кои што немаат адвокат како нивни полномошници и е спротивен на усност, непосредност и јавност во расправањето.

ПРЕДЛОГ: Членот 334 (321) да се брише.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Законската одредба е постојна и нејзината примена во досегашната пракса не создава никакви проблеми и нејаснотии.

2.22. Член 386 (372)

(2) Странките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 1.800.000 денари.

КОМЕНТАР: Нејасно е зошто законодавецот го зголемува прагот на дозволеност на ревизија од 1.000.000 денари на 1.800.000 денари. Прагот од 1.000.000 денари со важечкиот закон е висок, а неговото зголемување на износ од 1.800.000 денари дефинитивно не оди во прилог на пристап до правда на поголем број на странки во постапката.

ПРЕДЛОГ: Став 2 од член 386 (372) да се смени, да остане досегашното решение, и да гласи гласи: Станките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел од пресудата надминува 1.000.000,00 денари.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е делумно прифатен. Нашиот устав предвидува двостепеност во судските постапки, а ревизијата е вонреден правен лек и преставува судење во трет степен. Треба да се има предвид дека Законот предвидува можност за ревизија по исклучок и без оглед на вредноста на спорот, доколку истата ја дозволи Врховниот суд.

2.23. Член 388 општо

(1) За дозволеност на ревизијата од членот 387 на овој закон, Врховниот суд на Република Северна Македонија одлучува на предлог на странка.

(2) Предлогот од ставот (1) на овој член странката го поднесува во рок од 30 дена од денот на доставувањето на преписот на второстепената пресуда. Предлогот се поднесува до Врховниот суд на Република Северна Македонија преку првостепениот суд.

(3) Во предлогот странката мора да го назначи правното прашање поради кое предлага да се дозволи ревизија и да ги образложи причините поради кои смета дека е тоа важно во смисла на членот 387 став (2) од овој закон. Ако предлогот за дозволеноста на ревизијата се однесува на различна практика на второстепените судови или на Врховниот суд на Република Северна Македонија, странката во предлогот е должна да ги наведе и одлуките на тие судови.

(4) По предлогот за дозволеноста на ревизија одлучува Врховниот суд на Република Северна Македонија во совет составен од тројца судии.

(5) Во решението со кое се одбива предлогот за дозволеност на ревизија Врховниот суд на Република Северна Македонија ќе ја образложи неисполнетоста на условите за дозволеноста на ревизијата од членот 387 на овој закон.

(6) Во решението со кое се дозволува ревизијата, Врховниот суд на Република Северна Македонија ќе наведе во кој дел и во однос на кое одредено правно прашање ја дозволува ревизијата.

(7) Против решенијата од ставовите (5) и (6) на овој закон не е дозволена жалба.

КОМЕНТАР: Наместо зборовите Врховниот суд да се употребуваат зборовите ревизискиот суд бидејќи постои неконзистентност во користење на зборовите. Во другите одредби се користат зборовите ревизиски суд, па соодветно би било истото да се употребува и во оваа одредба.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Сосема е јасно дека Врховниот суд е единствен ревизиски суд.

2.24. Член 389

Ревизијата од членовите 386 и 387 од овој закон, како и предлогот за дозволеност на ревизија од член 388 од овој закон, странката ги поднесува преку полномошник, кој е адвокат или лице дипломиран правник со положен правосуден испит кое е вработено кај странката, освен ако е самата адвокат или е дипломиран правник со положен правосуден испит или е универзитетски професор по правен предмет поврзан со судската практика од соодветната област.

КОМЕНТАР: Полномошник пред Врховниот суд може да биде само адвокат и според тоа вонреден правен лек странката може да се поднесе само преку адвокат. Исклучок од оваа правило е ако странка во постапката е адвокат или е универзитетски професор по правен предмет поврзан со судската практика од соодветната област.

ПРЕДЛОГ: Членот 389 да се менува и гласи:

Ревизијата од членовите 386 и 387 од овој закон, како и предлогот за дозволеност на ревизија од член 388 од овој закон, странката ги поднесува преку полномошник кој е адвокат, освен ако е самата адвокат или ако е универзитетски професор по правен предмет поврзан со судската практика од соодветната област.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Станува збор за субјекти кои имаат иста стручна квалификација (дипломиран правник со положен правосуден испит) како адвокатите, особено ако се има предвид одлуката на Уставниот суд У.бр.134/2002 од 22.01.2003 година, со која се исклучува можноста за постоење на ексклузивност да се обезбедува правна помош на граѓаните и правните лица во постапките за остварување на нивните права и правнозаштитени интереси. Имено, со оваа Одлука на Уставниот суд изречно е заземено стојалиштето дека: *„Според мислење на Судот, целта на член 53 од Уставот е да се утврди статусот и положбата на адвокатурата како самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон, што е израз на фактот дека правната помош дадена од стручно-квалификувана, самостојна и независна служба е основна гаранција за остварување и заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот. Меѓутоа, вклучувањето и утврдувањето на адвокатурата со означениот статус и својство, како една од уставните гаранции за основните слободи и права, не значи дека таа е и единствена надлежна за пружање и обезбедување на правна помош. секое толкување на членот 53 од уставот, во смисла дека тој ја исклучува можноста правна помош да обезбедуваат и други субјекти, освен адвокатурата, според судот би било многу рестриктивно и не би соодветствувало на значењето и уставниот третман на слободите и правата на човекот и граѓанинот. Понатаму, имајќи ги предвид условите за упис во именикот на адвокатите, со кој се стекнува својство на адвокат, судот смета дека решенијата според кои адвокатите се единствено надлежни за давање и обезбедување правна помош не може да се оправда ниту од аспект дека тие се единствено квалификувани за тоа. ова од едноставна причина што адвокатите се само дел од единствената правна професија и тие имаат исто знаење и способности како и другите лица со завршен правен факултет и положен правосуден испит. со тоа што овие лица не се определиле професионално да се бават со адвокатура, не ги прави помалку квалификувани од адвокатите да и тие даваат правна помош, било на граѓаните или на правните лица во кои се вработени.“*

Во иста линија се и стојалиштата на Уставниот суд во **Одлуката бр. 135/2016-1 од 24.01.2018 година**, со која се укинати одредбите од Законот за извршување со кои се уредуваше задолжително застапување од адвокат во извршните постапки во кои вредноста на главното побарување е над 10.000 евра.

Дополнително, укажуваме дека предлозите за исклучување на можноста лицата дипломирани правници со положен правосуден испит да можат да се јават како застапници на правното лице со кое се во работен однос, се во спротивност со законодавството на Европската Унија, кое согласно Спогодбата за стабилизација и

асоцијација имаме обврска да го усогласиме, а особено со **Регулативата бр. 1896/2006 за воведување на постапка за европски платен налог.**

Согласно чл.24 од Регулативата бр.1896/2006 за воведување на постапка за европски платен налог од 12.12.2006 година **предвидено е дека застапувањето од страна на адвокат или други правни стручњаци не е задолжително.** Дури се изработени и посебни обрасци на пријави за платен налог, со цел максимално да се поедностави и онака едноставната постапка за издавање на платен налог. Во преамбулата на Регулативата јасно е наведено дека целта на уредбата е правилно функционирање на внатрешниот пазар (точка 1), отстранување на пречките за добро функционирање на парничните постапки (точка 2), потребата од брза ефикасна наплата на неподмирениите долгови имајќи во предвид дека задоцнетото плаќање на долговите е причина за неликвидност која се заканува на опстанувањето на компаниите, посебно на малите и средните а за последица има и губење на многу работни места (точка 6), настојување да се реши проблемот со масовната наплата на неспорните побарувања (точка 7). Регулативата треба да ја поедностави, забрза постапката со што помалку трошоци во однос на неспорните парични побарувања притоа дефинирајќи минимални стандарди.

2.25. Во текстот на ЗПП објавен на ЕНЕР предложена е ЗАДОЛЖИТЕЛНА МЕДИЈАЦИЈА

Член 425

-
- (1) Во **работните спорови** за кои постапката се поведува со тужба пред суд, со исклучок на споровите заради вработување на тужителот, странките се должни, пред поднесувањето на тужбата да се обидат спорот да го решат по пат на медијација.
- (2) При поднесување на тужбата, тужителот е должен да приложи писмен доказ издаден од лиценциран медијатор дека обидот за решавање на спорот по пат на медијација не успеал.
- (4) Тужбата кон која не е приложен доказот од ставот (2) на овој член судот ќе ја отфрли.
-

Член 457

- (1) Во **споровите од мала вредност**, странките се должни пред поднесување на тужбата да се обидат спорот да го решат по пат на медијација.
- (2) При поднесување на тужбата, тужителот е должен да приложи писмен доказ издаден од лиценциран медијатор дека обидот за решавање на спорот по пат на медијација не успеал.
- (3) Тужбата кон која не е приложен доказот од ставот 2 на овој член судот ја отфрла.

(4) Тужбата ќе се смета за повлечена ако тужителот во рок од осум дена од денот на поднесувањето на тужбата не ја плати судската такса.

Член 460

Постапката во споровите од мала вредност ќе се спроведува и по повод приговор против судскиот или нотарскиот платен налог, ако вредноста на оспорениот дел на платниот налог не го надминува износот од 60.000 денари.

Член 495 (461)

(1) Во постапката во трговските спорови ќе се применуваат одредбите на овој закон, ако во одредбите на оваа глава поинаку не е определено.

(2) Во трговските спорови за парично побарување чија што вредност не надминува 1.000.000 денари, а **за** кои постапката се поведува со тужба пред суд, странките се должни, пред поднесувањето на тужбата да се обидат спорот да го решат по пат на медијација.

(3) При поднесување на тужбата тужителот е должен да приложи писмен доказ издаден од лиценциран медијатор дека обидот за решавање на спорот по пат на медијација не успеал.

(4) Тужбата кон која не е приложен доказот од ставот (2) на овој член судот ќе ја отфрли.

КОМЕНТАР: Во предлог Законот за парнична постапка воведени се нови одредби за задолжителна медијација. (која постапка ќе значи зголемување на трошоците на странките и одлговлекување на постапките).

Во предлог ЗПП е предвидено задолжителна медијација во 4 постапки и тоа во постапка за работни спорови, спорови од мала вредност по тужба пред суд, во спорови во мала вредност по основ на приговор по нотарски и судски платен налог, трговски спорови, а тоа ќе значи дека граѓаните ќе имаат ограничен пристап до правдата, бидејќи наместо трошоците да се намалат во постапките, со воведување на задолжителна медијација во 4 постапки, трошоците за странките ќе се зголемат, а со тоа странките не можат да добијат судска заштита пред суд, поради зголемени трошоци и одлговлекување на постапката. Со тоа, предлогот на ЗПП оди спротивно на интенцијата за економичност и експедитивност на постапките, како и на тендецијата за пристапност на правдата за сите.

Во таа насока, АКРСМ смета дека одредбите за задолжителна медијација се вметнати во законот без анализа од ефектите што ги даде постапката за медијација

во периодот од кога таа почна да се применува кај нас. Имено, пожелно би било Министерството за правда да побара информација од Комората на медијатори за досегашното практично работење на медијаторите и да направи анализа колку предмети до сега медијаторите имаат позитивно решено помеѓу странките за предмети во кои до сега имаше задолжителна медијација за стопански спорови со вредност која не надминува 1.000.000,00 денари, а од друга страна колкави биле трошоците за медијација што однапред се плаќаат на медијаторите. Овие трошоци прво ги плаќа тужителот а потоа тужениот, и со тоа не само што се одолговлекува постапката туку и се зголемува каматата што на крајот ја плаќа тужениот.

Согласно предлогот на ЗПП медијација е предвидена за некои спорови за чие решавање медијаторот нема соодветно стручно познавање. На пример, медијаторот не е економски вештак, а новите одредби во предлог ЗПП предвидуваат медијаторот да решава спорови од финансиски карактер. Најчесто за предметите кои не може доверителот да ги наплати вонсудски (по опомена пред тужба), во судска постапка се прави вештачење од овластено лице за економско вештачење, дури и судијата не може да пресуди без економско вештачење, што значи дека нема потреба од воведување на задолжителна медијација во новиот ЗПП.

А за малите долгови воопшто не е оправдано да се воведува задолжителна медијација пред водење на судска постапка, од причина што трошоците за медијација се поголеми од самиот долг на должникот, а предлог ЗПП упатува тие предмети да се решаваат со задолжителна медијација (спорови од мала вредност). Како илустрација, и во Законот за извршување беше воведена задолжителна вонсудска наплата кај извршители (задолжително писмено опоменување пред извршување), која се покажа како неефикасна со зголемени трошоци за странките, а Уставниот суд таа вонсудска наплата ја **УКИНА**, како неуставна.

Со воведување задолжителната медијација по приговор на платен налог ќе значи за долг од 1.000,00 денари, трошоците само за медијација ќе бидат најмалку 3.000,00 денари (плус нотарски трошоци, плус адвокатски трошоци кои се дозволени во нотарскиот платен налог), што значи воопшто не е оправдано да се вклучува задолжителна медијација за предмети со мала вредност, која ќе доведе до зголемување на трошоци и одолговлекување на постапките, а ефикасноста на решени предмети со медијација е мала од досегашната пракса на работење, што значи и по обид за медијација предметот ќе продолжи на суд но со зголемени трошоци за медијација. Странките се обврзани да плаќаат трошоци за медијација и во случај на неуспешна медијација, т.е со издавање на Потврда од медијаторот за неуспешна медијација, која е основ за понатамашно водење на постапка пред суд, а најголем број на предмети завршуваат со неуспешна медијација за кои треба да се плаќаат трошоци а постапките на странките се одолговлекуваат.

Исто така со воведување на задолжителна медијација во ЗПП, измените треба да бидат направени и во Законот за нотаријат, бидејќи во тој закон е регулирано дека нотарот по приговор предметот го доставува до надлежен Суд, а не до медијатор.

Во однос на воведување на задолжителна медијација во работни спорови, не е доволно да се направи измена само во ЗПП, туку таа измена треба да се внесе и во Закон за работни односи, бидејќи таму се дефинирани роковите за поднесување на тужба пред Суд, и во тој закон треба да бидат дефиниран во кој рок ќе се поднесува барање за медијација, а во кој рок ќе се поднесува тужба во Суд за работни спорови.

Медијацијата може да биде само доброволен институт, никако задолжителен, согласно член 6 од Европската конвенција за човекови права каде стои дека Секој има право на заштита на своите права пред законски воспоставен непристрасен суд.

Со давање за право на судот да ги отфрла тужбите кои не поминале пред медијатор и тие одлуки да се сметаат за правосилни се ограничува правото од член 6 на Европската конвенција и се задира правото на слободен и неограничен пристап за судска заштита.

Задолжителната медијација член 457 и член 460 предложена во Предлог ЗПП не е јасна и прецизна, дали таа медијација се однесува само за тужби до 60.000,00 денари во кои спаѓаат и тужби за издавање на судски платен налог или се однесува и за предлог за издавање на нотарски платен налог со вредност до 60.000,00 денари.

Во пракса, медијацијата е апсолвирана со дејствија на тужителите и доверителите, бидејќи тие вонсудски ги контактираат тужените и должниците на кои им се нуди договор пред поведување на постапка пред суд. Освен тужителите и доверителите кои вонсудски ги контактираат тужените и должниците, такво контактирање на должници се врши и од страна од Агенциите за наплата како и од адвокати кои треба да ја продолжат постапката пред суд. Тоа се сосема доволно превземени дејствија со чие превземање може вонсудски да се реши спорот. Од тука, не постои оправдана причина со ЗПП да се воведува и задолжителна медијација која треба да се плаќа како дополнителен трошок за странките.

ПРЕДЛОГ: Медијацијата да биде **ДОБРОВОЛНА**, а членовите да се сменат и да гласат:

- (1) Во **работните спорови** за кои постапката се поведува со тужба пред суд, со исклучок на споровите заради вработување на тужителот, странките **можат**, пред поднесувањето на тужбата да се обидат спорот да го решат по пат на медијација.
- (2) При поднесување на тужбата, **доколку е направен обид за решавање на спорот со медијација**, тужителот е должен да приложи писмен доказ издаден од лиценциран медијатор дека обидот за решавање на спорот по пат на медијација не успеал.
- (3) Доколку е направен обид за решавање на спорот со медијација, **трошоците што странките ги имале во постапката за медијација се сметаат како дел од парничните трошоци.**
-

Член 457

- (1) Во **споровите од мала вредност**, странките **можат** пред поднесување на тужбата да се обидат спорот да го решат по пат на медијација.
- (2) При поднесување на тужбата, **доколку е направен обид за решавање на спорот со медијација**, тужителот е должен да приложи писмен доказ издаден од лиценциран медијатор дека обидот за решавање на спорот по пат на медијација не успеал.
- (3) Доколку е направен обид за решавање на спорот со медијација, **трошоците што странките ги имале во постапката за медијација се сметаат како дел од парничните трошоци.**
- (4) Тужбата ќе се смета за повлечена ако тужителот во рок од осум дена од денот на поднесувањето на тужбата не ја плати судската такса.
-

Член 460

Постапката во споровите од **мала вредност** ќе се спроведува и по повод приговор против судскиот или нотарскиот платен налог, ако вредноста на оспорениот дел на платниот налог **не го надминува** износот од 60.000 денари.

Член 495 (461)

- (1) Во постапката во **трговските спорови** ќе се применуваат одредбите на овој закон, ако во одредбите на оваа глава поинаку не е определено.
- (2) Во **трговските спорови** за парично побарување чија што вредност **не надминува 1.000.000** денари, а **за** кои постапката се поведува со тужба пред суд, странките

можат, пред поднесувањето на тужбата да се обидат спорот да го решат по пат на медијација.

(3) При поднесување на тужбата, **доколку е направен обид за решавање на спорот со медијација**, тужителот е должен да приложи писмен доказ издаден од лиценциран медијатор дека обидот за решавање на спорот по пат на медијација не успеал.

(4) Доколку е направен обид за решавање на спорот со медијација, **трошоците што странките ги имале во постапката за медијација се сметаат како дел од парничните трошоци.**

Член 427 (406)

Работникот во постапката во споровите од работните односи како полномошник може да го застапува лице-дипломиран правник со положен правосуден испит кое е вработено во синдикатот чиј член е работникот, или во сојузот на синдикатите во кој е здружен синдикатот чиј член е работникот со соодветна примена на одредбите од членот 81 на овој закон.

КОМЕНТАР: Лица кои можат да бидат полномошници се дефинирани во член 81 од овој закон, а членот 427 (406) е во колизија со член 81 од овој закон.

ПРЕДЛОГ: Членот 427(406) да се брише

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен и задолжителниот обид за медијација е избришан од Предлог законот.

2.26. Член 464

(2) Во постапката во споровите од мала вредност секоја странка има право да поднесе по еден подготвителен поднесок.

КОМЕНТАР : Сметаме дека ваквото законско решение е неосновано. Од досегашната судска пракса ограничување на странките во постапката на само еден подготвителен поднесок во спорови од мала вредност нема да донесе некоја поволна промена во делот на ефикасност на постапката. Од друга страна негативно ќе влијае на правото на странките да ги изнесат сите факти и докази за докажување на наводите во тужбата или одговорот на тужбата.

ПРЕДЛОГ: Став 2 од член 464 да се брише

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Предложената законска одредба е во согласност со начелото на економичност, рационалност и судење во разумен рок, особено што вредносниот цензус е 10кратно намален, а досегашната пракса укажа на екстремно долго траење на постапките кои предизвикуваат екстремно високи трошоци.

2.27. Член 467

(2) Ако тужителот барал да се одржи рочиште, но не дојде на рочиштето, иако бил уредно поканет, судот ќе донесе пресуда врз основа на одрекување доколку се исполнети условите од членот 331 на овој закон.

КОМЕНТАР: Нема ниту економска ниту правна оправданост судот да носи пресуда врз основа на одрекување во предложените услови. Институтот одрекување на тужбено барање е сериозен и може да значи целосно губење на права на странките во постапката за кои не може да се бара правна заштита во иднина. Негативните последици по странката-тужителот во ваков случај можат да бидат непоправливи и трајни.

ПРЕДЛОГ: Став 2 од член 467 да се брише

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е делумно прифатен. Нормите имаат за цел да го зајакнат начелото на ефикасност на постапката и да придонесе кон дисциплинирање на странките.

2.28. Член 504 (469)

(1) Ревизија во трговските спорови против правосилна пресуда донесена во втор степен е дозволена ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на правосилната пресуда надминува 3.000.000 денари.

КОМЕНТАР: Нема економска ниту правна оправданост за подигнување на прагот за поднесување на барање за ревизија за трговски спорови на 3.000.000 денари. Ова дополнително негативно ќе влијае на правото на странките на пристап до правда.

ПРЕДЛОГ: Став 1 од член 504 (469) се менува и гласи : Ревизија во трговските спорови против правосилна пресуда донесена во втор степен е дозволена ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на правосилната пресуда надминува 1.500.000,00 денари.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е делумно прифатен. Види образложение за ревизија од точка 2.22. погоре)

3. АКРСМ по меил од Љубомир Михајловски и од Жана Кузмановска, член на УО на АКРСМ .

3.1. Член 36(36)

(1) Судија поединец суди спорови за имотно-правните барања кога вредноста на предметот на спорот не го надминува износот од 3.000.000 денари. **1.000.000 денари**

РАБОТНА ГРУПА: : Предлогот не се прифаќа. Целта на законската одредба е да се зголеми ефикасноста и итноста на постапката бидејќи работните спорови се од итен карактер.

3.2. Член 81 (81)

(1) Полномошник на странката може да биде:

- 1) адвокат;
- 2) лице - дипломиран правник со положен правосуден испит вработено кај странката и
- 3) роднина по крв во права линија, брат, сестра или брачен другар, доколку е потполно деловно способен.

(2) Судот има право да побара докази во врска со точка 2 и 3 на ставот 1 од овој член. Исто така, судот и по барање на некоја од страните во постапката судот треба да ги утврди околностите од точка 2 и 3 на ставот 1 од овој член. Ако при утврдување на околностите се докаже дека како полномошник се јавува лице спротивно на одредбите од ставот (1) на овој член, судот ќе донесе решение со кое на тоа лице ќе му оневозможи натамошно застапување и за тоа ќе ја извести странката.

(3) Против решението од ставот (2) на овој член не е дозволена посебна жалба.

(4) Ако утврди дека полномошникот кој не е адвокат, не е способен да ја врши таа должност, судот ќе ја предупреди странката за штетните последици кои можат да настанат поради неправилното застапување.

Дополна (5) Во интерес на правилно водење на парничната постапка во споровите од имотните односи со вредност поголема од 3.000.000,00 денари, трговските спорови со вредност поголема од 5.000.000,00 денари, споровите за семејно-правните и статусните прашања, споровите со меѓународен елемент во сите постапки, споровите за предмети од областа на интелектуалната сопственост, се утврдува исклучок од примена на точката 3 од ставот 1 на овој член при застапувањето на страните во парничната постапка.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Судот во секој момент има право да побара докази за исполнетите услови за застапување. Ст.5 не се прифаќа бидејќи вредноста на спорот не претставува фактор кој може да влијае на комплексноста на предметот и да влијае на барањето за квалификуван полномошник.

3.3. Член 88 (89)

(1) Полномошникот е должен при првото дејствие во постапката да поднесе полномошно.

(2) Судот може да дозволи дејствијата во постапката за странката привремено да ги врши лице кое не поднело полномошно, но истовремено на тоа лице ќе му нареди **да се легитимира пред судот и** дополнително во определен рок

да поднесе полномошно или одобрение од странката за преземените парнични дејствија.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е апсолвиран со ст.4 од истиот член

3.4. Член 89 (90)

(4) По откажувањето на полномошното, полномошникот кој е адвокат е должен уште еден месец да ги врши дејствијата за лицето кое му го издало полномошното со надомест, ако тоа е потребно од него да отстрани некаква штета што во тоа време би можела да настане.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Прашањето кое е актуелизирано со предлогот не е прашање за кое треба да се решава со закон, туку е предмет на Адвокатска тарифа и меѓусебен договор на странките.

3.5. Непосредно доставување меѓу странките -Член 127

Ставовите 1 и 2 од членот 127 се практично неприменливи заради неможноста судот да биде запознат со нивната содржина. Тоа го прави целиот член 127 практично неприменлив!

РАБОТНА ГРУПА: Прелогот не се прифаќа. Образложение види понапред под точка 2.5. на коментари АКРСМ

3.6.Парнични трошоци- Член 150 (145)

(3) Кога со закон е предвидено пред поведување на парничната постапка задолжително да се поднесе барање до одреден орган или друго правно лице, или да се превземе претходно процесно дејствие предвидено со Закон, трошоците предизвикани во врска со тоа барање се сметаат за парнични трошоци по повод постапката што биле потребни за нејзино водење.

РАБОТНА ГРУПА:Предлогот е прифатен

3.7. Член 153 (148)

(1) Странката која во целост ќе ја загуби парницата е должна на спротивната странка и на нејзиниот замешувач да им ги надомести трошоците.

(2) Ако странката делумно успее во парницата, судот може со оглед на постигнатиот успех да определи секоја странка да ги поднесува своите трошоци или едната странка да и надомести на другата и на замешувачот сразмерен дел од

трошоците, со задолжително засметување на нужните трошоци за поведување и водење на постапката.

Се случува при ваквото одмерување да не се засметаат трошоци за извршено вештачење, да не се засмета такса за тужба/ одговор на тужба, да не се засмета таксата за одлука, да не се досудат трошоци за судењата дури ни во намален износ....

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Законската одредба е јасна. Проблемите кои се јавиле во пракса треба да се надминат со правилно толкување на законот.

3.8.Член 154 (149)

(1) При одлучувањето кои трошоци ќе и се надоместат на странката судот ќе ги земе предвид само оние трошоци што биле потребни за водење на парницата. За тоа кои трошоци биле потребни, како и за висината на трошоците одлучува судот, оценувајќи ги грижливо сите околности, а особено видот и тежината на предметот, достапноста на предложените докази, потребата да се појаснат или побијат тврдењата на спротивната страна во постапката и друго.

(3) Странката која ја загубила парницата не е должна на спротивната странка да и ги надомести како потребни трошоците кои се предизвикани за адвокат кој има седиште надвор од единицата на локална самоуправа каде што се наоѓа седиштето на надлежниот суд, доколку во таа единица има адвокати. Странката единствено е должна да ги надомести вообичаените трошоци во висина на оние кои би биле предизвикани за адвокат кој дејноста ја врши во единицата на локална самоуправа во која се наоѓа седиштето на надлежниот суд.

Ставот 3 е целосно неприменлив, затоа што се задира во чувството на лична доверба кое странката го има кон соодветен адвокат. Исто така, овој став упатува дополнителни трошоци и ангажман на странката со цел пронаоѓање на адвокат во местото во кое се води постапката а во кое истата нема ниту живеалиште ниту престојувалиште ниту роднини или пријатели кои во тоа можат да ѝ помогнат. Уште повеќе, во рамки на стопанските спорови кога адвокат / адвокатско друштво застапува правно лице непримерно е да се бара тоа правно лице да ангажира друг адвокат пред суд во друго населено место покрај оној кој веќе го застапува.

Иако намерата на овој став 3 може да биде со цел да им се даде подеднакво работа на адвокатите од другите места, сепак треба да се води сметка и за интересите на самата странка во постапката, довербата која странката ја има во определен адвокат за водење на постапката и за патните трошоци и денгубата која адвокатите ја имаат во текот на службеното патување надвор од своето службено седиште.

РАБОТНА ГРУПА: Прифатен е предлогот по однос на ст.3, а за ст.1 не се прифаќа затоа што не постојат објективни критериуми кои ќе го определат видот и тежината на предметот кои би влијаеле на трошоците на постапката.

3.9. Член 156

Во случај кога рочиштето е одложено поради спреченост на судот, странките не се должни да ги надоместуваат трошоците за застапување на тоа рочиште, независно од исходот на парницата.

Во целост неприменлив член! Многу странки едвај чекаат да не им платат на адвокатите и за оние превземени дејствија да им платат преполовена награда кои им ја даваат под изговор дека немаат доволно средства за водење на постапката (а се во редовен работен однос со високи примања или со поголем имот и парични средства) непримерно е да се скратува и онака тенкиот приход кој адвокатите со судни маки го извлекуваат за да ги подмират обврските кои редовно ги имаат.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен

3.10. Член 205 (203) став(2) Доколку по правосилноста на одлуката за престанок на правното лице, забраната за работа или по заклучувањето на стечајната постапка, правното лице ~~истото~~ е бришано од соодветниот регистар, а нема правен следбеник, судот со решение ќе ја отфрли тужбата заради непостоење на странка во спорот, а ќе го задолжи управителот/ одговорното лице на правното лице да ја подмири штетата или обврските. Има премногу злоупотреби на оваа правна состојба во праксата кои носат штета на доверителот, меѓу кои сум и јас лично.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен бидејќи истиот не е предмет за регулирање со ЗПП туку претставува основ за поведување на друг вид на постапка (кривична, надомест на штета итн.)

3.11. Временска рамка за водење на постапката

Член 288

Во овој член во ставовите 1-5 на детален начин е предвидено како ќе се одвива временската рамка на судењата, за во ставот 6 да се врши дерогација на истата. Инаку, оваа временска рамка е посакувана но е непрактично поставена. На пример, од лично работно искуство, за да се добие дополнително произнесување по вешт наод во предмет за штета се чека помеѓу 3-6 недели, што од своја страна може да развлече од едно до три рочишта. За прибавување документи по службена должност исто така се чека подолг период од околу два месеци (Член 283 (272)). Според мене, потребно е да се доработи целиот концепт или да се воведе Прекин на постапката и истата да продолжи со нова покана по добивање на потребните материјали. Ова, ако целта е да се скратат трошоците за страните во постапката.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Предложеното законско решение придонесува за зајакнување на процесната дисциплина и концентрацијата на

постапката, економичност и судење во разумен рок. Истоветен предлог со 2.17. понапред

3.12. Ревизија Член 386 (372)

(2) Странките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 1.800.000 1.000.000 денари. Сметам дека износот од 1.800.000 денари е превисоко поставен со оглед на вредноста на предметите и можноста за нив да се расправа во повеќе степени, како и во поглед на воедначување на судската пракса.

став 3

5) во спорови во кои во постапка по жалба по одржана расправа второстепениот суд утврдил поинаква фактичка состојба и ја преиначил првостепената пресуда - ова е обемно присутно во нашата судска пракса, каде и покрај ставот на Врховниот суд по ова прашање, сепак истиот во најголем дел ги отфрла овие предмети заради недоволна вредност на спорот во постапка по Ревизија,

РАБОТНА ГРУПА : Предлогот е делумно прифатен. Нашиот устав предвидува двостепеност во судските постапки, а ревизијата е вонреден правен лек и преставува судење во трет степен. Треба да се има предвид дека Законот предвидува можност за ревизија по исклучок и без оглед на вредноста на спорот, доколку истата ја дозволи Врховниот суд. Ист предлог со 2. 22 погоре.

3.13. Член 425

(1) Во работните спорови за кои постапката се поведува со тужба пред суд, со исклучок на споровите заради вработување на тужителот, странките се должни, пред поднесувањето на тужбата да се обидат спорот да го решат по пат на медијација.

(2) При поднесување на тужбата, тужителот е должен да приложи писмен доказ издаден од лиценциран медијатор дека обидот за решавање на спорот по пат на медијација не успеал.

(4) Тужбата кон која не е приложен доказот од ставот (2) на овој член судот ќе ја отфрли. Ако медијацијата е можност да се постигне она кое би се барало со тужбата, тогаш медијацијата е оправдана. Ако медијацијата е непочната, таа би била само еден трошок повеќе пред поведување на постапка за судска заштита на правата. Во секој случај, дури и ако има неуспешна задолжителна медијација тоа ќе биде изгубено време пред можноста за судска заштита на правата од работен однос.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен и задолжителниот обид за медијација е избришан од Предлог законот. Ист предлог со 2.25 погоре.

3.14. Член 460

Постапката во споровите од мала вредност ќе се спроведува и по повод приговор против судскиот или нотарскиот платен налог, ако вредноста на оспорениот дел на платниот налог не го надминува износот од 60.000 денари. - **непрактично е тука да има медијација затоа што тоа ќе ги демотивира страните во постапката да се докажуваат дали се во право и ќе ја успори целата постапка.**

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен и задолжителниот обид за медијација е избришан од Предлог законот. Ист предлог со 2.25 погоре.

3.15. Член 462

(1) Постапката во спорови од мала вредност по правило се спроведува врз основа на писмено преземени дејствија. - **Спротивно на начелото на Контрадикторност на постапката и нема да има можност дополнително да се прибават докази во периодот додека се одржи првото рочиште за предметот. Постапката ќе ја изгуби судската форма и ќе премине во форма во која се води Управната постапка.**

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Предложената законска одредба е во согласност со начелото на економичност, рационалност и судење во разумен рок, особено што вредносниот цензус е 10кратно намален, а досегашната пракса укажа на екстремно долго траење на постапките кои предизвикуваат екстремно високи трошоци. Ист предлог со 2.26.погоре

4. Адвокат Дељо Кадиев

4.1. Член 10 став (2) -

Казната е превисока . Во ЗКП во измените е предвидено намалување на казните. Да се усогласи

РАБОТНА ГРУПА: Делумно прифатено, законското решение е усогласено со Законот за кривичната постапка (ЗКП). Исто со предлогот 2.2. погоре

4.2. Член 85 став (3)

Да се даде можност,како и во поранешните законски решенија да адвокатот во спорови со помала вредност може да го заменува и адвокатски приправник.На тој начин приправниците ќе добијат можност да се здобијат со пракса која им е потребна.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен. Истоветен предлог со точка 1.6. погоре

4.3. Член 93 став (8)

На крајот да се додадат зборовите „доколку поднесокот се поднесува по електронски пат“, вака одредбата нема смисол бидејќи електронски се потпишува само документ кој се поднесува електронски.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Законот сосема јасно уредува исклучиво електронска комуникација на адвокатот со судот. Законските одредби се уредени и со Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги од 26.05.2019

4.4. Член 96 став (1)

Да се брише првата реченица од овој член. Нема никаква причина да се санкционира на ваков начин некој очигледен пропуст на полномошник-адвокат. Ова особено затоа што грешките кои ги прави Судот не се санкционираат на идентичен начин. На пример кога Судот ќе направи некоја грешка во пресудата секогаш може да ја поправи со решение за исправка, кога судијата не ја потпишал пресудата, по повод жалба административно му се враќа од второстепениот суд, така да за судот не важат истите правила, со ова полномошникот адвокат е ставен во крајно неповолна положба.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е делумно прифатен, и тоа во однос на бројот на примероците и за очигледните грешки, каде е дозволена грешка од страна на адвокатите која не се санкционира, и оставен е рок од 3 дена за исправка на истите. Во останатите елементи на поднесоците недозволиви се грешки на адвокатите, како квалификувани полномошници.

4.5. Член 129 став (5)

Да се наведе кога односно со кој ден доставувањето се смета за извршено, така би било најлогично да се додадат зборовите „наредниот ден од истекот на рокот од став 4 на овој член“

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен

4.6. Член 143 став (2)

Вака одредбата е нејасна, после зборот табла би требало да се додаде сврзник „и“, односно „или“ во зависност од интенцијата. Зборовите на огласната табла на веб

страната на судот се нелогични бидејќи во судот постои и огласна табла и судот има веб страна, но нема огласна табла на веб страната.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Постои нов закон за АКМИС кој ја регулира електронската огласна табла на судот.

4.7. Член 154 став (3)

Оваа одредба се коси со правото на избор на адвокат. Се принудува странката да одбере адвокат од општината каде е седиштето на Судот. Од друга страна ако странката одбере адвокат од друга општина по сопствен избор тогаш ќе биде доведена во нерамноправна полжба со странката која одбрала адвокат од таа општина.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен.

4.8. Член 155 став (2)

Апсолутно неприфатлива одредба. Односот странка адвокат е договорен нивен однос. Судот не може да навлегува во нивниот однос со определување кој ќе ги наоместува трошоците, па да го задолжува адвокатот да надоместува трошоци.

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано прашање Види образложение во точка 2.8. погоре

4.9. Член 156

Неприфатлива одредба. Ако рочиштето се одлага по вина на Судот тогаш треба да се надомести од судскиот буџет. Зошто странката која му платила на неговиот адвокат да нема право на поврат на тие трошоци ако рочиштето се одлага. Адвокатот секако морал да дојде инаку сноси последици, а странката е должна на адвокатот да му плати за рочиштето независно дали е одложено или одржано.

РАБОТНА ГРУПА: Прифатен предлогот и член 156 е избришан. Апсолвирано со предлогот 2.9. погоре

4.10. Член 157

Ова има смисол само во делот на признание во одговор на тужба, а не да се предизвикуваат натамошни трошоци со доаѓање на расправа. Тогаш за предизвикување на тие трошоци виновен е самиот тужен, кој можел да спречи настанување на трошоци со признание на тужбено барање со поднесок, односно одговор на тужба. Да се бришат зборовите „... и ако во одговорот на тужбата, односно на подготвителното рочиште, а кога со закон не е предвидено одржување

подготвително рочиште тогаш на главната расправа пред да се впушти во расправање за главната работа“.

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано Види коментар по точка 2.10 . погоре

4.11. Член 162

Несоодветна одредба. Не може државното правобранителство кое нема трошоци да му се надомстуват трошоци како за адвокат. Државното правобранителство е орган во кој работат вработени и остваруваат плата на товар на буџетот. Од друга страна на ваквов начин се спречуваат граѓаните да бараат остварување на своите права пред судот со страв дека доколку не успеат во спорот ќе трба да надоместат не така мали трошоци.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Апсолвирано прашање.Види коментар под точка 2.11. погоре.

4.12.Член 163 став (9)

Да се наведе дека ќе се исплатат оние трошоци кои се исплатени од страна на Министерството за правда на давателот на правната помош односно во таа висина. Ако пак се досудуваат во целост тогаш разликата да се досуди на полномошникот.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен.

4.13. Член 230

Да се брише зборот „занимање“ затоа што апсолуно нема никаква оправданост да се наведува занимањето,а странката која го предлага не мора да го знае занимањето на сведокот, односно и најчесто не го знае

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатено.

4.14.Член 276 став (1)

Во третиот ред да се брише запирката после зборот навремено, бидејќи вака поставено произлегува дека зборовите што следат преставуваат посебен случај

РАБОТНА ГРУПА:Се работи за номотехника.

4.15. Член 305 став (3)

После зборовите „...судот може да дозволи на расправата...“Да се додадат зборовите „на која е исклучена јавноста“. Вака се добива впечаток дека за секоја расправа и кога не е исклучена јавноста се однесува оваа одредба.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен.

4.16. Член 315 став (3)

Зборовите „ полномошникот“ да се заменат со „ странката“. Односот странка – адвокат е договорен однос. Адвокатот ја застапува странката, така да странката е одговорна за дејствијата на адвокатот кој го одбрала. Странката може во друга постапка кон својот адвокат да ги разреши односите кои настанале по повод ваквата казна.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Се работи постојна законска одредба којашто не се менува со овој прелог закон и егзистира од 1956 година. Примената до сега не создала никакви проблеми во пракса.

4.17. Член 315 став (4)

Да се заменат зборовите „ приправник“ со зборовите „ стручен соработник“. Адвокатскиот приправник и во новиот ЗПП нема право да застапува, туку само стручниот соработник, па така не е логично дека приправникот може да биде казнет.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен.

4.18. Член 321 став (2) т.4)

На крајот да се додаде зборот „одобрени“. Очигледно е дека е пропуштен бидејќи реченицата е недовршена вака.

РАБОТНА ГРУПА : Предлогот е прифатен.

4.19. Член 386 став (2)

Вредноста е превисоко одредена и претставува пречка за пристап на граѓаните до суд. Да се врати вредноста од 1.000.000,00.

Кога се укина БЗЗ како вонреден правен лек заради олеснување на пристап до Врховниот суд се спушти вредноста на 500.000,00 за да потоа пак се качи на 1.000.000,00 за да сега уште повеќе се покачи.

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано прашање. Види образложение под точка 2.22. погоре

4.20. Член 386 став (5)

Да се бришат новододадените зборови „по одржана расправа“ и „утврдил поинаква фактичка состојба“. Кога од второстепен суд ќе биде преиначена првостепената пресуда без одржување на расправа не би можела да биде поднесена ревизија, со што на лицето на чија штета е преиначена пресудата му е оневозможено со Устав гарантираното право на жалба. Оваа преиначена пресуда фактички е нова пресуда на која тој немал можност да се жали. Да се остави старото решение кога секоја преиначена пресуда можеше да биде предмет на ревизија.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Контрадикторен став на предлагачот. Ревизија е дозволена само кога второстепениот суд утврдил поинаква фактичка состојба која што му дава право да изјави ревизија. За погрешна примена на материјалното право постои можност за ревизија преку вонредна ревизија предвидена со Законот.

4.21. Член 388 став (1)

Да се додаде нов став 2 кој ќе гласи. „Кон предлогот за дозволеност на ревизија странката е должна да ја достави и ревизијата. Таксена обврска за плаќање на такса за ревизија настанува кога ревизискиот суд ќе го усвои предлогот од став 1“

На овој начин се доуредува доставувањето на ревизијата бидејќи со оваа одредба не е уредено тоа. Со оваа одредба се уредува само доставувањето на предлогот за дозволеност на ревизија, така да натамошното постапување ако ревизискиот суд го усвои овој предлог е неуреден.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Чл.387 ст.2 и 3 детално ја опишува постапката за поднесување на предлог , а потоа и за ревизијата доколку биде прифатен предлогот. Таксената обврска е регулирана со Законот за судските такси.

4.22. Член 388 став (6)

Да се додаде нов став која ќе гласи „Кога ќе донесе Решение од став (6) на овој член Врховниот суд ќе присапи кон одлучување по ревизијата“

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано. Види претходен коментар.

Член 388 општо

Наместо зборовите Врховниот суд да се употребуваат зборовите ревизискиот суд бидејќи постои неконзистентност во користење на зборовите. Во другите одредби се користат зборовите ревизиски суд , па соодветно би било истото да се чини и во оваа одредба

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано. Не постои друг ревизиски суд освен Врховниот суд.

4.23. Член 425 став (1)

Оваа одредба е многу проблематична од аспект на Законот за работни односи. ЗРО предвидел **преклузивен рок** за поднесување на тужба за заштита на права на работникот, кој рок е 15 дена по прием на второстепената одлука на работодавецот. Со давањето на обврска да се обиде медијација, ќе истече преклузивниот рок од ЗРО. Ова може да се разреши само со интервенција и во ЗРО или со вметнување на одредба во овој член која ќе предвиди дека во овој случај не течат роковите од член 91 став 5 и член 181 став (3) од ЗРО. Би требало да се провери дали и во некои други одредби од ЗРО има преклузивни рокови

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано прашање. Види коментар за точка 2.25 погоре.

4.24. Член 427 став (1)

Во вториот ред после зборот „...застапува...“ да се додадат зборовите „адвокат или...“ На ваков начин може да се протолкува оваа одредба дека единствено преставник на синдикатот може да го застапува работникот, а не и адвокат.

РАБОТНА ГРУПА: Делумно е прифатено и одредбата е доработена соодветно.

5. ПРЕДЛОЗИ ОД АДВОКАТСКО ДРУШТВО ТРПЕНОВСКИ

5.1. Чл.15 ст.1 ЗАБЕЛЕШКА: Зборовите до правосилно завршување на постапката треба да се заменат со *во текот на целата постапка*. Во спротивно Врховниот суд би бил оневозможен да одлучува во однос на судската надлежност, а се работи за највисок суд во Македонија.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Ова е постојно законско решение, чија примена во пракса не укажала на проблеми.

5.2. Чл.16 ЗАБЕЛЕШКА: Не е јасна употребата за зборовите *суд од друг вид*. За каков друг вид на суд се работи? Дали судот од друг вид има различна стварна надлежност?

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа затоа што има и друг вид на суд (Управен суд)

5.3. Чл.26 ЗАБЕЛЕШКА: Ако нема изрична одредба за неговата надлежност, се поставува прашањето дали македонскиот суд е ненадлежен во ваквите спорови иако неговата надлежност би произлегувала од одредбите на законот за неговата надлежност.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Се работи за постојна јасна законска одредба која во досегашната примена не наишла на проблеми во праксата.

5.4. Чл.33 ст.2 и 3 ЗАБЕЛЕШКА: Во ст. 2 и 3 од овој член не може како вредност на спорот да се земе прометната вредност на недвижноста или подвижната ствар, бидејќи предмет на спорот не е стварта туку правото врз неа или пак побивањето на правни дејствија или акти, па во овој случај вредност на спорот би требало да изнесува 40.000,00 ден.(општата одредба согласно Законот за судски такси), што е во согласност и со став 4 од овој член.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Одредбата од ст.3 се воведува бидејќи досегашната пракса покажала дека кај спорови со висока вредност со примена на таксената основица согласно постојното решение кај постојните одредби од ЗСТ се доведува во прашање правото на ревизија.

5.5. Чл.36 ЗАБЕЛЕШКА: Во став три треба да се избрише дека судија поединец суди во спорови од работни односи. Овие спорови не може да се стават на ист ранг со спорови за смеќавање на владение, бидејќи во нив најчесто се расправа за егзистенцијални прашања за странките, односно за отказ и губење на работното место и за плата и други надоместоци, битни за егзистенција на работникот како странка во спорот.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Целта на законската одредба е да се зголеми ефикасноста и итноста на постапката бидејќи работните спорови се од итен карактер.

5.6. Чл.54 ЗАБЕЛЕШКА: Оваа одредба треба во целост да се избрише бидејќи деловната единица на правното лице нема својство на правно лице. Таа постапува во име и за сметка на правното лице.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа бидејќи својството на правното лице нема никаква улога во однос на надлежноста, доставата и слично. Ова придонесува за зголемување на ефикасноста на постапката и поедноставување на доставата, а притоа не се нарушуваат никакви права на тужениот.

5.7. Чл.56 ЗАБЕЛЕШКА: Нејасна е придавката на судот-оставински суд. Кој е тој суд?

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Користена е веќе прифатена терминологија од Законот за Вонпарнична Постапка.

5.8. Чл.68 ЗАБЕЛЕШКА: Ставот 4 од овој член треба да се избрише од причина што веќе истото е апсолвирано во чл. 10 од овој Закон и поради тоа што во иднина странките би се двоумеле дали да поднесат барање за изземање иако сметаат дека за тоа постои основ, а поради стравот од казна, па на тој начин би се оневозможиле да ги остваруваат своите права.

Ставот 5 треба да се избрише бидејќи истото се решава со одредбите за трошоци во постапката, а доколку истиот став остане, против решението да се дозволи посебна жалба и да не може да се извршува пред неговата правосилност и извршност.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Одредбите имаат за цел да се дисциплинираат странките и да се спречат злоупотреби.

5.9. Чл.76 ЗАБЕЛЕШКА: Овде треба да се додаде нов став 6 во кој ќе биде одредено дека трошоците за привремениот застапник паѓаат на товар на Центарот за социјални работи.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Се работи за парнични трошоци кои се досудуваат на странката, а ги авансира тужителот.

5.10. Чл.80 ЗАБЕЛЕШКА: Во ст. 3 од овој член зборовите, или универзитетски професор па се до крај, треба да се бришат бидејќи универзитетски професор е во научна област а застапувањето е практично дејствие за кое треба соодветна пракса и положен правосуден испит.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Статусот на универзитетскиот професор пружа доволно гаранции за квалитетно застапување на самиот себе си.

5.11. Чл.81 ЗАБЕЛЕШКА: Точката 3 во став 1 треба да се избрише. Во ситуација кога е одредено дека како полномошник може да се јави адвокат односно лице дипломиран правник со положен правосуден испит, невозможно е како полномошник да се јавуваат на пример баби и дедовци на странките. Ова предизвикува некавалитетно и неподобно застапување кое не е во интерес на странката како и во однос на квалитетот на парничната постапка.

РАБОТНА ГРУПА:Предлогот не се прифаќа. Видете коментари под точка 1.2. погоре

5.12. Чл.85 ЗАБЕЛЕШКА: Став 3 треба да се измени и да гласи: Адвокатот може да го заменува адвокат вработен кај него, адвокатски стручен соработник со положен правосуден испит кој е вработен кај него и адвокатски приправник кој обавува пракса кај него но последниов само во спорови каде вредноста на спорот не надминува 1.000.000,00 ден.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е делумно прифатен. Истоветен со коментари под точка 1.6.

5.13. Чл.93 ЗАБЕЛЕШКА: Во став 4 во однос на податоците кои ги содржи поднесокот треба да се направи дистинкција помеѓу тужбата и противтужбата и одговорите на нив, како иницијални акти кои треба да ги содржат сите наведени податоци, од другите поднесоци вклучително и правните лекови во една постапка каде би требало да се наведат само основните податоци заради идентификација на поднесокот односно на правниот лек.

Во потребните податоци треба да биде наведена и трансакционата сметка на странките како би можело на неа да се платат парничните трошоци.

РАБОТНА ГРУПА: Делумно прифатено. Трансакциски сметки сеуште немаат сите граѓани на државата.

5.14. Чл.96 ЗАБЕЛЕШКА: Став 1 од овој член треба да се измени од причина што странката која има полномошник и државното правобранителство се ставаат во нерамноправна положба бидејќи само нивните поднесоци може да се отфрлат без за тоа да им се даде можност да го дополнат или исправат.

Не е јасна целеисходноста на ваквата одредба освен класично ставање на истите во нерамноправна положба.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Адвокатите се квалификувани правни застапници кои ги избрала странката. ДП е адвокат на државата, бројчано инфериорни во однос на адвокатите, и со енормно голем број на предмети. Се работи за постојна законска норма.

5.15. Чл.97 ЗАБЕЛЕШКА: Останува нејасно зошто во ст. 5 повторно на одредени лица им се ограничува правото на избор односно поднесокот да го достават по електронски или писмен пат, кога од претходните членови се дадени и двата начина на доставување на поднесок. Повторно се ограничува правото на избор на овие лица и истите се дискриминираат.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Станува збор за адвокати како квалификувани правни застапници кои се должни во современи услови да обезбедат електронски начин на комуникација со судот, а во правец на зголемена ефикасност на постапките.

5.16. Чл.105 ЗАБЕЛЕШКА: Против решението за трошоци во став три треба да има посебна жалба и нема причини истото да се извршува пред неговата правосилност.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Се работи за постојна законска одредба.

5.17. Чл.119 ЗАБЕЛЕШКА: На став 5 не му е местото во овој закон туку во Законот за судски такси.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Постојна законска одредба.

5.18. Чл.127 ЗАБЕЛЕШКА: Одредбите од чл. 127 треба да се избришат. Комуникацијата на странките е исклучиво преку судот. Кога писмената се доставуваат преку судот има поголема контрола врз истите во смисла што и како се доставува и секако има и поголема правна сигурност за странките во постапката.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Види коментари од точка 2.5 погоре

5.19.Чл.130 ЗАБЕЛЕШКА: Став 2 треба да се избрише. Деловната единица нема својство на правно лице и не може да биде странка во постапката, па не може ниту да и се доставува никакво писмено.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Види одговор кај тожка 5.6. погоре

5.20. Чл.151 ЗАБЕЛЕШКА: Став 3 треба да се избрише. Не може плаќањето на судската такса да биде услов за остварување на правото во постапката. За неплатена судска такса согласно Законот за судски такси е предвидено присилно извршување на истата и со ова не би требало да се обременува или условува парничната постапка.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Се работи за иницијален акт со кој се иницира постапката пред суд, за која треба да се авансираат трошоци.

5.21. Чл.154 ЗАБЕЛЕШКА: Дејноста на адвокатот не е одредена за територија на определена општина каде истиот или судот имаат седиште, туку истиот може да извршува дејност на територијата на целата држава. Со ваквата одредба на странките им се ограничува правото на избор на адвокат, лице на кое му веруваат и за кое сметаат дека најдобро ќе ги штити нејзините интереси, а ограничувањето се врши на начин што доколку странките ангажираат адвокат од друго подрачје судот ќе ги санкционира на начин што нема да им ги признае и досуди сите трошоци во постапката а кои биле нужни за водењето на истата.

Ваквата одредба е во спротивност и со став 2 од истиот член каде е одредено дека трошоците на адвокатот се одмеруваат според тарифата за надомест на трошоците на адвокат, а таму секако има и одредби за патни трошоци.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен.

5.22.Чл.155 ЗАБЕЛЕШКА: Во став 3 во однос на решението потребно е да се предвиди посебна жалба и истото да се изврши по неговата правосилност. Во случај на погрешна одлука од страна на судот се поставува прашањето како ќе се изврши противизвршување.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Со посебната жалба би се постигнало ислучиво одолговлекува постапката што го нарушува судењето во разумен рок. Од друга страна правото на жалба не му е ускратено против одлуката на судот.

5.23. Чл.156 ЗАБЕЛЕШКА: Останува нејасно зошто поради пропуст на судот странките не се должни да ги надоместуваат трошоците за тоа застапување. Ваквата одредба е во спортивност со Адвокатската тарифа.

Доколку законодавецот сака да ја регулира оваа правна ситуација потребно е да одреди во тој случај трошоците да паднат на товар на судот, кој претходно за да ги избегне истите должен е да ги извести странките дека рочиштето нема да се одржи, па нема ниту да настанат трошоци.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен и членот е избришан.

5.24. Чл.159 ЗАБЕЛЕШКА: Во став 2 зборовите медијација (членови 284, 425, 457 и 495) треба да се избришат бидејќи на медијацијата не и е место во овој закон видно од член 1 од истиот каде е наведено дека со овој Закон се уредуваат правилата за решавање на спорови, а тука секако не спаѓа медијацијата.

РАБОТНА ГРУПА: Задолжителната медијација е избришана. Истоветен коментар со точка 2.25.

5.25. Чл.160 ЗАБЕЛЕШКА: Потребно е да се предвиди и одредба со која и замешувачите ќе можат да бидат задолжени за надоместување на трошоците. Иако тие не се странки во спорот законот предвидува можност да им бидат надоместени и трошоците, па доколку нив може да им се досудат трошоци останува нејасно зошто истите не би можеле и да бидат задолжени за истите.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Со член 153 е уреден замешувачот и трошоците. Замешувачот ја дели судбината на страната на која се приклучува.

5.26. Чл.162 ЗАБЕЛЕШКА: Членовите 161 и 162 треба да се избришат. Во ситуација кога јавниот обвинител и државниот правобранител добиваат плата за својата работа, недозволно е нив да им се признаваат трошоци и тоа во висина на наградата на адвокат. Самиот назив кажува дека се работи за награда на адвокат.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Види погоре образложение под точка 2.11.

5.27. Чл.163 ЗАБЕЛЕШКА: Во случај на донесување на пресуда без претходно расправање, а со тужбата не биле побарани трошоци, странката треба да има право во рок од 15 дена од приемот на одлуката истите да ги предјави.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Види погоре образложение под точка 2.12.

5.28. ЗАБЕЛЕШКА: Член 163 Став 8 треба да се дополни со зборовите *или приемот на одлуката*.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен.

5.29. Чл.180 ЗАБЕЛЕШКА: Судот не може до заклучување на главната расправа да одлучува за преиначување на тужбата. Би се створила конфузија ако судот ја води

целата постапка по една тужба а пред заклучување на расправата одлучи да дозволи преиначување на тужба. Кога би се расправало по преиначената тужба? Мора да се знае по која тужба постапува судот.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Се работи за постојно законско решение кое не покажало проблеми во пракса.

5.30. Чл.184 ЗАБЕЛЕШКА: Ставот 4 е во спортивност со правилата за литиспенденција. Не може постапката што почнала подоцна да има влијание врз парницата што почнала претходно, па дури и тужбата во претходната постапка да се отфрли. Со ваквиот став се компромитираат и дерогираат сите одредби за литиспенденција наведени во овој член.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Статусот на стекнатата правосилност на одлуката, е појак од постапката која тече и чиј исход е сеуште неизвесен.

5.31. Чл.241 ЗАБЕЛЕШКА: Писмени изјави на сведоци наведени во чл. 239,240 и 241 не може да го заменат сведочењето на сведокот односно неговото усно произнесување пред судот и странките. Ваквиот предлог е во спротивност со начелата за непосредност и контрадикторност а истовремено се губи доказната и сила и суштината на сведочењето. Секој може на сведокот да му напише изјава и тој само да ја потпише како негова. Со овие одредби се отвараат врати на можни злоупотреби во постапката. Воедно писмена изјава на сведок и досега можеше да се користи како доказ и судот истата ја ценеше како и секој друг доказ, но таа не го заменуваше сведочењето како доказно средство.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е делумно прифатен во однос на член 240.

5.32.

Чл.243 ЗАБЕЛЕШКА: Вештачењето треба да биде исклучиво во надлежност на судот. Судот треба да го определи вештакот. Нема потреба странките да предлагаат вештаци а другата страна да се согласува или не. Само би се изгубило време и би се одолговлекла постапката.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Предложеното решение е во интерес на времето, а и во склад со начелото на диспозиција на странките. Вмешување на судот во изборот на вештаци праксата го покажала како дискутабилен.

5.33. Чл.244 ЗАБЕЛЕШКА: Одредбите од чл. 244 се непотребни и излишни во случај кога претходно е одредено дека судот определува изведување на доказ со вештачење. Овие одредби само би ја обремениле постапката со неколку вештачења

кои секако би биле во корист на странката која го предлага вештачењето, што впрочем се потврди и од досегашната пракса.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Одредбата овозможува поефикасно одлучување и побрзо доаѓање до неспорните факти.

5.34. Чл.245 ЗАБЕЛЕШКА: Претходните забелешки се однесуваат и на став 1 од овој член.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Одредбата овозможува поефикасно одлучување и побрзо доаѓање до неспорните факти.

5.35. Чл.251 ЗАБЕЛЕШКА: Во овој член треба да се додадат и други овластувања на судот спрема вештакот кој нема да го изготви вештачењето или не изврши дополнување на истото, како и во поглед на квалитетот на изготвеното вештачење, а воедно и да се даде можност истиот да биде пријавен во Комора на вештаци и сл.

РАБОТНА ГРУПА: Делумно прифатено. Судот неможе да навлегува во квалитетот на вештачењето.

5.36. Чл.254 ЗАБЕЛЕШКА: Треба да се додаде дека после судот странките имаат право да му поставуваат прашања на вештакот.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Во одредбите кои следуваат детално е уредено поставувањето на прашања на вештак.

5.37. Чл.272 ЗАБЕЛЕШКА: Во став 2 треба да се додаде дека против решението за спојување односно раздвојување на постапката е дозволена посебна жалба.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Спротивно на начелото за судење во разумен рок.

5.38. Чл.273 ЗАБЕЛЕШКА: Ставот 2 треба да се избрише. Не може да се донесе пресуда без одржување на расправа.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Се надминува правна празнина од постојното законско решение која е констатирана во праксата и усогласена со чл.334.

5.39. Чл.276 ЗАБЕЛЕШКА: Во ст. 1 зборовите што се однесуваат на медијацијата треба да се избришат. За медијација има посебен закон и не и е место во овој закон каде се расправаат спорни односи.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен. Види коментари во точка 2.25 погоре.

5.40. Чл.279 ЗАБЕЛЕШКА: Став 1 треба да се измени. Тужениот во одговорот на тужба се произнесува по барањата и наводите на тужбата и да предложи докази. Процесните приговори може да се истакнат во текот на целата постапка во зависност од кога настанале истите.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Одредбата има за цел забрзување на постапката и судење во разумен рок. Странката во никој случај не може да биде оштетена по однос на меритумот на тужбата бидејќи постапува суд.

5.41. Чл.280 ЗАБЕЛЕШКА: Тужениот може да се впушти во расправање за главната работа и со одговорот на тужба, што најчесто и се случува.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Одредбата е резултат на досегашната пракса и надминување на проблемот при примена на ЗПП.

5.42. Чл.281 ЗАБЕЛЕШКА: За овој член забелешката е иста како и кон претходниот член 280.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Одредбата е резултат на досегашната пракса и надминување на проблемот при примена на ЗПП.

5.43. Чл.282 ЗАБЕЛЕШКА: Став 1 треба да се измени. Судот може да закаже и повеќе подготвителни рочишта доколку за тоа има потреба и се работи за сложен предмет.

Воедно доколку на подготвителното рочиште странките достават докази, за што имаат право, спротивната странка нема да има можност да достави контра докази.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Одредбата е резултат на досегашната пракса и надминување на проблемот при примена на ЗПП.

5.44. Чл.283 ЗАБЕЛЕШКА: Во ст. 1 рокот од осум дена пред одржувањето на подготвителното рочиште е премногу краток за припрема за истото, поготово ако остане одредбата за едно подготвително рочиште. Во тој случај рокот треба да изнесува 30 дена.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Станува збор за определување само за минималниот рок, а судот ќе го утврди рокот во зависност од сложеноста на предметот.

5.45. Чл.285 ЗАБЕЛЕШКА: Во став 2 треба да се додаде и можност за отфрлање на тужбата како неблагоприятна.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа, бидејќи истиот е веќе содржан во одредбите за претходно испитување на тужба.(чл.276)

5.46. Чл.288 ЗАБЕЛЕШКА: Спорот е од динамична природа и нема потреба ниту целесообразност да се изготвува ваква временска рамка. Нефункционалноста на ваквата одредба е видна и од ставот 6 каде судот може ваквата временска рамка да ја менува и дополнува, што ќе биде честа појава во реалното судење и ќе ствара конфузија. Или да остане чл. 288 без ст. 6 или да се избрише во целост.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Види коментари понапред за точка 2.17.

5.47. Чл.290 ЗАБЕЛЕШКА: Во одредбите на овој член треба да се додадат и одредби за мирување на постапката во случај кога тужителот нема да дојде на рочиште а изостанокот не го оправда.

Овие одредби не го решаваат прашањето што ако тужениот не дојде на рочиште а изостанокот го оправда.

Ставот 2 е многу нејасен, ако двете странки не дојдат на подготвителното рочиште судот не може тужбата да ја смета за повлечена, без предлог на тужениот.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Види коментари под точка 1.16 понапред.

5.48. Чл.291 ЗАБЕЛЕШКА: Во став 1 зборовите временска рамка треба да се избришат и да се додаде рок во кој треба да се закаже рочиште за главна расправа.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Види коментари под точка 2.17 понапред.

5.49. Чл.293 ЗАБЕЛЕШКА: Во однос на овој член забелешката е иста како кон членот 290 од овој закон.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Види коментари под точка 1.16 понапред.

5.50. Чл.295 ЗАБЕЛЕШКА: Во овој член треба да се дополни и со поактивна улога на судијата во текот на главната расправа, во смисла на поставување на прашања, барање за појаснување и сл.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа, бидејќи истиот е веќе вграден во чл. 286

5.51. Чл.317 ЗАБЕЛЕШКА: Во став 1 не може да се склучува судско порамнување до правосилното завршување бидејќи во тој случај ќе има пресуда па истата не може да се игнорира и да се склучува судско порамнување бидејќи странките по донесување на пресудата не располагаат со барањата истакнати во постапката.

Судското порамнување има дејство како правосилна пресуда, па не може истото да се постигне во ситуација кога има веќе донесено пресуда, без оглед што истата не е правосилна.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Пресудата се додека не стане правосилна не предизвикува никакви правни дејства за странките.

5.52. Чл.318 ЗАБЕЛЕШКА: Членот 318 е спорен. Во однос на овој член важат истите забелешки кон претходниот член 317 од овој закон.

Воедно судот нема овластување самиот да си ја укине пресудата.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Пресудата додека не стане правосилна не предизвикува правни дејства за странките.

5.53. Чл.321 ЗАБЕЛЕШКА: Став 3 е спорен. Трето лице не може да поднесува тужба за поништување на судското порамнување бидејќи тоа не е странка во постапката и порамнувањето, идентично како и пресудата нема дејство према него.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Третото лице доколку има правен интерес може да бара ништовност на договор согласно ЗОО, а порамнувањето е договор.

5.54. Чл.322 ЗАБЕЛЕШКА: Во однос на овој член забелешките се идентични како на членот 321 од овој закон.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Третото лице доколку има правен интерес може да бара ништовност на договор согласно ЗОО, а порамнувањето е договор.

5.56. Чл.329 ЗАБЕЛЕШКА: Ставот 1 треба да се дополни во смисла дека судот не може да донесе меѓупресуда со која се одбива тужбеното барање по основ, бидејќи ако го одбива барањето по основ нема што понатаму да расправа. Во тој случај може да одлучува само со пресуда во целост по тужбеното барање и по основ и по висина.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Меѓупресуда не е пресуда со која се одбива тужбено барање по основ.

5.57. Чл.353 ЗАБЕЛЕШКА: Став 1 треба да се измени и треба да се додаде дека во тој случај судот ќе го повика жалителот да ја дополни или исправи жалбата, па ако не постапи во тој случај да може да се отфрли како нецелосна.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Адвокатите се квалификувани правни застапници кои мора да се грижат за ефикасност на постапка. Судот не е должен да ги поучува адвокатите.

5.58. Чл.361 ЗАБЕЛЕШКА: Став 3 треба да се избрише. Нема никава причина овој одговор да не се разгледува секако докаолку за истото постои можност, односно не е одлучено по жалбата.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Одредбата придонесува за ефикасна постапка и дисциплинирање на странките и нивните застапници.

5.59. Чл.386 ЗАБЕЛЕШКА: Во став 2 износот од 1.800.000,00 ден. треба да се замени со 1.000.000,00 ден., како би можеле повеќе странки во споровите своите права да ги штитат пред Врховниот суд.

Одредбата од став 3 т. 5 е нејасна и остава можност за различно постапување и можноста за изјавување ревизија, што е на штета на странките во спорот.

Одредбата од став 3 т. 7 треба да се измени бидејќи со друг закон во кој супсидиерно се применуваат одредбите од ЗПП не може да се одреди друга можност за изјавување на ревизија освен тие во ЗПП, но може изречно да се наваде дека ревизија не е дозволена.

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано прашање. Види коментари за точка 2.22. погоре

5.60. Чл.389 ЗАБЕЛЕШКА: Останува нејасно зошто универзитетскиот професор, кој е во доменот на научната дејност да може да презема определни процесни дејствија за кое е потребно сепак и практично знаење, па овој дел од одредбите од овој член треба да се избршат.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Види коментари за точка 2.24 погоре

5.61. Чл.391 ЗАБЕЛЕШКА: Овде треба да се додаде втор став односно да може да се дозволи извршувањето да биде задржано во случаи кога со извршување на пресудата може да се предизвика ненадоместлива штета за странката.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Се работи за вонреден правен лек. Одредбата има за цел ефикасност на постапување и судење во разумен рок.

5.62. Чл.414 ЗАБЕЛЕШКА: Зборовите универзитетски професор па до крај треба да се избришат.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Апсолвирано прашање, образложено во точка 2.24 погоре.

5.63. Чл.425 ЗАБЕЛЕШКА: Членот 425 треба да се избрише. На медијацијата не и е место во овој закон.

Претходново дотолку повеќе што не може во секој случај да се инсистира на медијација посебно кога работникот има добиено отказ и се доведува во прашање неговата егзистенција.

Ставањето на медијација помеѓу повредата на правото на работникот и судот значи пролонгирање на времето каде е потребно да се даде правна заштита на правото, во најчест случај на правото на работникот.

РАБОТНА ГРУПА: Прифатено.

5.64. Чл.432 ЗАБЕЛЕШКА: Платената такса или не не може да влијае врз остварување на правата на странката за кои судот има обврска да даде заштита. Согласно законот за судски такси таксата може да биде присилно наплатена.

РАБОТНА ГРУПА: Прифатено

5.65 Член 440 ЗАБЕЛЕШКА: Не може постапувањето на судот и повлекувањето на тужбата без волја на подносителот да се условува со плаќање на таксата.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Се работи за иницијален акт со кој се иницира постапката пред суд, за која треба да се авансираат трошоци

5.66. Чл.441 ЗАБЕЛЕШКА: Не е јасно зашто судскиот платен налог може да се дозволи само доколку станува збор за странски елемент.

Треба да се додадат одредби со кои судскиот платен налог би можел да се дозволи и кога не станува збор за спор со меѓународен елемент.

Право на избор на странката е дали ќе побара издавање на платен налог од судот или од нотар. Издавањето на платен налог од нотар е спорно бидејќи нотарот не може да извршува судска власт ниту да биде повереник на судот.

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано прашање, види образложение за точка 1.19 погоре.

5.67. Чл.452 ЗАБЕЛЕШКА: Ставот 4 треба да се дополни дека може да се истакне компензационен приговор.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Право на странката е да бира која аргументација ќе ја користи при поднесувањето на приговорот, за кој во секој случај одлучува судот.

5.68. Чл.457 ЗАБЕЛЕШКА: Членот 457 треба да се избрише. На медијацијата не и е место во овој закон, согласно чл. 1 од истиот. Неплатената такса не може да влијае врз остварување на правото. Таксата може да се наплати по присилен пат.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот за таксата не се прифаќа, види понапред образложение за точка 5.65. , а за медијација е прифатен

5.69. Чл.462 ЗАБЕЛЕШКА: Ставот 3 треба да се измени. Иако е спор од мала вредност во истиот треба да се одржи главна расправа поготово што постапката пред судовите по правило е усна, а не писмена. Писмена е по исклучок.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен, а заради ефикасност на постапката. Правото на странките на расправа и понатаму стои , доклку тие тоа го побараат, или пак по наоѓање на судот.

5.70. Чл.464 ЗАБЕЛЕШКА: Ставовите 2,3 и 4 треба да се избришат. Не може странката да се ограничува на број на поднесени поднесоци односно дали поднела еден или два, тоа е диспозиција на странката.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Образложение види во точка 2.26 погоре

5.71. Чл.465 ЗАБЕЛЕШКА: Вакво стриктно ограничување ја спречува странката да предложи и достави докази кои претходно не по нејзина вина не можела да ги поднеси.

Треба да се дозволи доказите да се достават најдоцна на првото рочиште за главна расправа.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Се работи за посебна постапка која е итна и поедноставна од редовната парница.

5.72. Чл.466 ЗАБЕЛЕШКА: Недозволиво е неподнесувањето на одговор на тужба да се смета за признавање на тужбено барање. Одговорот на тужба е право а не обврска на тужениот и истиот има диспозиција на кој начин ќе се однесува во постапката и кои дејствија ќе ги преземе.

Издначување на недавање на одговор на тужба и признание на тужбено барање е вон секаква правна логика и правни принципи.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Неподнесувањето одговор на тужба (молчење) се смета за признание бидејќи согласно правната теорија молчењето се третира како признавање, но и како негирање. Имајќи ги предвид одредбите кај пресуда поради недавање одговор на тужба цениме дека недавањето одговор на тужба значи признавање на тужбеното барање. Одговорот на тужба законот го определува како право но и како обврска која произведува одредени процесно правни последици утврдени со законот.

5.73. Чл.467 ЗАБЕЛЕШКА: Правно недозволиво е неприсуствување на рочиштето од страна на тужителот да се смета за одрекување на тужбено барање, ниту пак недоаѓањето на тужениот да се смета за признавање на тужбено барање. Апсурд.

РАБОТНА ГРУПА: Прифатено.

5.74. Чл.468 ЗАБЕЛЕШКА: Недоаѓањето на странката не може да предизвика последица на повлекување на доказите. Едното со другото нема никаква врска.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Судот закажал расправа и покрај тоа што странката не го предложила тоа и не е присутна што укажува на губење на интерес на странката за натамошно расправање. Судот е должен да донесе одлука заради што ќе одлучи врз основа на расположливите докази.

5.75. Чл.495 ЗАБЕЛЕШКА: Ставовите 2, 3 и 4 треба да се избришат. На медијацијата не и е место во овој закон. Со наведените одредби всушност странките се оневозможуваат своите права да ги остваруваат пред суд, кој е надлежен орган да одлучува по истите, се пролонгира постапката и се зголемуваат трошоците на странките со нивно присилување да одат на медијација иако тие тоа не го сакаат. Медијацијата е доброволна а не присилна.

РАБОТНА ГРУПА: Прифатено

5.76. Чл.502 ЗАБЕЛЕШКА: Став 2 треба да се избрише. Сведоците не може да дадат писмена изјава која би го заменила нивното сведочење пред судот. Секоја нивна писмена изјава може единствено да се цени како и секој друг доказ, но не и како доказ од сведок.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. (Одговорено во делот кај доказите 239-241) се работи за постапка која генерално се одвива по писмен пат за цели на ефикасност на постапката, но тоа не ја исклучува можноста сведоците кои дале писмена изјава и усно да се сослушаат на рочиште.

5.77. Чл.503 ЗАБЕЛЕШКА: Ставот 3 и 4 треба да се избришат. Во трговските спорови кои секако се од огромна важност не може да се донесе пресуда без одржување на главна расправа.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Без оглед на вредноста судот ги цени предложените докази и може да одлучи без одржување на главна расправа. На предлог на странките може да се одржи рочиште.

5.78. Чл.504 ЗАБЕЛЕШКА: Во став 1 лимитот треба да се ограничи на 1.500.000,00 ден. Останува нејасно како е дојдено до цифрата од 3.000.000,00 ден.

РАБОТНА ГРУПА: Делумно прифатено.

5.79. Чл.506 ЗАБЕЛЕШКА: Роковите за жалба и одговор на жалба треба да се продолжат на 15 односно на 8 дена ако се има во предвид сложеноста и големата вредност на стопанските спорови.

Не може во развод на брак рокот за жалба да е 15 дена а во милионски спор истиот да е 8 дена.

РАБОТНА ГРУПА: Прифатено.

5.80. Чл.516 ЗАБЕЛЕШКА: На привремените мерки не им е местото во овој Закон. За нив има посебен закон.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Се работи за посебен вид на тужба кој прв пат се воведува во правниот систем на РСМ. Вакви решенија содржат Законот за авторско право и други сродни права, Закон за индустриска сопственост и други закони.

5.81. Чл.517 ЗАБЕЛЕШКА: Тужбата или противтужбата во овој член не може да претставува утврдителна тужба согласно одредбите од овој закон. Станува збор за сосема друг вид на тужба што секако не е утврдување на право или правен однос односно на вистинитост на некоја исправа.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Законската одредба сосем јасно утврдува за кој вид на тужба за утврдување се однесува.

5.82. Чл.518 ЗАБЕЛЕШКА: Овој закон треба да се применува на постапките кои не се отпочнати односно не е поднесена тужба пред влегувањето во сила односно примена на овој закон.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Се работи за номотехника прифатена во државата изминатите 6 децении.

6. ПРЕДЛОЗИ ОД СОЈУЗ НА СИНДИКАТИ

6.1. РАБОТНА ГРУПА : предлогот не се прифаќа чл.162(157)-Синдикат :

Не постои компаративна пракса во опкружувањето каде наградата на застапникот од страна на синдикатот се предвидува во судската одлука.

Трошоците и се досудуваат на странката, а награда не е предвидена за дипломираниот правник од синдикатото кој го застапува работникот, ниту пак за правните лица застапувани од нивни вработени правници. Користена е праксата на поранешните ју-републики, со оглед на нашата заедничка процесно-правна традиција и тоа Србија, Словенија, Хрватска и Црна Гора.

7. ИНСТИТУТ ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

7.1. Член 3 став 3

(3) Судот нема да ги уважи располагањата на странките кои се во спротивност со:

- 1) присилните прописи;
- 2) одредбите на меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот на Република Северна Македонија и
- 3) моралот.

Не е јасно дали Уставот се смета како присилен пропис и што всушност се подразбира под морал. Можеби од оваа причина подобро е да се користи постоечката одредба од Законот за судовите каде е предвидено дека „судовите судат и своите одлуки ги засноваат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот”.

РАБОТНА ГРУПА:Предлогот не е прифатен. Се работи за постојна законска норма која е јасна и не предизвикала никакви дилеми во примената изминатите 6 децении.

7.2. Член 10 став 2, 3 и 5

(2) Со парична казна од 250 до 1000 евра во денарска противвредност ќе се казни физичко лице (странка, замешувач, одговорно лице во правно лице), а со казна во висина од 1.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе се казни правно лице (странка, замешувач) кое ќе ги злоупотреби правата што му припаѓаат во постапката.

(3) Со паричната казна од ставот (2) на овој член ќе се казни и застапникот, доколку е одговорен за злоупотребата на правата.

Нејасно е зошто застапникот е одвоен од вториот став каде се наведени сите физички лица кои можат да се казнат со парична казна. Од таа причина застапникот треба да биде вклучен заедно со странката, замешувачот и одговорното лице во правното лице.

(5) Ако паричната казна изречена со правосилно решение не биде доброволно платена во рокот кој го определил судот, таа присилно се наплатува по предлог на судот на начин определен со закон.

Да се дефинира врз основа на кој закон паричната казна присилно ќе се наплатува и дали е дополнително оптоварување на буџетските средства ако доброволно не се плати и на кој начин присилната наплата ќе се врши по предлог на судот. Дали тоа значи дека судот ќе треба да иницира постапка за наплата на паричната казна?

РАБОТНА ГРУПА: Прифатено. Казните се намалени.

7.3. Член 11 став 2

(2) Одлуката на судот за претходното прашање има правно дејство само во парницата во која е решено тоа прашање.

Правната сигурност во голема мера е доведена во прашање и постои можност од евентуален дискриминаторски пристап доколку одлуката на судот за претходното прашање има правно дејство само во парницата во која е решено тоа прашање.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Претходното прашање не е тужбено барање за кое се одлучува со изреката на пресудата, што значи дека не може да се работи за пресудена работа и да се нарушат нечији права.

7.3. Член 12 став 1 и 2

(1) Во парничната постапка судовите судат во совет.

(2) Со овој закон се определува во кои случаи суди судија поединец.

Постои потреба од номотехничко уредување на овој член.

Можеби подобро е да се дефинира дека: Во парничната постапка судот судат во совет, но по исклучок, со овој закон се определува во кои случаи суди судија поединец.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Номотехничко прашање кое не навлегува во повреда на Уставот.

7.4. Член 13 став 1, 2 и 3

(1) Ако за одделни дејствија со закон не е определена формата во која можат да се преземат, странките ги преземаат парничните дејствија писмено надвор од рочиштето или усно на рочиште

Овој став може да се префрли во делот од законот кој се однесува на водење на постапката.

(2) Кога со овој закон е предвидена писмена форма, електронската форма се смета за еквивалентна на писмената форма, доколку електронските податоци се погодни за обработка во судот, достапни и погодни за подоцнежна употреба.

(3) На податоците во електронска форма не може да им се одземе доказната сила само затоа што се создадени во електронска форма.

Нема потреба од ставовите 2 и 3 бидејќи писмената форма е еквивалентна на електронската форма. Дали електронската форма е различна од писмената форма?

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Со нормата јасно се дефинира содржината на писмената форма како и укажувањето дека електронската форма се поистоветува со писмена форма.

7.5. Членовите 48, 49 и 50

Препорака да се избегнуваат зборовите односно и затоа што во законските одредби од погоре наведените членови.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Номотехника.

7.6. Член 61

Врховниот суд на Република Северна Македонија може, по предлог од странката или од надлежниот суд, да определи во одделен предмет да постапува друг стварно надлежен суд, ако е очигледно дека така полесно ќе се спроведе постапката или ако за тоа постојат други важни причини.

Наместо важни причини да се наведе релевантни причини.

Наместо полесно да се наведе поефикасно.

РАБОТНА ГРУПА: Номотехника

7.7. Член 64 став 5

7.8. 5) во истиот предмет учествувал во донесувањето на одлуката на понискиот суд или на друг орган

Да се преформулира ставот и да гласи: во истиот предмет во било која фаза од постапката учествувал во донесување на одлуката на понискиот суд или на друг орган. Ова од причина што треба да бидат опфатени сите степени во одлучување пред првостепениот, второстепениот суд и пред Врховен суд на РСМ.

РАБОТНА ГРУПА: Номотехника

7.9. Член 66 став 2 точка 1

- 1) на сите судии од еден суд кои би можеле да постапуваат во тој предмет.

Ваквата генерална забрана не е оправдана особено што има ситуации на мал број на судии во поединечни судови. На пример Основниот суд Винаца има 3 судии.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Сосем јасно т.1 оневозможува барање за изземање на сите судии на еден суд.

7.10. Член 66 став 5

(5) Странката е должна да поднесе барање за изземање на судија, судија-поротник односно на претседателот на судот, кога ќе дознае дека постои причина за изземање, а најдоцна до завршување на главната расправа пред првостепениот суд, а ако главна расправа не се одржала, до донесување на одлуката.

Дилема постои доколку странката разбере по завршувањето на постапката, во тој случај како би се дефинирал овој став?

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Барањето за изземање е возможно и во постапка по жалба.

7.11. Член 67 став 5

(5) Против решението со кое се усвојува барањето за изземање не е дозволена жалба, а против решението со кое барањето е отфрлено или одбиено не е дозволена посебна жалба.

Кои се причините? Не е доволно јасно зошто не е дозволена жалба и зошто не е дозволена посебна жалба.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен Се работи за постојна законска норма која постои со децении и која не предизвикала проблеми во примената.

7.12. Член 81 став 1 точка 3

- 3) роднина по крв во права линија, брат, сестра или брачен другар, доколку е потполно деловно способен.

Оваа точка да се доуреди и да гласи – роднина по крв во права линија, брат, сестра, брачен другар, вонбрачен другар и истополов партнер, доколку е потполно деловно способен.

РАБОТНА ГРУПА: Делумно прифатено. Истополовото партнерство не е регулирано со закон, ниту пак местотот му е во ЗПП.

7.13. Член 89 став 4

4) По откажувањето на полномошното, полномошникот е должен уште еден месец да ги врши дејствијата за лицето кое му го издало полномошното, ако тоа е потребно од него да отстрани некаква штета што во тоа време би можела да настане.

Овој став да се преформулира и да гласи - по откажувањето на полномошното, полномошникот е должен уште еден месец, а по потреба и подолго да ги врши дејствијата за лицето кое му го издало полномошното, ако тоа е потребно од него да отстрани некаква штета што во тоа време би можела да настане.

Продолжувањето на рокот од еден месец, а по потреба и подолго е од причини како вонредната состојба предизвикана од корона вирусот или други идни непредвидени ситуации.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Во услови на вонредна состојба се донесуваат уредби со законска сила кои на поинаков начин ја уредуваат постапката во вонредни услови.

7.14. Член 103 став 3

(3) Судот може да одлучи рочиштето да се одржи на далечина, со користење на затворен технички уред за врска на далечина (видеотонска конференција), или на тој начин да се изведат одделни докази.

(4) Против решението од ставовите (2) и (3) на овој член не е дозволена жалба.

Што ако странките не се во можност да обезбедат средства за видеотонска конференција, немаат лаптоп, интернет или се работи за повозрасни странки кои не знаат да ракуваат со технички уреди за врска на далечина, ја пропуштат видеотонската конференција од овие причини и не им е дозволена жалба? Од таа причина треба да се предвиди дека е дозволена посебна жалба.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Судот може да одлучи да држи рочиште на далечина имајќи ги во предвид можностите на странките притоа за физички лица нема никаква обврска за електронскиот начин на комуникација и судот проценува на кој начин ќе ги користи процесните можности од овој закон.

7.15. Член 151 став 2

(2) Судот нема да постапува по тужба за која не е платена судска такса. Би требало да се постапува по предметот, а таксата да се наплати преку УЈП.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Се работи за иницијален акт со кој се иницира постапката пред суд, за која треба да се авансираат трошоци.

7.16. Член 175 па натаму (тужба и видови на тужби)

Во делот од ЗПП кој се однесува на видови на тужби да се има во предвид и можноста за поднесување на *actio popularis* која е предвидена со Законот за спречување и заштита од дискриминација. Постои потреба да се додаде одредба која ќе ја предвиди можноста за поднесување на тужба *actio popularis*. Ова од причина што во минатото имаше спорови покренати од правни лица од граѓанскиот сектор за извршена дискриминација и сегрегација врз ромските деца во повеќе основни училишта каде основните судови оценија дека граѓанските организации чија дејност е заштита на човековите права не се активно легитимирани да водат вакви спорови и дека согласно Законот за спречување и заштита од дискриминација, можат единствено да се јават како сопарничари заедно со жртвите на дискриминација или како замешувачи во спор поведен од жртвите, а никако како тужители, поради што тужбите беа отфрлени како неуредни.

РАБОТНА ГРУПА: Предлоот не се прифаќа. ЗПП е процесен закон, а актуелизираниот проблем треба да се надмине со Закон за спречување и заштита од дискриминација.

7.17. Член 258 став 2

(2) Ако се изведува доказ со сослушување на странки, сослушувањето на странките се врши пред изведувањето на другите докази. Кога не се знае каков ќе биде исходот од другите докази, не може да биде успешен доказот со сослушување на странките пред изведување на другите докази. Од таа причина треба да се остави можност судијата да одлучи кој доказ кога ќе го изведува од причина што тој ја води парничната постапка и доколку потребите на постапката го бараат тоа, да може по потреба доказот со сослушување на странки да се изведе уште еднаш во текот на постапката.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Со законот е регулирана можноста доказот да се изведе уште еднаш во текот на постапката - кои се однесуваат за сослушување на сведок.

7.18. Член 323 став 1

(1) Лицето кое има намера да поднесе тужба, може преку суд од прв степен на чие подрачје спротивната страна има живеалиште, односно престојувалиште да се обиде да постигне порамнување. Оваа одредба да важи за сите видови на спорови без оглед на предвидената надлежност, односно независно дали за одреден спор е предвидена исклучителна надлежност (како на пример кај спорите за недвижности каде е предвидена исклучителна месна надлежност на суд на чие подрачје се наоѓа недвижноста).

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен, бидејќи нејасна е намерата на предлагачот.

7.19. Член 356 став 2 точка 2

2) во донесувањето на пресудата учествувал судија или судија-поротник кој според законот мора да се из земе (член 64 став (1) точки 1 до 5), односно кој со решение на судот бил изземен;

Треба да се зголеми опфатот на причините за изземањето, во член 64 став 1 да се вклучи и точка 6, односно да биде – (член 64 став 1 точки 1 до 6)

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Предлогот е веќе апсолвиран со т.2 „односно кој со решение на судот бил изземен,,

7.20. Член 386 став 2

(2) Странките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 1.800.000 денари.

Да се размисли за одредување на вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата да надминува 1.500.000 денари, а не предложеното законско решение од 1.800.000 денари. Ова од причина да се даде можност на незадоволната странка да поднесе вонреден правен лек, особено во оние случаи во кои Врховниот суд би можел да утврди дека второстепениот суд направил суштествени повреди на одредбите од ЗПП или погрешно го применил материјалното право.

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано. Смалена вредност

7.21. Член 387

Да се додаде уште еден став каде ќе се наведе дека се дозволува ревизија доколку се уважи предлогот за повторување на постапката и се промени одлуката на второстепениот суд без оглед на вредноста на спорот. Ова од причина поради заштита на правната сигурност.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Пресудата која што ќе биде донесена во повторената постапка е самостојна пресуда за која што важат одредбите за ревизија.

7.22. Член 420 став 1

(1) Кога Европскиот суд за човекови права ќе утврди повреда на некое човеково право или на основните слободи предвидени во Европската конвенција

за заштита на човековите права и основните слободи и во Дополнителните протоколи на Конвенцијата, кои Република Македонија ги ратификувала, странката може во рок од 30 дена од конечноста на пресудата на Европскиот суд за човекови права да поднесе барање до судот во Република Северна Македонија кој судел во прв степен во постапката во која е донесена одлуката со која е повредено некое од човековите права или основните слободи за измена на одлуката со која тоа право или основна слобода е повредена.

Потребно е членот 420 од ЗПП да се усогласи со член 73 од Законот за судски совет од причини што во член 73 е регулирано повторувањето на постапката во случаи кога Судскиот совет на РСМ и Врховниот суд на РСМ постапувал во постапки против судија или претседател на совет.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен, бидејќи е нејасен.

7.23. Член 426 став 3

- (3) Во постапката во споровите од работните односи, постапката пред првостепениот суд мора да се заврши во рок од шест месеца од денот на поднесувањето на тужбата.

Зборот мора е премногу рестриктивен и делува на независноста на судот. Од таа причина може да се размисли за употреба на зборот 'треба'.

РАБОТНА ГРУПА: Номотехничко прашање

7.24. Член 436 став 4

- (4) Во постапка по жалба во спорови поради смеќавање на владение второстепениот суд може да го укине решението само еднаш.

Наведено е дека судот може да го укине решението само еднаш. Не е јасно како треба да постапува второстепениот суд кога предметот ќе дојде по втор пат по жалба.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Сосем е јасно очекувањето од второстепениот суд мериторно да одлучи по предметот.

7.25. Член 440

За тужба со предлог за издавање судски платен налог се плаќа судска такса во рок од осум дена од поднесувањето на тужбата, а во спротивно тужбата се смета за повлечена.

Истиот коментар како и кај член 151, судот би требало да постапува по предметот, а таксата да се наплати преку УЈП.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Веди коментари под точка 7.15.

Член 445 став 1

(1) Судскиот платен налог тужениот може да го побива само со приговор. Ако судскиот платен налог се побива единствено во поглед на одлуката за трошоците, оваа одлука може да се побива само со жалба против решение. Појасно да се формулира затоа што не е јасно што треба судот да направи.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Сосем е јасно што треба судот да направи.

-----

8. НОТАРСКА КОМОРА

8.1. Член 76 (76) став (3) гласи: „

(3) Судот назначува привремен застапник од редот на адвокатите.”

КОМЕНТАР: Се предлага истиот да се измени и да гласи:

„(3) Судот назначува привремен застапник од редот на лицата кои можат да бидат полномошници определени со член 81 став (1) од овој закон.”

Одредбата од ставот (3) е новина во предлог Законот, со која се предвидува ексклузивитет во назначување на привремен застапник, поточно дека тоа можат да бидат само адвокатите. Заради почитување на **ПРАВОТО НА ПРИСТАП ДО ПРАВДА**, економичност на постапката и намалување на трошоците на граѓаните, се предлага да се измени предложеното решение и за привремен застапник да може да се назначи било кое лице што може да биде полномошник според членот 81 став (1). Впрочем оваа можност како таква е предвидена и во сегаважечкиот Закон за парничната постапка и сите претходни закони.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Праксата покажува дека најлесно и најбрзо може да се назначи привремен застапник од редот на адвокатите

8.2. Член 80 (80) став (3) гласи:

„(3) Странката може да поднесе вонреден правен лек и да презема дејствија во постапката по вонреден правен лек само преку полномошник, кој е адвокат или лице дипломиран правник со положен правосуден испит кое е вработено кај странката, освен ако е самата адвокат или е дипломиран правник со положен правосуден испит или е универзитетски професор по правен предмет поврзан со судската практика од соодветната област.”

КОМЕНТАР: Овој став е новина во предлог Законот, и каков таков не постои во сегашниот Закон за парничната постапка, ниту во претходните закони. Се предлага истиот да се брише од причини што е спротивен на **ПРАВОТО НА ПРИСТАП ДО ПРАВДА**.

РАБОТНА ГРУПА: Веќе апсолвирано Види коментар под точка 1.2. погоре

8.3. Член 95 (100) гласи:

„(1) Исправите што се приложуваат кон поднесокот, се поднесуваат во оригинал, препис, фотокопија или електронска копија. Електронска копија, која е претворена во формат погоден за читање и печатење на хартија, се смета за копија на исправата во електронска форма.

(2) Ако странката приложи исправа во оригинал, судот таквата исправа ќе ја задржи, а на спротивната странка ќе и дозволи да ја разгледа. Кога ќе престане потребата таквата исправа да се држи во судот, таа ќе му се врати на подносителот на негово барање, но судот може да бара од подносителот кон списите да приложи препис, фотокопија или електронска копија од исправата.

(3) Ако исправата е приложена во препис, фотокопија или електронска копија, судот на барање од спротивната странка ќе го повика подносителот да му ја поднесе на судот исправата во оригинал, а на спротивната странка ќе и дозволи да ја прегледа. Кога е тоа потребно, судот ќе го определи рокот во кој исправата ќе се предаде, односно прегледа.

(4) Против овие решенија не е дозволена жалба.”

КОМЕНТАР:

1. Се предлага во ставовите (1), (2) и (3) зборот „препис” да се замени со зборовите „заверен препис” заради веродостојност на податоците за кои се води постапка.

2. Се предлага поимот „електронска копија” да се усогласи со Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги (Сл. весник на РСМ бр. 101/19 и 275/19). Овој закон започна со примена од 1 септември 2020 година, освен одредбите од глава II. Електронски документ кои се применуваат од 20 декември 2019 година.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Одредбата е воведена заради економичност на постапка, а доколку се доведе во сомнеж одредена исправа судот секогаш може да ја побара исправата во оригинал на увид.

8.4. Член 97 гласи:

„Поднесок во електронска форма

(1) Поднесокот може да се поднесе во електронска форма преку информатичкиот систем на судот.

(2) Поднесокот во електронска форма мора да биде потпишан со електронски потпис во согласност со посебен закон. Поднесокот поднесен во електронска форма кој е потпишан со електронски потпис се смета за своерачно потпишан.

(3) Ако поднесокот кој е поднесен во електронска форма не е погоден за обработка во судот, судот по електронски пат ќе го извести за тоа подносителот и ќе му наложи да го исправи во согласност со пропишаниот формат.

(4) Поднесоците и прилозите кон нив кои се поднесуваат по електронски пат, а кои треба да се достават до спротивната странка, се поднесуваат во еден примерок. Судот ќе направи онолку електронски копии или фотокопии колку што се потребни за спротивната странка.

(5) По исклучок од ставот (1) на овој член адвокати, државни органи, односно органи на државната управа, единици на локалната самоуправа, правни лица и на лицата на кои им се пренесени јавни овластувања се должни поднесоците да ги поднесуваат во електронска форма.

(6) Ако подносителот од ставот (5) на овој член поднесокот не го поднесе во електронска форма, судот ќе му наложи поднесокот да го достави во електронска форма во рок од 8 дена. Ако подносителот не го достави поднесокот во електронска форма, ќе се смета дека поднесокот е повлечен.

(7) Условите и начинот на поднесување на поднесоците во електронска форма, како и форматот на поднесокот во електронска форма се уредуваат со правилник кој го донесува министерот за правда.” 3

КОМЕНТАР: Се предлага целиот член да се усогласи со Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги (Сл. весник на РСМ бр. 101/19 и 275/19). Ова од причини што со овој закон се уредува значењето и употребата на електронските документи, електронскиот потпис и електронскиот печат и електронските доверливи услуги во управни и судски постапки.

РАБОТНА ГРУПА: Тесктот ќе се усогласи согласно укажувањата на МИОА

8.5. Членовите 128 (125-а), 129 (126-а) и 130 (127) ја уредуваат доставата по електронски пат.

КОМЕНТАР: Се предлага сите членови да се усогласат со Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги (Сл. весник на РСМ бр. 101/19 и 275/19). Ова од причини што, со овој закон во глава 7.

Електронска достава, се уредуваат условите, начинот и правното дејство на електронската препорачана достава.

РАБОТНА ГРУПА Тесктот ќе се усогласи согласно укажувањата на МИОА

8.6. Член 141 (137) ставовите (3), (4) и (5) гласат:

„(3) Ако лицето на кое писменото мора лично да му се достави, не се затече таму каде што треба да се изврши доставувањето по два обиди за доставување во период не пократок од 8 дена помеѓу секој од нив, во поштенското сандаче или на друго видно место ќе се остави известување дека писменото може да го подигне од место определено/наведено во известувањето во рок од 15 дена од денот на оставеното известување. Во известувањето лицето ќе се предупреди на последиците од ставот на 4 од овој член.

(4) Ако лицето не го подигне писменото во рокот определен во ставот (3) на овој член, писменото ќе се испрати препорачано по пошта. Ако писменото не биде подигнато во рок од осум дена од денот на известувањето дека писменото треба да го подигне, ќе се смета дека доставата е уредно извршена.

(5) Ако во случаите од ставот 3 на овој член судот се посомнева во точноста на посочената адреса, по службена должност од надлежниот орган ќе прибави податоци за живеалиштето односно престојувалиштето на лицето на кое писменото треба лично да му се достави и доставувањето ќе го изврши на таа адреса, во согласност со одредбите на овој член.”

КОМЕНТАР:

Се предлага ставовите (3), (4) и (5) да се изменат и да гласат:

(3) Кога лицето не може да биде најдено на посочената адреса со две посети на адресата во интервал од не помалку од една недела помеѓу секоја од нив, под услов адресата да е точна, доставувачот ќе му остави во поштенско сандаче или на друго видно место известување дека писменото може да го подигне од место определено од доставувачот (суд, нотар, пошта и сл.), во рок од 30 дена од денот на оставеното известување. Кога судот од податоците на повратницата ќе се посомнева во точноста на адресата судот, по службена должност ја проверува адресата на странката со барање на податоци за живеалиштето и престојувалиштето на лицето од надлежниот орган. Доколку од проверката се утврди дека адресата не била точна, постапката за достава се повторува на точната адреса утврдена од надлежниот орган.

(4) По протекот на рокот од од ставот (3) на овој член, доколку известувањето за подигање на писменото (алтернатива: писменото доколку не е во спротивност со Законот за заштита на личните податоци) не е подигнато од

примачот, известувањето за подигање на писменото (алтернатива:писменото) се огласува на огласната табла и на веб страницата на судот. 4

(5) По протекот на рокот од осум дена од огласувањето на известувањето за подигање на писменото (алтернатива:писменото) на огласната табла и на веб страницата на судот, се смета дека доставата е уредно извршена.

За овие предлози во предвид се земени компаративни решенија од соседните земји (Црна Гора, Хрватска, БиХ, Србија и Бугарија), со таа разлика што во дадениот предлог се оди со чекори плус, на начин што се зголемува рокот на 30 дена за подигнување на известување за писменото и се остава можност од плус 8 дена на огласна табла и веб страницата на судот. На овој начин се уредуваат три степени на доставување за да доставата биде уредна, на начин што првиот е примачот да се пронајде лично, вториот е да му се остават дури 30 дена за подигнување на оставеното известување, и доколку и тоа не успее се оди на трет степен – достава со огласна табла на судот и на веб страницата на судот.

Ова се предлага од причини што главната забелешка на лицата кои тврделе дека не ја примиле доставата а се смета дека уредно им е доставено, се прават 2 последователни обиди и се остава известување да го подигне дури во рок од 30 дена, по што повторно се остава известување на огласна табла на судот, па фактички станува збор за три различни начини за обид за достава, а од друга страна судот има обврска доколку се посомнева во адресата, по службена должност да побара дали е заведена кај надлежен орган, што претставува уште еден начин за што посигурно доставување на писменото до примачот.

РАБОТНА ГРУПА:Предлогот не е прифатен. Аргументите на НКРМ беа изложени и разгледувани на РГ и делумно беа прифатени.

8.7. Член 146 (143) ставовите (1), (2) и (3) гласат:

„(1) Потврдата за извршеното доставување (доставница) ја потпишуваат примачот и доставувачот со полно име и презиме или скратен потпис, и со наведување на својството на примачот. Примачот на доставницата со букви сам ќе го напише денот, часот и местото на приемот. (2) Ако примачот е неписмен или не е во состојба да се потпише, доставувачот ќе го напише неговото име и презиме и со букви ќе го испише денот на приемот и ќе стави забелешка зошто примачот не ставил свој потпис. (3) Ако примачот одбие да ја потпише доставницата, доставувачот тоа ќе го забележи на доставницата и ќе го испише со букви денот на предавањето и со тоа се смета дека доставувањето е извршено.”

КОМЕНТАР: Во ставовите (1), (2) и (3) се предлага по зборот „букви” да се додадат зборовите „или бројки”.

Со овој коментар се предлага датумот на прием во доставницата да се пишува со букви или бројки, од причини што со предложеното решение датумот на прием да се пишува само со букви, се отвара простор за манипулација, односно наместо вистински да се изврши доставата, истата се формализира, со тоа што се бара наведување час или место, пишување со букви и сл.

На пример ако лицето (примач) згрешило една буква во своето име или презиме или пак згрешило во некој од броевите на датумот, а тоа лице навистина го примило писменото, доставата може да се оспорува како неуредна. Ако се земе во предвид праксата во судовите, 90% од доставниците се пишувани само со бројки и истото функционира. 5 –

РАБОТНА ГРУПА: Прифатено.

8.8. Член 344 (331) став (2) гласи:

„(2) Поправањето ќе се изврши со посебно решение и ќе се внесе на крајот на оригиналот, а до странките ќе се достави препис од решението.”

КОМЕНТАР:

Се предлага ставот (2) да се измени и да гласи:

„(2) Поправањето ќе се изврши со посебно решение, а до странките ќе се достави препис или заверена фотокопија од решението.”

Со дадениот предлог се бришат зборовите „и ќе се внесе на крајот на оригиналот”, од причини што решението за поправка е посебно решение, кое е дел од списите на предметот, а пропишаното истото да се внесува на крајот на оригиналот е нејасно и технички неизводливо.

РАБОТНА ГРУПА: Прифатено.

8.9. Член 389 гласи:

„Ревизијата од членовите 386 и 387 од овој закон, како и предлогот за дозволеност на ревизија од член 388 од овој закон, странката ги поднесува преку полномошник, кој е адвокат или лице дипломиран правник со положен правосуден испит кое е вработено кај странката, освен ако е самата адвокат или е дипломиран правник со положен правосуден испит или е универзитетски професор по правен предмет поврзан со судската практика од соодветната област.”

КОМЕНТАР:

Се предлага да се брише овој член од причини што со него повторно се ограничува **ПРАВОТО НА ПРИСТАП ДО ПРАВДАТА**.

Исто така, со неговото бришење ќе се отстрани непотребната тафтологија. Истата одредба е веќе предвидена во член 80 (80).

Овој коментар се однесува и на **членот 414 кој гласи:**

„Странката може да поднесе предлог за повторување на постапката и да презема дејствија во постапката по повод предлогот само преку полномошник, кој е адвокат или лице дипломиран правник со положен правосуден испит кое е вработено кај странката, освен ако е самата адвокат или е дипломиран правник со положен правосуден испит или е универзитетски професор по правен предмет поврзан со судската практика од соодветната област.”

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано прашање, види коментар за точката 1.2.

8.10. Член 451 (428) став (1) гласи:

„(1) Тужителот може да ја повлече тужбата без согласност на тужениот само до поднесувањето на приговорот. Ако тужбата биде повлечена, судот со решение ќе го укине судскиот платен налог.”

КОМЕНТАР: Се предлага овој став да се дополни и да гласи:

„(1) Тужителот може да ја повлече тужбата без согласност на тужениот само до поднесувањето на приговорот, **а по поднесувањето со согласност на тужениот дадена во рок од 8 дена.** Ако тужбата биде повлечена, судот со решение ќе го укине судскиот платен налог.” б

Со вакво прецизирање ќе се овозможи постапката да тече без прекин.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Апсолвирано со општите одредби од законот.

8.11. Член 452 (428-а) став (1) гласи:

„(1) По приговор на решението за издавање на нотарски платен налог, одлучува надлежниот основен суд согласно со одредбите на овој закон.”

КОМЕНТАР: Се предлага овој став да се дополни и да гласи:

„(1) По приговор **и по вонреден правен лек истакнат** на решението за издавање на нотарски платен налог, одлучува надлежниот основен суд согласно со одредбите на овој закон.” Со овој предлог ќе се отстранат сите досегашни проблеми во пракса и точно ќе се прецизира надлежноста на судот за одлучување по вонредните правни лекови истакнати против нотарски платни налози. Ова дотолку повеќе и што за поднесени вонредни правни лекови се држат рочишта и се анализираат докази, за што единствено е надлежен судот.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен.

8.12. Член 452 (428-а) став (2) гласи:

„(2) По приемот на приговорот поднесен против решението за издавање на нотарски платен налог, нотарот е должен предметот со сите списи да го достави до

надлежниот основен суд во рок три дена, од приемот на решението за издавање на нотарски платен налог.”

КОМЕНТАР: Се предлага овој став да се измени и да гласи:

„(2) По приемот на приговорот поднесен против решението за издавање на нотарски платен налог, нотарот е должен предметот со сите списи да го достави до надлежниот основен суд во рок три дена **по последната вратена доставница за прием на решението.**”

Ова се предлага од причини што, нотарот е должен на судот да му достави среден и компетиран предмет со сите списи и докази за да може судот да постапи, а не административно да му се враќа предметот на нотарот поради недостиг од докази, какви што се доставниците во конкретниот случај.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен, бидејќи се однесува на прашање регулирано за Законот за нотаријат, и не ја тангира постапката пред судот.

8.13. Член 454 (428-6) гласи:

„(1) Против решението на нотарот за издавање на нотарски платен налог по однос на одлуката за трошоците како и против одлуката на нотарот по предлогот за укинување на клаузулата на правосилност и извршност, дозволен е приговор во рок од осум дена, преку нотарот до основниот суд на чие подрачје е седиштето на нотарот кој постапувал по предлогот.

(2) Против решението на судот е дозволена жалба во рок од осум дена до надлежниот апелационен суд.” 7

КОМЕНТАР: Исти одредби се содржани во членовите 72 и 74 став (5) од Законот за нотаријатот (Сл. весник на РМ бр. 72/16, 142/16 и 233/18), па заради јасност и прецизност се предлага да се избришат во еден од законите.

РАБОТНА ГРУПА:Предлогот не е прифатен. Се работи за постојна законска норма која не предизвикала проблеми во примената.

9. Пане,

И согласно член 1 од Спогодбата за стабилизација и асоцијација меѓу Република Македонија од една страна и Европските заедници и нивните земји членки од друга страна, објавен во Службен Весник бр. 28/2001, целта на асоцијацијата е подржување на напорите на Република Македонија за развој и економската и меѓународната соработка и усогласување на законодавството со она на Заедницата. Република Македонија презеде обврска и треба ја да почитува истата, за усогласување на законодавството со законодавството на Европската Унија па оттука и исправен е ставот во наведената одлука на Уставниот суд.

Индириектна применливост на изворите на правото на Европската унија е изведена од членот 118 став (1) од Спогодбата за стабилизација и асоцијација. Имено, со оваа одредба се предвидува должност за договорните страни да „преземат какви било (што би значело сите) општи или специфични мерки потребни за исполнување на обврските од Спогодбата“, како и да „обезбедат остварување на целите на оваа Спогодба“.

Се друго е премногу рестриктивно и ќе значи само едно, зголемени трошоци во заштитата на правата, отежнат пристап до правата гарантирани со уставот, дискриминација и губење на работните места на правниците вработени во компаниите кои го имаат истото знаење за сметка на привилегирањето на една категорија правници.

Ангажирањето на адвокат како полномошник од правните лица мора да остане како опција но не и да биде облигаторно.

Оттука предлогот на Министерството за правда за вработените правници со положен правосуден испит да може да бидат полномошници на правните лице со кои имаат засновано работен однос без оглед на видот на спорот и неговата вредност мора да остане. Во тој дух се и забелешките во извештаите на европската комисија.

Уставниот суд со Одлука У. Бр. 135/2016-1 од 24.01.2018 година укина делови од Законот за извршување во кои насилно беше вметнато застапувањето од адвокат во извршните постапки во кои вредноста на главното побарување е над 10.000 евра. Во образложението на оваа одлука Уставниот суд наведуваЧ „Меѓутоа, со селективно наметната обврска за задолжително користење на правна помош за состав на поднесоците, однапред се прејудиира дека сите субјекти пред извршител, чија вредност на главното побарување е над 10.000 евра, немаат правно познавање на предметната материја, за што законодавецот се погрижил за заштита на нивните правни интереси, но за субјектите (граѓани и правни лица) чија вредност на главното побарување е до 10.000 евра, како и изречно изземените субјекти од ангажирање на адвокат, произлегува дека не може да се доведе под знак прашање правното познавање на материјата од областа на извршувањето, што не води кон логично и прифатливо решение за предметното прашање. Ова дотолку повеќе што пред извршител, свое учество може да имаат граѓани кои се правно квалификувани и способни сами за себе да преземат дејствие на составување на конкретен поднесок, а и правни лица преку своите правни застапници со правни квалификации, вработени кај правните лица, кои се доволно стручни и правно квалификувани да можат самостојно да ги штитат своите правни интереси, при што нивно право и избор е дали за таа цел ќе ангажираат услуги од адвокат или не, како што тоа според оспорените законски решенија го можат Република Македонија, банка,

штедилница, финансиско друштво, давател на финансиски лизинг или друштво за осигурување како правно лице, а тоа го можат и сите граѓани и правни лица кои со барање за извршување, најавиле побарување до 10.000 евра.“

Потоа продолжува Ч „Имајќи предвид дека оспорените законски решенија, налагаат ангажирање на адвокат за состав на поднесоците кои се однесуваат на вредност на главно побарување над 10.000 евра, која услуга се наплатува во зависност од вредноста на побарувањето во извршната постапка, неспорно произлегува дека заштитата која државата им ја воспоставува на граѓаните и правните лица, ја воспоставува на товар на самите граѓани и правни лица, во корист на адвокатите, со што е оневозможено на странките кои имаат доволно стручни и правни квалификации, сами да ги преземат дејствијата на составување и да ги избегнат ваквите наметнати трошоци, а исто така се оневозможува, лицата кои немаат правни познавања, согласно своите финансиски можности, да одлучат на кој начин ќе ја обезбедат правната помош за состав на поднесоците, односно од кои извори истата ќе ја обезбедат..... Оттука според Судот, иако целта на уредувањето на оспорените законски решенија, е воспоставување на повисока заштита на правата и интересите на граѓаните и правните лица заради нивните повисоко истакнати побарувања, селективниот пристап за воспоставување на заштита на правата на граѓаните во иста процедурална ситуација, не наоѓа уставно оправдување од аспект на принципот на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите. Ова, дотолку повеќе што начинот на воспоставување на заштитата на субјектите пред извршител и кругот на опфатените субјекти со таа заштита, води кон други повреди на правата на граѓаните и правните лица, така што мотивите и целите за уредување на оспорените законски решенија, го губат своето значење и смисла, дотолку повеќе што целта која законодавецот сакал да ја постигне преку нивното уредување, се воспоставува преку личниот буџет на граѓаните и правните лица, а тоа води кон дополнително зголемени трошоци во извршната постапка за субјектите на кои се однесуваат оспорените законски решенија, што е уште една причина за нееднаков третман на граѓаните и правните лица во постапка пред извршител и причина за нивната неуставност. “

Во врска забелешката на адвокатска комора со која се бара задолжително застапување од страна на адвокат треба да го имате предвид следното.

Одлуката на Уставниот суд на Република Македонија У. Бр. 134/2002 година објавена на ден 18.02.2003 година во Службен весник на Република Македонија бр. 10/2003 спречи еден потполно ист облик на монополизација на пружањето и обезбедувањето на правната заштита кој беше направен со Законот за адвокатурата (Службен весник на Република Македонија бр. 59/2002) со кој во член 2 став (1), член став (1), член 16 став (1) итн. беше наведено дека правната заштита ја обезбедуваат исклучиво адвокатите.

Но тогаш Уставниот суд спречи такво решение и застапа на страната на Уставот.

Така, Уставниот суд со право е на став декаЧ

„Според мислење на Судот, целта на член 53 од Уставот е да се утврди статусот и положбата на адвокатурата како самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон, што е израз на фактот дека правната помош дадена од стручно-квалификувана, самостојна и независна служба е основна гаранција за остварување и заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот.

Меѓутоа, вклучувањето и утврдувањето на адвокатурата со означениот статус и својство, како една од уставните гаранции за основните слободи и права, НЕ ЗНАЧИ ДЕКА ТАА Е И ЕДИНСТВЕНА НАДЛЕЖНА ЗА ПРУЖАЊЕ И ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПРАВНА ПОМОШ.

Секое толкување на членот 53 од Уставот, во смисла дека тој ја ИСКЛУЧУВА можноста правна помош да обезбедуваат и други субјекти, освен адвокатурата, според Судот би било МНОГУ РЕСТРИКТИВНО и не би соодветствувало на значењето и уставниот третман на слободите и правата на човекот и граѓанинот.“

Она што е посебно битно е што судот во истата одлука со право ќе наведеЧ

„Понатаму, имајќи ги предвид условите за упис во именикот на адвокатите, со кој се стекнува својство на адвокат, Судот смета дека решенијата според кои адвокатите се единствено надлежни за давање и обезбедување правна помош не може да се оправда ниту од аспект дека тие се единствено квалификувани за тоа. Ова од едноставна причина што адвокатите се САМО ДЕЛ ОД ЕДИНСТВЕНАТА ПРАВНА ПРОФЕСИЈА и тие имаат исто знаење и способности како и другите лица со завршен правен факултет и положен правосуден испит. Со тоа што овие лица не се определиле професионално да се бават со адвокатура, не ги прави помалку квалификувани од адвокатите да и тие даваат правна помош, било на граѓаните или на правните лица во кои се вработени.“

По Законот за адвокатурата, адвокатите не поседуваат никаква дополнителна квалификација подобра од правниците вработени во компаниите кои имаат положен правосуден испит. Освен оние кои се врзани со нивното професионално вршење на дејноста како да не вршат неспојливи дејности, да не се осудувани, да се запишат во регистар. Но, суштинска никаква.

(3) Странката може да поднесе вонреден правен лек и да презема дејствија во постапката по вонреден правен лек само преку полномошник, кој е адвокат или лице дипломиран правник со положен правосуден испит кое е вработено кај странката, освен ако е самата адвокат или е дипломиран правник со положен правосуден испит или е универзитетски професор по правен предмет поврзан со судската практика од соодветната област.

Член 81 (81)

(1) Полномошник на странката може да биде

1) адвокат

2) лице - дипломиран правник со положен правосуден испит вработено кај странката и

3) роднина по крв во права линија, брат, сестра или брачен другар, доколку е потполно деловно способен.

ОВА СЕ ИСКЛУЧИТЕЛНО КОРЕКТНИ ОДРЕДБИ.

ЦЕЛОСНО УСОГЛАСЕНИ СО ЕВРОПСКОТО ПРАВО И СО ОДЛУКАТА НА УСТАВЕН СУД СО КОЈ СЕ УКИНАА ОДРЕДБИ ОД ЗАКОНОТ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ А ПРЕТХОДНО И ОД ЗАКОНОТ ЗА АДВОКАТУРА.

Медијацијата треба да биде факултативна.

се друго е во ред и е подобрување на сегашниот текст.

РАБОТНА ГРУПА: Не се работи за конкретен предлог, но дадена е поддршка на предложените норми. Во однос на медијацијата тоа е веќе апсолвирано прашање.

10. Орхан.

Предлог законот е добар.

Ги надминува одредени проблеми со кои се соочувавме во пракса изминатите години.

Сметам дека имаме подобра иднина со ваков закон.

Министерството треба да го задржи текстот. Барањата на адвокатите кои се објавени по некои портали за задолжително застапување се некоректни. Правните лица преку своите правни застапници со правни квалификации, вработени кај правните лица, кои се доволно стручни и правно квалификувани можат самостојно

да ги штитат своите правни интереси, при што нивно право и избор е дали за таа цел ќе ангажираат услуги од адвокат или не. Така и одлучи Уставен суд за упадот во законот за извршување.

РАБОТНА ГРУПА: Не се работи за конкретен предлог, но дадена е поддршка на предложените норми.Апсолвирано прашање

11. Марија Институтот за истражување и анализа на политики РОМАЛИТИКО

11. 1. Во однос на одредбите кои го регулираат јазикот во постапката ги упатуваме следните коментари

Сметаме дека ставот 3 од член 6 е во колизија со ченот 92(96) бидејќи правото на преведувач “ќе се определи доколку припадник на заедница не го разбира и не го зборува македонскиот јазик”; додека во членот 92 (96) е определено право на употреба на својот јазик без разлика дали припадникот на заедница не го разбира и не го зборува македонскиот јазик и кирилско писмо. Што значи дека членот 92 (96) определува право на употреба на својот јазик при учество на рочишта и при усно превземање на други процесни дејствија, што е во согласност со правата на припадниците на заедниците.

Затоа воедно и предлагаме

- Во членот 92 (96) став 1 и 2 од нацрт-законот да се додадат зборовите “припадник на заедница”
- членот 92 (96), став 1 и 2 да се присоединат кон членот 6 од нацрт-законот или во членот 6 да се наведе дека “припадник на заедница, чиј јазик не е македонскиот јазик и кирилско писмо, а не е ни службен јазик различен од македонскиот јазик и кирилско писмо, има право на употреба на својот јазик и писмо во постапката согласно членот 92 (96).
- Доколку нема присоединување на членот 92(96) став 1 и 2 кон членот 6, во членот 92(96) да се додаде нов став во кој би стоело следното “трошоците за преведување паѓаат на товар на судот”

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Одредбата за јазикот не се однесува само за припадници на заедници туку за било која друга странка (државјанин-граѓанин на РСМ) која зборува јазик различен од македонскиот. Прашањето за трошоците е решено со чл.6 ст.3 и 4

11.2.Во однос на одредбите кои регулираат пристап до судот ги упатуваме следните коментари

Пристапот до институции, особено до судовите како начин на заштита и остварување на права преку постапка е значаен елемент на принципот на владеење

на правото. Достапноста до правда е право кое допринесува за остварување на и на други права. На 15 февруари 2020 година Собранието на Република Северна Македонија го изгласа Законот за неевидентирани лица во матичната книга на родени [во продолжение ЗНЛМК], при што се очекува околку 700 лица да почнат непречено да ги остваруваат своите права, и тоа како што е наведено во член 2 од ЗНЛМК “право на образование, здравствена заштита, социјална заштита и вработување со задолжително социјално осигурување согласно закон”.

Според овој закон лицата ќе добијат извод од посебна матична книга на родени со евиденционен број што треба да го има истото значење како и единствениот матичен број, како и идентификациона исправа од страна на Министерството за внатрешни работи, со што лицето ќе може да ги остварува горенаведените права.

Во нацрт-законот за парнична постапка, во член 93(98) кој се однесува на поднесоци, во став 4 е определено дека поднесоците особено се поткрепени со доказ за лична идентификација; став 6 од истиот член определува дека странката мора да го наведе својот единствен матичен број во поднесокот.

Законот за парнична постапка претставува еден од важните закони за есенцијално функционирање и вклучување на овие лице во системот на државата. Како особено вулнерабилна категорија, на овие лица треба да им се овозможи пристап до судството. Пристапот до правда треба да биде достапен за сите, а со тоа што овие лица ќе добијат идентификациона исправа и евиденционен број како единствен матичен број се отвора и можност истите тие непречено да може да остварат и пристап до судовите, во овој случај граѓанските судови.

Поради тоа упатуваме коментар:

- идентификационата исправа издадена според член 10 од ЗНЛМК да биде прифатена како доказ за лична идентификација наведена во член 93(98) став 4 од нацрт-законот за парнична постапка;
- евиденциониот број издаден според член 8, став 4 и 5 од ЗНЛМК да биде прифатен како единствен матичен број наведен во членот 93(98) став 6 од нацрт-законот за парнична постапка

Предлагаме додавање на нов став во членот 93(98):

“Како доказ за лична идентификација и единствен матичен број ќе се смета и идентификационата исправа и евиденциониот број издадени според Законот за неевидентирани лица во матичната книга на родени.”

Воедно, упатуваме коментар дека достапноста на судовите треба да биде еднаква и треба да биде овозможена на секое физичко лице, како што е определено во овој нацрт-законот во членот 70(70), став 1 дека “странка во постапка може да биде секое физичко и правно лице” и во предходните законски решенија. Физичките лица кои сеуште немаат прибавено лична идентификација и евиденционен број, следејќи ги

процедуралните аспекти, не би можеле да остварат пристап до суд. Пристапот до судови би бил и оневозможен и на оние кои според Законот за неевидентирани лица во матичната евиденција не биле регистрирани спред јавниот повик од 1 април 2018 година. Затоа сметаме дека Министерството за правда и законодавецот треба да изнајдат решение кое ќе овозможи пристап до судовите на сите физички лица.

РАБОТНА ГРУПА: Прифатено.ЗНЛМК во моментот не го регулира правото за употреба на привремените документи пред суд. ЗПП не може да го регулира прашањето тоа мора да се уреди со посебниот закон.

12. Владимир.

12.1. Со предложениот ЗПП чл.82 од сега важечкиот ЗПП не треба да се брише туку истиот треба да гласиЧ

„ Член 82

Ако вредноста на предметот на спорот надминува 1.000.000 денари, полномошник на правно лице може да биде само адвокат“.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕЧ

Предметите во кои спорот надминува 1.000.000,00 денари доколку не се водени од стручни лица може да предизвикаат ненадоместлива штета по странките во постапката. Со оглед на сериозноста на ваквите предмети сметаме дека единствено стручно лице за постапување по ваквите предмети се адвокатите.

РАБОТНА ГРУПА:Апсолвирано. Вредноста на спорот не е фактор кој што влијае на застапникот на странката. Види коментар под точкатат 1.2.

12.2. Член 6 и член 92(96) со кои се уредува јазикот на постапката треба да останат непроменети и да остане законското решение согласно сега важечкиот ЗПП.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ:

Евентуално усогласување со Законот за употреба на јазиците дополнително би ја раздолжила и економски оптоварила постапката.

РАБОТНА ГРУПА:Предлогот не е прифатен. Се работи за политичка одлука.

12.3. Предлагаме измена на чл.93 (98) ст.4 од предлог ЗПП на начин што текстот во ст.4 би гласел:

(4) Поднесоците мораат да бидат разбирливи и мораат да го содржат сето она што е потребно за да може да се постапи по нив. Тие МОЖЕ да содржат означување на судот, име и презиме поткрепени со доказ за лична идентификација, живеалиште, односно престојувалиште на странките, односно фирмата и седиштето на правното

лице запишани во централниот регистар на Република Македонија или друг регистар поткрепени со доказ од соодветниот регистар, нивните законски застапници и полномошници, ако ги имаат, предмет на спорот, вредноста на спорот, содржина на изјавата и потпис на подносителот, односно електронски потпис, е-меил адреса и контакт телефон.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ:

Со првата реченица од оваа одредба е наведена обврската за поднесоците да МОРА да ги содржат сето она што е потребно да се постапи по нив. Во втората реченица се врши промена наместо „особено треба“ да стои „може“. На овој начин поднесоците може но и не мора да ги содржат сите оние податоци наведени во продолжение на одредбата. Судот ќе биде оној кој врз основа на приложените содржини во поднесоците ќе треба да оцени дали поднесокот е разбирлив и дали може да се постапи по истиот.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не се прифаќа. Со законот се напушта концептот судот да ги поучува странките да наведат основни податоци кои ги имаат во моментот на доставување на поднесоците со што се одолговлекуваше постапката пред судот.

12. 4. Предлагаме измена на чл.96 (101) ст.1, 3 и 6 од предложениот ЗПП на начин што текстот во ст.1,3 и 6 од овој член ќе гласи

(1) Поднесоците кои се поднесени од полномошник или од страна на Државното правобранителство, а кои се неразбирливи или не ги содржат податоците од чл.93, ст.4, 5, 6 и 8 од овој закон или не се поднесени во доволен број примероци кога тие се поднесени во писмена форма, судот ќе му укаже на полномошникот или Државното правобранителство да го исправи или дополни поднесокот во рок од три дена. За грешките во имињата и броевите, како и други очигледни грешки во пишувањето и сметањето, судот ќе му укаже на полномошникот и ќе му остави рок за исправка од три дена. Доколку полномошникот не постапи по укажувањето на судот во определениот рок судот ќе го отфрли поднесокот

(3) Кога судот ќе му ги врати поднесокот на подносителот или полномошникот од став (1) и (2) од овој член заради исправка или дополнување, ќе определи рок за повторно поднесување на поднесокот кој не може да биде подолг од седум дена.

(6) Ако поднесоците или прилозите во писмена форма не ги поднесе во доволен број примероци, судот ќе го повика подносителот или полномошникот од ставот (1) и (2) на овој член да ги поднесе во рок од три дена, а во спротивно поднесокот ќе го отфрли.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

Оваа измена се предлага од практични причини а пред се поради многу лошото искуство кое го имаа странките во годините наназад откако се применува постоечкиот ЗПП.

Неспорен факт е дека оваа одредба во многу наврати во скоро сите основни судови и во сите апелациони подрачја беше причина за многу широко толкување на истата кое за жал секогаш беше на директна штета на странките и нивните полномошници. Имено, толкувањето на оваа одредба од искуствената пракса е такво што духот на оваа одредба предвидува полномошниците како професионалци да бидат безгрешни при што секоја нивна грешка ќе има катастрофални последици.

Ова објаснување може да се објасни со стотици а можеби и илјадници негативни примери како на пример:

Во периодот на примената на постоечкиот ЗПП се отфрлаа тужби поради недоставен документ за идентификација на (копија од лична карта или тековна состојба), нецелосно или делумно уплатена судска такса, ненаведен е-маил односно податоци за поштенското сандаче на полномошникот на тужителот, ненаведени контакт информации за странките како и најновиот „бисер„ од ваков карактер отфрлање на тужба затоа што полномошникот на тужителот во уводниот дел од тужбата навел „До Основен суд Скопје 2,, а не „До Основен Граѓански суд Скопје,, !!!

Измената на оваа одредба е потребна од причина што никој не би имал штетни последици од измената на истата а адвокатската фела конечно ќе има можност при подготвувањето на тужбата да се фокусира на суштината на поднесокот а не на споредни детали од техничка природа.

Во секој случај давањето на дополнителен рок за уредување на тужба не може да се смета како непотребно одлагање на постапката затоа што рокот за дополнување ќе биде краток (7-седум дена) од денот на приемот на известувањето од судот и на никаков начин нема да ја оптоварува постапката.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен Види коментари за точката 4.4.

13.Методија

Во член 76, после став (3) да се додаде нов став (4) кој ќе гласи:

"Доколку во постапка пред нотар треба да се назначи привремен застапник, таквиот привремен застапник на барање на нотарот го назначува Центарот за социјална работа".

Законот за парничната постака супсидијарно се применува кога нема соодветна одредба во Законот за вонпарничната постапка, во Законот за нотаријатот и други закони кои во секојдневното работење нотарите ги применуваат.

Во постапките пред нотарите, често пати се појавува потреба од назначување на привремен застапник. Децидна одредба дека привремениот застапник може односно не може нотарот да назначи нема. Во пракса нотарите се соочуваат често пати со проблеми во случај кога треба да се назначи привремен застапник. Иако согласно член 173 став (1) од Законот за семејството, во вакви случаи Центарот за социјална работа на барање на нотарот назначува привремен застапник, сепак во праксата тоа не секогаш се случува. Имајќи ги во предвид овластувањата на привремениот застапник, сепак назначувањето на истиот од страна на Центарот за социјална работа во постапките пред нотар има поголема правна сигурност. Впрочем и согласно член 76 став (3) од ЗПП и согласно член 173 став (2) од Законот за семејството органот кој назначил привремен старател е должен да го извести Центарот за социјална работа.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот не е прифатен. Види коментар под точката 8.1. ЗПП детално го регулира привремениот застапник, а нотарите супсидијарно го применуваат ЗПП.

14.Цемаил.

Реформите во Поглавјето 23 – правосудство и темелни права ќе бидат под силен надзор од страна на ЕУ.

секое дозволување на заживување на неевропски експеримент како тој од адвокатска комора во однос на полномошниците во ЗПП ќе биде погубен за нашите интеграции....

потребен е сериозен пристап а не само исполнување на желбите на група луѓе на штета на европеизацијата на државата

Зарем нема никој во Адвокатска комора кој ги следи извештаите и забелешките од ЕУ?

Па на толку дадени забелешки дека правдата треба да биде достапна повторно комората бара само адвокати да застапуваат во постапки пред Апелациони судови и Врховен суд и во спорови над 1.000.000 денари....

Каде го има тоа?

што е следно колективно прогласување на деловна и процесна неспособност на сите физички и правни лица и задолжително избирање матичен адвокат без кој нема да може ништо да направите?

предлогот од работната група е максимално коректен и европски

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано прашање. Дадено поддршка на предложеното законско решение

15. Јованчо

мојот стручен став кој предлагам да биде уважен и имплементиран во новата регулатива за парничната постапка се однесува на пророгационата (спогодбената) месна надлежност во постапката за донесување на решение со кое се издава нотарски платен налог. Правото на физичките и правните лица да одлучуваат со меѓусебно склучените правни дела не смее да биде доведено во прашање поради недостиг на процесно-правна регулатива која ќе овозможува непречено избирање на месно надлежен суд за разрешување на евентуалниот спор настанат помеѓу нив, а која пророгација притоа не се спротивставува на регулативата со која се пропишува исклучителна надлежност на определен суд за определен вид на спорови.

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано прашање.

16. СТОПАНСКА КОМОРА

Бр. 10-1264/1
16.10.2020 година
Скопје

ECONOMIC CHAMBER OF MACEDONIA

До
м-р Бојан Марикиќ, министер за
правда во Владата на Република
Северна Македонија

Предмет: Мислење по Предлог-Законот за парничната постапка

Почитуван м-р Марикиќ,

Во однос на текстот на Предлог-законот за парничната постапка, објавен на Единствениот национален електронски регистар на прописи (ЕНЕР) на 28.09.2020 година, во продолжение Ви ги проследуваме забелешките, коментарите и предлозите доставени од компаниите – членки на Стопанската комора на Македонија, поврзани со прашањето за застапувањето во парничната постапка.

Имено, **бизнис-заедницата остро се спротивставува на поднесените предлози за ограничување на можноста како застапници во парничната постапка да можат да се јават и лицата дипломирани правници со положен правосуден испит, кои се во работен однос со странката.**

Посочуваме дека станува збор за субјекти кои имаат иста стручна квалификација (дипломиран правник со положен правосуден испит) како адвокатите, особено ако се има предвид одлуката на Уставниот суд У.Бр.134/2002 од 22.01.2003 година, со која се исклучува можноста за постоење на ексклузивност да се обезбедува правна помош на граѓаните и правните лица во постапките за остварување на нивните права и правнозаштитени интереси.

Имено, со оваа Одлука на Уставниот суд изречно е заземено стојалиштето дека:

„Според мислење на Судот, целта на член 53 од Уставот е да се утврди статусот и положбата на адвокатурата како самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон, што е израз на фактот дека правната помош дадена од стручно-квалификувана, самостојна и независна служба е основна гаранција за остварување и заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот.

Меѓутоа, вклучувањето и утврдувањето на адвокатурата со означениот статус и својство, како една од уставните гаранции за основните слободи и права, не значи дека таа е и единствена надлежна за пружање и обезбедување на правна помош. секое толкување на членот 53 од уставот, во смисла дека тој ја исклучува можноста правна помош да обезбедуваат и други субјекти, освен адвокатурата, според судот би било многу рестриктивно и не би соодветствувало на значењето и уставниот третман на слободите и правата на човекот и граѓанинот.

Понатаму, имајќи ги предвид условите за упис во именикот на адвокатите, со кој се стекнува својство на адвокат, судот смета дека решенијата според кои адвокатите се единствено надлежни за давање и обезбедување правна помош не може да се оправда ниту од аспект дека тие се единствено квалификувани за тоа. ова од едноставна причина што адвокатите се само дел од единствената правна професија и тие имаат исто знаење и способности како и другите лица со завршен правен факултет и положен правосуден испит. со тоа што овие лица не се определени професионално да се бават со адвокатура, не ги прави помалку квалификувани од адвокатите да и тие даваат правна помош, било на граѓаните или на правните лица во кои се вработени.“

Во иста линија се и стојалиштата на Уставниот суд во Одлуката бр. 135/2016-1 од 24.01.2018 година, со која се укинати одредбите од Законот за извршување со кои се уредуваше задолжително застапување од адвокат во извршните постапки во кои вредноста на главното побарување е над 10.000 евра.

Дополнително, укажуваме дека предлозите за исклучување на можноста лицата дипломирани правници со положен правосуден испит да можат да се јават како застапници на правното лице со кое се во работен однос, се во спротивност со законодавството на Европската Унија, кое согласно Спогодбата за стабилизација и асоцијација имаме обврска да го усогласиме, а особено со Регулативата бр. 1896/2006 за воведување на постапка за европски платен налог.

Согласно чл.24 од Регулативата бр.1896/2006 за воведување на постапка за европски платен налог од 12.12.2006 година предвидено е дека застапувањето од страна на адвокат или други правни стручњаци не е задолжително. Дури се изработени и посебни обрасци на пријави за платен налог, со цел максимално да се поедностави и онака едноставната постапка за издавање на платен налог. Во преамбулата на Регулативата јасно е наведено дека целта на уредбата е правилно функционирање на внатрешниот пазар (точка 1), отстранување на пречките за добро функционирање на парничните постапки (точка 2), потребата од брза ефикасна наплата на неподмирени долгови имајќи во предвид дека задоцнетото плаќање на долговите е причина за неликвидност која се заканува на опстанувањето на компаниите, посебно на малите и средните а за последица има и губење на многу работни места (точка 6), настојување да се реши проблемот со масовната наплата на неспорните побарувања (точка 7). Регулативата треба да ја поедностави, забрза постапката со што помалку трошоци во однос на неспорните парични побарувања притоа дефинирајќи минимални стандарди.

Се надеваме дека поднесеното мислење ќе бидат земено предвид во процесот на усвојување на новиот Закон за парничната постапка. Истовремено, со оглед на практичните проблеми кои во практиката ги создаваат одредбите од Законот за нотаријатот кои ја уредуваат обврската за задолжително застапување од адвокат во постапката за издавање на нотарски платен налог (член 68), укажуваме на потребата во најкус можен рок да биде иницирана постапка за изменување и дополнување на Законот за нотаријатот, и овие одредби да бидат соодветно ревидирани.

Со почит,

Оперативен директор,
м-р Анета Трајковска

Изготвил: д-р Татјана Штерјова Душковска, директор на дирекција

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано прашање. Даваат поддршка на предложеното законско решение, а реагираат на барањата на АКРСМ.

17.Триглав осигурување

Триглав Осигурување АД, Скопје
Бул.8-ми Септември бр.16
1000 Скопје

Предмет: Забелешки на Предлог Законот за парничната постапка

1. Коментар на член 197 од Предлог Законот за парничната постапка

Во Предлог Законот за парничната постапка е додаден нов член 197 со којшто се предвидува дека во парницата што подоцна ќе се води меѓу странката и замешувачот кој и се придружил, замешувачот не може да ја оспорува утврдената фактичка состојба, како и правните квалификации содржани во образложението на правосилната пресуда.

Оваа одредба ги става во неповолна положба вмешувачите и во случаите кога се вмешуваат во постапка, (а за што многу услови за осигурување обврзуваат гледано од аспект на друштвата за осигурување), парницата би ја примиле во онаа фаза во која се вмешале, а со тоа се отвара ризик да немаат можност во целост да ја утврдат фактичката состојба, а пресудата да биде обврзувачка во поглед на утврдената фактичка состојба.

Сметаме дека овие одредби треба да бидат изоставени од Законот, а со цел праведен и еднаков третман на сите.

2. Коментар на член 244 од Предлог Законот за парничната постапка

Во членот 244 од Предлог Законот за парничната постапка е уредено приложувањето на судот писмен стручен наод и мислење на вештак, додека во член 242 и член 243 е наведено на кој начин и во кои случаи Судот ќе изведе доказ со вештачење.

Со одредбите од член 244 повторно се остава простор едната од страните да достави наод и мислење, а во став 4 е наведено: „по приговор од спротивната странка, судот нема да го прифати писмениот стручен наод и мислење од ставот (1) на овој член, ако донел одлука по барање за изземање на вештак од причини од кои може да биде изземен судија или судија поротник“.

Оттука, произлегува дека доколку на пример со тужба се достави наод, а не се исполнети причините за изземање на вештак, спротивната страна за да се одбрани потребно е да достави свој наод и мислење. Вака предвиденото решение е на иста релација со веќе постоечкото, а за истото континуирано се доставуваат укажувања дека не е поволно и постои потреба од изменување односно повторно се враќаме на непотребно изготвување вештачења кои најчесто се дијаметрално спротивни и на крај се завршува со супер вештачење и само непотребно продуцирани трошоци.

Предлагаме членот 244 да се измени во насока дека доколку спротивната страна не го прифаќа стручниот наодот и мислењето, истото да не се изведува како доказ или за да не се остава простор за забуни целиот член да се изостави од Законот.

примена на постапката за медијација во периодот од кога е отпочната да се применува до сега. Во корист би било да се побара информација од Комората на медијатори за досегашното практично работење на медијаторите, како и анализа колку предмети до сега медијаторите имаат позитивно решено, за предметите во кои до сега беше предвидена задолжителна медијација, како и колкави биле трошоците за медијација што однапред се плаќаат на медијаторите. Се работи за трошоци што прво ги плаќа тужителот, а потоа тужениот и со тоа не само што се одолговлекува постапката туку и се зголемува износот што на крајот го плаќа тужениот, а сето тоа претставува само дополнителен трошок за странките.

За истакнување е и фактот дека особено во споровите од мала вредност, а со тоа и во постапките по повод приговор против судски или нотарски платен налог, доверителите, а особено правните лица, користат различни средства преку кои се постигнува ефектот на медијација како што се: доставување на известувања, опомени, и давање на можности и поволности при наплаќање на долговите.

Имајќи го во предвид горенаведеното предлагаме медијацијата како правен инструмент за решавање на споровите да се третира како доброволен институт, а не како задолжителна обврска на странките.

Триглав Осигурување АД, Скопје
Главен извршен директор
Ѓорѓе Војновиќ, МБА

Извршен директор
Рок Пивк

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирани прашања. За член 197 види коментар под точка 2.13. за член 244 види коментар под точка 5.33

18.Тања

-Во член 146 (143), во ставовите (1), (2) и (3) по зборот „букви“ се додаваат зборовите „или бројки“.

Во поглед на одредбите за доставница, се предлага на доставницата датумот на прием да се пишува со букви или бројки, од причини што со предложеното решение датумот на прием да се пишува само со букви, се отвара простор за манипулација, односно наместо вистински да се изврши доставата, истата се формализира, со тоа што се бара наведување час или место, пишување со букви и сл.

На пример ако лицето (примач) згрешило една буква во своето име или презиме или пак згрешило во некој од броевите на датумот, а тоа лице навистина го примило писменото, доставата може да се оспорува како неуредна. Ако се земе во предвид

праксата во судовите, 90% од доставниците се пишувани само со бројки и истото функционира.

РАБОТНА ГРУПА: Предлогот е прифатен, види коментар на точка 8.7. погоре.

19.Георги

Предлогот на адвокатската комора е во целост спротивен на она на што укажува Европската Комисија и секое друго решение само ќе значи дополнителна негативна забелешка од Европската Унија

Во Извештајот за напредокот на Република Македонија од 2016 наведено е дека се донесени закон за нотаријат и извршување и покрај силните критики (се мисли на задолжително застапување од адвокат), а во извештајот од 2018 година нотирани се критиките на последните измени на законот за нотаријат и извршување и најава за идни промени кои би биле во европскиот дух.

Еве што наведува Европската комисија во извештајот од 2019 година објавен на 29.05.2019 година „Амандманите на Законот за нотаријат и Законот за извршување беа донесени во декември 2018 година..... Нотарските платни налози функционираат добро, намалувајќи го товарот на судовите. Како и да е, вкупните трошоци и должината на процедурите се уште ја опструираат ефикасноста на системот. Ова, заедно со задолжителното присуство на адвокатите во постапките пред нотар (вклучително и оставинските постапки) создава ризик за пристап до правдата. .... Холистичкиот пристап до реформите во секторот кој опфаќа различни стейкхолдери останува предизвик.“

И последниот Извештај од Европската комисија од 06.10.2020 година за напредокот на Република Македонија, повторно укажа дека задолжителното присуство на адвокатите во оставинската постапка и во постапката за нотарските платни налози се спротивни на европското право рестриктивни и во целост се косат со стандардите и вредностите на Европската унија.

Веќе 4-5 извештаи Комисијата на Европската Унија укажува дека задолжителното присуство на адвокатите и покрај правните квалификации на вработените во правните лица е спротивно на европските вредности, го отежнува и поскапува пристапот до правдата, е неекономичен, неефикасен, скап и дискриминира.

Ангажирањето на адвокат како полномошник од правните лица мора да остане како опција но не и да биде облигаторно.

Оттука предлогот на Министерството за правда за вработените правници со положен правосуден испит да може да бидат полномошници на правните лице со кои имаат засновано работен однос без оглед на видот на спорот и неговата вредност мора да остане.

Уставниот суд со Одлука У. Бр. 135/2016-1 од 24.01.2018 година укина делови од Законот за извршување во кои насилно беше вметнато застапувањето од адвокат во извршните постапки во кои вредноста на главното побарување е над 10.000 евра. Во образложението на оваа одлука Уставниот суд наведува: „Меѓутоа, со селективно наметната обврска за задолжително користење на правна помош за состав на поднесоците, однапред се прејудиира дека сите субјекти пред извршител, чија вредност на главното побарување е над 10.000 евра, немаат правно познавање на предметната материја, за што законодавецот се погрижил за заштита на нивните правни интереси, но за субјектите (граѓани и правни лица) чија вредност на главното побарување е до 10.000 евра, како и изречно изземените субјекти од ангажирање на адвокат, произлегува дека не може да се доведе под знак прашање правното познавање на материјата од областа на извршувањето, што не води кон логично и прифатливо решение за предметното прашање. Ова дотолку повеќе што пред извршител, свое учество може да имаат граѓани кои се правно квалификувани и способни сами за себе да преземат дејствие на составување на конкретен поднесок, а и правни лица преку своите правни застапници со правни квалификации, вработени кај правните лица, кои се доволно стручни и правно квалификувани да можат самостојно да ги штитат своите правни интереси, при што нивно право и избор е дали за таа цел ќе ангажираат услуги од адвокат или не, како што тоа според оспорените законски решенија го можат Република Македонија, банка, штедилница, финансиско друштво, давател на финансиски лизинг или друштво за осигурување како правно лице, а тоа го можат и сите граѓани и правни лица кои со барање за извршување, најавиле побарување до 10.000 евра.“

Потоа продолжува: „Имајќи предвид дека оспорените законски решенија, налагаат ангажирање на адвокат за состав на поднесоците кои се однесуваат на вредност на главно побарување над 10.000 евра, која услуга се наплатува во зависност од вредноста на побарувањето во извршната постапка, неспорно произлегува дека заштитата која државата им ја воспоставува на граѓаните и правните лица, ја воспоставува на товар на самите граѓани и правни лица, во корист на адвокатите, со што е оневозможено на странките кои имаат доволно стручни и правни квалификации, сами да ги преземат дејствијата на составување и да ги избегнат ваквите наметнати трошоци, а исто така се оневозможува, лицата кои немаат правни познавања, согласно своите финансиски можности, да одлучат на кој начин ќе ја обезбедат правната помош за состав на поднесоците, односно од кои извори истата ќе ја обезбедат..... Оттука според Судот, иако целта на уредувањето на оспорените законски решенија, е воспоставување на повисока заштита на правата и интересите на граѓаните и правните лица заради нивните повисоко истакнати побарувања, селективниот пристап за воспоставување на заштита на правата на граѓаните во иста процедурална ситуација, не наоѓа уставно оправдување од аспект на принципот на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите. Ова, дотолку повеќе што начинот на воспоставување на заштитата на субјектите пред извршител

и кругот на опфатените субјекти со таа заштита, води кон други повреди на правата на граѓаните и правните лица, така што мотивите и целите за уредување на оспорените законски решенија, го губат своето значење и смисла, дотолку повеќе што целта која законодавецот сакал да ја постигне преку нивното уредување, се воспоставува преку личниот буџет на граѓаните и правните лица, а тоа води кон дополнително зголемени трошоци во извршната постапка за субјектите на кои се однесуваат оспорените законски решенија, што е уште една причина за нееднаков третман на граѓаните и правните лица во постапка пред извршител и причина за нивната неуставност. “

Одлуката на Уставниот суд на Република Македонија У. Бр. 134/2002 година објавена на ден 18.02.2003 година во Службен весник на Република Македонија бр. 10/2003 спречи еден потполно ист облик на монополизација на пружањето и обезбедувањето на правната заштита кој беше направен со Законот за адвокатурата (Службен весник на Република Македонија бр. 59/2002) со кој во член 2 став (1), член став (1), член 16 став (1) итн. беше наведено дека правната заштита ја обезбедуваат исклучиво адвокатите.

Но тогаш Уставниот суд спречи такво решение и застапа на страната на Уставот.

Така, Уставниот суд со право е на став дека:

„Според мислење на Судот, целта на член 53 од Уставот е да се утврди статусот и положбата на адвокатурата како самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон, што е израз на фактот дека правната помош дадена од стручно-квалификувана, самостојна и независна служба е основна гаранција за остварување и заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот.

Меѓутоа, вклучувањето и утврдувањето на адвокатурата со означениот статус и својство, како една од уставните гаранции за основните слободи и права, НЕ ЗНАЧИ ДЕКА ТАА Е И ЕДИНСТВЕНА НАДЛЕЖНА ЗА ПРУЖАЊЕ И ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПРАВНА ПОМОШ.

Секое толкување на членот 53 од Уставот, во смисла дека тој ја ИСКЛУЧУВА можноста правна помош да обезбедуваат и други субјекти, освен адвокатурата, според Судот би било МНОГУ РЕСТРИКТИВНО и не би соодветствувало на значењето и уставниот третман на слободите и правата на човекот и граѓанинот.“

Она што е посебно битно е што судот во истата одлука со право ќе наведе:

„Понатаму, имајќи ги предвид условите за упис во именикот на адвокатите, со кој се стекнува својство на адвокат, Судот смета дека решенијата според кои адвокатите се единствено надлежни за давање и обезбедување правна помош не може да се оправда ниту од аспект дека тие се единствено квалификувани за тоа. Ова од едноставна причина што адвокатите се САМО ДЕЛ ОД ЕДИНСТВЕНАТА ПРАВНА ПРОФЕСИЈА и тие имаат исто знаење и способности како и другите лица со завршен правен факултет и положен правосуден испит. Со тоа што овие лица не се

определиле професионално да се бават со адвокатура, не ги прави помалку квалификувани од адвокатите да и тие даваат правна помош, било на граѓаните или на правните лица во кои се вработени.“

По Законот за адвокатурата, адвокатите не поседуваат никаква дополнителна квалификација подобра од правниците вработени во компаниите кои имаат положен правосуден испит. Освен оние кои се врзани со нивното професионално вршење на дејноста како да не вршат неспојливи дејности, да не се осудувани, да се запишат во регистар. Но, суштинска никаква.

Македонија, добива забелешки во сите Извештаи за напредокот на државата од Европската Комисија од 2016 година па се до последниот, на решението за задолжително застапување од адвокати во постапките пред нотар, но и покрај тоа Адвокатската комора упорно настојува со вакви неевропски и неуставни предлози да ја монополизира својата положба.

Во последниот извештај од 06.10.2020 година за напредокот на Република Македонија, повторно укажано е дека задолжителното присуство на адвокатите во оставинската постапка и во постапката за нотарските платни налози се спротивни на европското право рестриктивни и во целост се косат со стандардите и вредностите на Европската унија. Собранието не смее да прифати вакви предлози во никој случај. Доколку целта не ни е ЕУ, тогаш може да правиме пазари и да прифаќаме се и да го менуваме ЗПП по желбите на адвокатите.

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано прашање. Дава поддршка на предложеното законско решение, а како реакција на предлозите на АКРСМ.

20.Никола,

Предлогот на адвокатската комора е во целост спротивен на она на што укажува Европската Комисија и секое друго решение само ќе значи дополнителна негативна забелешка од Европската Унија

Во Извештајот за напредокот на Република Македонија од 2016 наведено е дека се донесени закон за нотаријат и извршување и покрај силните критики (се мисли на задолжително застапување од адвокат), а во извештајот од 2018 година нотирани се критиките на последните измени на законот за нотаријат и извршување и најава за идни промени кои би биле во европскиот дух.

Еве што наведува **Европската комисија во извештајот од 2019 година објавен на 29.05.2019 година** „Амандманите на Законот за нотаријат и Законот за извршување беа донесени во декември 2018 година..... Нотарските платни налози функционираат добро, намалувајќи го товарот на судовите. Како и да е, вкупните трошоци и должината на процедурите се уште ја опструираат ефикасноста на системот. Ова, заедно со задолжителното присуство на адвокатите во постапките

пред нотар (вклучително и оставинските постапки) создава ризик за пристап до правдата. .... Холистичкиот пристап до реформите во секторот кој опфаќа различни стејкхолдери останува предизвик.“

И последниот Извештај од Европската комисија од 06.10.2020 година за напредокот на Република Македонија, повторно укажа дека задолжителното присуство на адвокатите во оставинската постапка и во постапката за нотарските платни налози се спротивни на европското право рестриктивни и во целост се косат со стандардите и вредностите на Европската унија.

Веќе 4-5 извештаи Комисијата на Европската Унија укажува дека задолжителното присуство на адвокатите и покрај правните квалификации на вработените во правните лица е спротивно на европските вредности, го отежнува и поскапува пристапот до правдата, е неекономичен, неефикасен, скап и дискриминира. Ангажирањето на адвокат како полномошник од правните лица мора да остане како опција но не и да биде облигаторно. Оттука предлогот на Министерството за правда за вработените правници со положен правосуден испит да може да бидат полномошници на правните лице со кои имаат засновано работен однос без оглед на видот на спорот и неговата вредност мора да остане.

1. Барањето на Адвокатската комора за задолжително застапување исклучиво преку адвокат во постапките со вредност над 1.000.000 денари и за постапки по редовен и вонреден правен лек е НЕУСТАВНО

Одлуката на Уставниот суд на Република Македонија У. Бр. 134/2002 година објавена на ден 18.02.2003 година во Службен весник на Република Македонија бр. 10/2003 спречи **еден потполно ист облик на монополизација на пружањето и обезбедувањето на правната заштита кој беше направен со Законот за адвокатурата** (Службен весник на Република Македонија бр. 59/2002) со кој во член 2 став (1), член став (1), член 16 став (1) итн. беше наведено дека правната заштита ја обезбедуваат исклучиво адвокатите.

Но тогаш Уставниот суд спречи такво решение и застапа на страната на Уставот.

Така, Уставниот суд со право е на став дека:

„Според мислење на Судот, целта на член 53 од Уставот е да се утврди статусот и положбата на адвокатурата како самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон, што е израз на фактот дека правната помош дадена од стручно-квалификувана, самостојна и независна служба е основна гаранција за остварување и заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот.

Меѓутоа, вклучувањето и утврдувањето на адвокатурата со означениот статус и својство, како една од уставните гаранции за основните слободи и права,

НЕ ЗНАЧИ ДЕКА ТАА Е И ЕДИНСТВЕНА НАДЛЕЖНА ЗА ПРУЖАЊЕ И ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПРАВНА ПОМОШ.

Секое толкување на членот 53 од Уставот, во смисла дека тој ја ИСКЛУЧУВА можноста правна помош да обезбедуваат и други субјекти, освен адвокатурата, според Судот би било МНОГУ РЕСТРИКТИВНО и не би соодветствувало на значењето и уставниот третман на слободите и правата на човекот и граѓанинот.

“ Она што е посебно битно е што судот во истата одлука со право ќе наведе:

„Понатаму, имајќи ги предвид условите за упис во именикот на адвокатите, со кој се стекнува својство на адвокат, Судот смета дека решенијата според кои адвокатите се единствено надлежни за давање и обезбедување правна помош **не може да се оправда ниту од аспект дека тие се единствено квалификувани за тоа.** Ова од едноставна причина што адвокатите се **САМО ДЕЛ ОД ЕДИНСТВЕНАТА ПРАВНА ПРОФЕСИЈА** и тие имаат исто знаење и способности како и другите лица со завршен правен факултет и положен правосуден испит. Со тоа што овие лица не се определиле професионално да се бават со адвокатура, не ги прави помалку квалификувани од адвокатите да и тие даваат правна помош, било на граѓаните или на правните лица во кои се вработени.“

По Законот за адвокатурата, **адвокатите не поседуваат никаква дополнителна квалификација подобра од правниците вработени во компаниите кои имаат положен правосуден испит.** Освен оние кои се врзани со нивното професионално вршење на дејноста како да не вршат неспојливи дејности, да не се осудувани, да се запишат во регистар. Но, суштинска никаква.

Уставниот суд со Одлука У. Бр. 135/2016-1 од 24.01.2018 година укина делови од Законот за извршување во кои насилно беше вметнато застапувањето од адвокат во извршните постапки во кои вредноста на главното побарување е над 10.000 евра. Во образложението на оваа одлука Уставниот суд наведува: „Меѓутоа, со селективно наметната обврска за задолжително користење на правна помош за состав на поднесоците, однапред се прејудиира дека сите субјекти пред извршител, чија вредност на главното побарување е над 10.000 евра, немаат правно познавање на предметната материја, за што законодавецот се погрижил за заштита на нивните правни интереси, но за субјектите (граѓани и правни лица) чија вредност на главното побарување е до 10.000 евра, како и изречно изземените субјекти од ангажирање на адвокат, произлегува дека не може да се доведе под знак прашање правното познавање на материјата од областа на извршувањето, што не води кон логично и прифатливо решение за предметното прашање. Ова дотолку повеќе што пред извршител, свое учество може да имаат граѓани кои се правно квалификувани и способни сами за себе да преземат дејствие на составување на конкретен поднесок, **а и правни лица преку своите правни застапници со правни**

квалификации, вработени кај правните лица, кои се доволно стручни и правно квалификувани да можат самостојно да ги штитат своите правни интереси, при што нивно право и избор е дали за таа цел ќе ангажираат услуги од адвокат или не, како што тоа според оспорените законски решенија го можат Република Македонија, банка, штедилница, финансиско друштво, давател на финансиски лизинг или друштво за осигурување како правно лице, а тоа го можат и сите граѓани и правни лица кои со барање за извршување, најавиле побарување до 10.000 евра.

“ Потоа продолжува: „Имајќи предвид дека оспорените законски решенија, налагаат ангажирање на адвокат за состав на поднесоците кои се однесуваат на вредност на главно побарување над 10.000 евра, која услуга се наплатува во зависност од вредноста на побарувањето во извршната постапка, неспорно произлегува дека заштитата која државата им ја воспоставува на граѓаните и правните лица, ја воспоставува на товар на самите граѓани и правни лица, во корист на адвокатите, со што е оневозможено на странките кои имаат доволно стручни и правни квалификации, сами да ги преземат дејствијата на составување и да ги избегнат ваквите наметнати трошоци, а исто така се оневозможува, лицата кои немаат правни познавања, согласно своите финансиски можности, да одлучат на кој начин ќе ја обезбедат правната помош за состав на поднесоците, односно од кои извори истата ќе ја обезбедат..... Оттука според Судот, иако целта на уредувањето на оспорените законски решенија, е воспоставување на повисока заштита на правата и интересите на граѓаните и правните лица заради нивните повисоко истакнати побарувања, селективниот пристап за воспоставување на заштита на правата на граѓаните во иста процедурална ситуација, не наоѓа уставно оправдување од аспект на принципот на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите. Ова, дотолку повеќе што начинот на воспоставување на заштитата на субјектите пред извршител и кругот на опфатените субјекти со таа заштита, води кон други повреди на правата на граѓаните и правните лица, така што мотивите и целите за уредување на оспорените законски решенија, го губат своето значење и смисла, дотолку повеќе што целта која законодавецот сакал да ја постигне преку нивното уредување, се воспоставува преку личниот буџет на граѓаните и правните лица, а тоа води кон дополнително зголемени трошоци во извршната постапка за субјектите на кои се однесуваат оспорените законски решенија, што е уште една причина за нееднаков третман на граѓаните и правните лица во постапка пред извршител и причина за нивната неуставност. “

Предлогот на Адвокатската комора не само што е неуставен, туку во целост се коси и со вредностите и духот на правото на Европската Унија

Предлогот од адвокатска комора е во спротивност и со законодавството на Европската Унија, кое согласно Спогодбата за стабилизација и асоцијација имаме обврска да го усогласиме.

Законодавецот треба да ја има предвид и Регулативата бр 1896/2006 од Европскиот парламент и совет за воведување на постапка за европски платен налог.

Имено, согласно праксата на Уставниот суд изворите на правото на Европската унија често се доведуваат во **корелација со националните законодавства на државите кандидати за членство**. Во таа насока, од посебен интерес е и ставот кој го зазема Уставниот суд на Р.М. по однос на овие прашања. Во едно решение од 2009 година¹, Уставниот суд на Р.М. меѓу другото, **ја консултираше и Директивата 2002/21/ЕЗ, констатирајќи согласност на оспорениот член на законот со оваа директива.**

Во решението, Судот јасно го искажа начинот на кој постапува во случаите кога се повикува на директиви (или на останато секундарно законодавство) на ЕУ, изјавувајќи дека:

“И покрај тоа што директивите на Европската унија како супранационално право не се дел од правниот поредок односно не се извор на правото во Република Македонија, и како такви не се предмет на оценка пред Уставниот суд, Судот сепак, во поткрепа на своето правно становиште, ја имаше предвид Директивата 2002/21/ЕЗ на Европскиот парламент и на Советот од 7 март 2002 година за заедничка регулаторна рамка за електронските комуникациони мрежи и услуги (Рамковна директива).

“ И согласно член 1 од Спогодбата за стабилизација и асоцијација меѓу Република Македонија од една страна и Европските заедници и нивните земји членки од друга страна, објавен во Службен Весник бр. 28/2001, целта на асоцијацијата е подржување на напорите на Република Македонија за развој и економската и меѓународната соработка и **усогласување на законодавството со она на Заедницата**. Република Македонија презеде обврска и треба ја да почитува истата, за усогласување на законодавството со законодавството на Европската Унија па оттука и исправен е ставот во наведената одлука на Уставниот суд.

Индириктна применливост на изворите на правото на Европската унија е изведена од членот 118 став (1) од Спогодбата за стабилизација и асоцијација. Имено, со оваа одредба се предвидува должност за договорните страни да „преземат какви било (што би значело сите) општи или специфични мерки потребни за исполнување на обврските од Спогодбата“, како и да „обезбедат остварување на целите на оваа Спогодба“.

Согласно чл.24 од Регулативата бр 1896/2006 од Европскиот парламент и Советот за воведување на постапка за европски платен налог од 12.12.2006 година **предвидено е дека застапувањето од страна на АДВОКАТ или други правни стручњаци НЕ Е ЗАДОЛЖИТЕЛНО**. Дури се изработени и посебни обрасци на пријави за платен налог, со цел максимално да се упрости и онака едноставната

постапка за издавање на платен налог. Во преамбулата на 1 Уставен суд на Р.М. Решение У.бр.26/2009-0-0 од 15 април 2009 година. Регулативата јасно е наведено дека целта на уредбата е правилно функционирање на внатрешниот пазар (точка 1), отстранување на пречките за добро функционирање на парничните постапки (точка 2), потребата од брза ефикасна наплата на неподмирени долгови имајќи во предвид дека задоцнетото плаќање на долговите е причина за неликвидност која се заканува на опстанувањето на компаниите, посебно на малите и средните а за последица има и губење на многу работни места (точка 6), настојување да се реши проблемот со масовната наплата на неспорните побарувања (точка 7). Регулативата треба да ја поедностави, забрза постапката со што помалку трошоци во однос на неспорните парични побарувања притоа дефинирајќи минимални стандарди !

Се друго е премногу рестриktivно и ќе значи само едно, зголемени трошоци во заштитата на правата, отежнат пристап до правата гарантирани со уставот, дискриминација и губење на работните места на правниците вработени во компаниите кои го имаат истото знаење за сметка на привилегирањето на една категорија правници.

И европската регулатива во чиј дух треба да се толкуваат одредбите од Уставот ја потврдуваат противуставноста на овие одредби.

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано прашање. Дава подршка на предложеното законско решение, а како реакција на предлозите на АКРСМ.

21.Валентина

Во врска со предложените горенаведени измени на членовите 425, 457 и 460 и 495(461) од Законот за парнична постапка за воведување на задолжителна медијација како предуслов за започнување на судска постапка Снабдување со топлина Балкан енерџи ДООЕЛ Скопје ги има следните ставовиЧ

Со воведување на задолжителната медијација се врши дополнително отежнување на наплата на побарувањата на доверителите кои ги имаат кон своите должници, односно се зголемуваат трошоците во постапката на двете страни - доверител и должник, а тргнувајќи од фактот што во постапката за медијација покрај трошоци за секоја страна постојат и заеднички трошоци.

Заедничките трошоци ја сочинуваат наградата на медијаторот и трошоците на медијаторот во врска со постапката на медијација и се намируваат на еднакви делови, освен ако страните поинаку не се договорат.

Со воведување на задолжителна медијација како предуслов за водење на судска постапка е повредено начелото на економичност, а секако тоа придонесува и за одолговлекување на судската постапка и отежнато намирување на своето побарување од страна на доверителот кон должникот посебно во споровите од мала

вредност каде што за долг од мал износ трошоците дополнително и непотребно ќе се зголемат односно трошоците да достигнат повисок износ и од главниот долг.

Сметаме дека медијацијата треба да се воведе како доброволна, а не задолжителна по слободен избор на учесниците во постапката.

Издавањето на потврда од страна на медијаторот за неуспешна медијација како предуслов за започнување на судска постапка, е само дуплирање на трошоците во постапката, знаејќи дека многу предмети завршуваат со неуспешна медијација.

Со воведување на задолжителна медијација се дава предност на одредена категорија на луѓе – медијатори на кои медијацијата не им е главно занимање туку дополнително и дека нивното вмешување во постапките е сосема непотребно од причина што доверителите пред поведување на постапка пред суд ги контактираат своите должници со цел наплата на своето побарување.

Поради горенаведеното сметаме задолжителна медијација е сосема непотребен и неоснован институт во македонското законодавство земајќи ги во предвид зголемените трошоци кои ќе произлезат со нејзино воведување како и долгото водење на постапките.

Во врска со предложените горенаведени измени на членовите 425, 457 и 460 и 495(461) од Законот за парнична постапка за воведување на задолжителна медијација како предуслов за започнување на судска постапка Снабдување со топлина Балкан енерџи ДООЕЛ Скопје ги има следните ставови:

Со воведување на задолжителната медијација се врши дополнително отежнување на наплата на побарувањата на доверителите кои ги имаат кон своите должници, односно се зголемуваат трошоците во постапката на двете страни - доверител и должник, а тргнувајќи од фактот што во постапката за медијација покрај трошоци за секоја страна постојат и заеднички трошоци.

Заедничките трошоци ја сочинуваат наградата на медијаторот и трошоците на медијаторот во врска со постапката на медијација и се намируваат на еднакви делови, освен ако страните поинаку не се договорат.

Со воведување на задолжителна медијација како предуслов за водење на судска постапка е повредено начелото на економичност, а секако тоа придонесува и за одолговлекување на судската постапка и отежнато намирување на своето побарување од страна на доверителот кон должникот посебно во споровите од мала вредност каде што за долг од мал износ трошоците дополнително и непотребно ќе се зголемат односно трошоците да достигнат повисок износ и од главниот долг.

Сметаме дека медијацијата треба да се воведе како доброволна, а не задолжителна по слободен избор на учесниците во постапката.

Издавањето на потврда од страна на медијаторот за неуспешна медијација како предуслов за започнување на судска постапка, е само дуплирање на трошоците во постапката, знаејќи дека многу предмети завршуваат со неуспешна медијација.

Со воведување на задолжителна медијација се дава предност на одредена категорија на луѓе – медијатори на кои медијацијата не им е главно занимање туку дополнително и дека нивното вмешување во постапките е сосема непотребно од причина што доверителите пред поведување на постапка пред суд ги контактираат своите должници со цел наплата на своето побарување.

Поради горенаведеното сметаме задолжителна медијација е сосема непотребен и неоснован институт во македонското законодавство земајќи ги во предвид зголемените трошоци кои ќе произлезат со нејзино воведување како и долгото водење на постапките.

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано прашање. Задолжителната медијација е извадена од Предлог законот

22.Оливер

Чл.495 ст.2, 3, и 4, се бришат

Образложение

Досега нема успех од задолжителен обид за медијација во трговските спорови, па ова треба да се укине. Во Законот за медијација постои одредба дека задолжителне обид за медијација ќе трае 3 години од денот кога е донесено тоа решение со законот за изменување на ЗПП од 2015 година, што значи дека тој период е поминат. Трошоците за задолжителен обид за медијација се непотребни, а во секој случај се одолговлекува постапката, пред се за тужителот.

Чл.457 се брише

Образложение

Сметам дека задолжителен обид за медијација Ќе ги зголеми трошоците, ќе ја забави постапката и е непотрбен во постапка по спор од мала вредност. Тука се спорови за комуналии, во кои главното побарување може да биде многу помало од трошоците.

Во чл.441 ст.1 (чл.418 ст.1) зборовите „и ако станува збор за спор со странски елемент,, се бришат.

Чл.441 ст.4 се брише.

Образложение

Со измените на ЗПП од 2015 година, се определи судски и нотарски платен налог. Предходно со измените на ЗПП од 2010 година, нотарите започнаа да ги издаваат платните налози, бидејќи судовите имаа поголем обем на предмети со издавање на платни налози, а пред се за повремени побарувања од јавните комунални претпријатија, телекомуникациските и за сметки за потрошена електрична енергија. Сметам дека судовите повторно треба да ги работат тужбите со предлог за издавање на платен налог, без разлика каде треба да се исполни побарувањето, дали во странство или во РС Македонија, затоа што обемот на судски парнични постапки не е така голем како пред 10 години. Со оваа измена ќе се овозможи тужба со предлог за издавање на платен налог да може да се поднесе и до надлежниот суд, па странката ќе има можност да одбере, дали смета дека подобро и побрзо ќе ја заврши постапката кога веднаш ќе поднесе тужба со предлог за издавање на платен налог до суд, или пак ќе поднесе предлог до нотар. Во една парница која е поведена врз основа на веродостојни исправи, како докази не се само веродостојните докази, туку многу други докази, па целисходно би било, странката веднаш да ја поднесе тужбата до суд. Во секој случај сметам дека кај нотарите треба да останат само предлозите за издавање на платни налози за повремени побарувања кои застаруваат за една година, а тоа се месечните побарувања за сметки за вода, електрична енергија, телекомуникациски услуги.

Чл.427 да се избрише.

Образложение

Ова решение за полномошник од синдикатот е во спротивност со одредбите од овој закон за полномошник. Од друга страна нејасна е содржината на оваа одредба, а да е во соодветна примена на чл.81 од овој закон.

Чл.425 се брише,

Образложението

Медијацијата е невозможна во постапка од работен однос. По донесување на одлука на работодавачот, работникот е должен да поднесе приговор или жалба до второстепениот орган на работодавачот, па дури потоа тужба согласно одредбите од ЗРО. Во ЗРО има строги рокови за поднесување на правни лекови за заштита на правата на работниците од 8 дена, па со задолжителен обид за медијацијата ќе се искомплицира постапката а со тоа и правата на работниците. Постапката во спорови од работен однос е итна, па со постапката за задолжителен обид за медијација ќе се одолговлечи. Трошоците ќе се зголемат. Досега во трговските спорови нема никаков успех во постапките со задолжителен обид за медијација. Од друга страна, постои Закон за мирно решавање на работните спорови. Несоодветно

е во ЗПП, да се урдува прашање на задолжителен обид за медијација за заштита на правото од работен однос кое се уредува со ЗРО.

Во чл.324 ст.4 зборовите „во посложените предмети„ се бришат.

Образложение

Во ЗПП нема одредба која укажува кои предмети се послежени а кои не, па со бришење на овие зборови, останува на судот да реши дали пресудата ќе ја донесе веднаш или во рок од 8 дена.

Во чл.252 на крајот од реченицата точката се брише се става запирка и продолжува со следниот текст „ а висината ја определува судот во решението за изведување на доказ со вештачење.

Образложение.

Логично е висината на наградата за вештачење да ја определи судот, со донесеното решение за вештачење.

Во чл.156 ст.1, станува ст.2, а се додава нов ст.1, кој гласи

Во случај кога рочиштето неопходно треба да се одложи поради спреченост на судот, судот е должен по електронски пат или по телефон веднаш да ги извести странките, нивните полномошници или застапниците за одлагањето, како и за наредноста закажано рочиште.

Образложение

За неопходено одлагање на рочиштето поради попреченост на судот, доволно е записничарот да ги извести странките или нивните полномошници за одлагањето, затоа што во секој поднесок има електронско сандаче, е-маил и телефонски број на полномошникот на странката. Ова е потребно за да не се предизвикуваат непотребни трошоци на странките, ако се има во предви и ст.2 од овој член дека тие трошоци нема да се признаат на странките.

Во чл.96 ст.1 (101 ст.1) после зборовите „на овој закон, се додаваат зборовите „ и поради тоа неможе да се постапи по нив,,

Образложение.

Со додавање на овој текст, судот ќе може да отфрли поднесок ако не ги содржи податоците од чл.98 ст.3, 4, 5 и 8 од ЗПП, само ако неможе да се постапи по нив. Тоа значи дека ако недоставува било кој елемент, но може да се постапи тогаш судот нема да го отфли поднесокот туку ќе постапи по него. На пр. Ако во поднесокот нема наведено телефонски број или електронско сандаче, судот нема да го отфрли затоа што може да го достави на адресата која е наведена во поднесокот.

Во чл.85 се додава нов ст.4, кој гласи „Адвокат може да го заменива друг адвокат со издадено заменичко полномошно,,

Образложение

Со ова се врши усогласување на овој закон за Законот за адвокатура, каде е утврдено дека адвокат може да го заменува друг адвокат, и истото е прифатено од судовите.

Во чл.80 ст.3, после зборот „поднесе,, се додава „редовен и,, и после зборовите „постапката по,, се додава зборот „редовен и,,

Образложение.

Освен Врховниот суд, време е и апелационите судови да се растеретат од нестручно составени правни лекови, од една страна, а од друга страна пак на странките да им се даде поголема гаранција за стручно составување на правни лекови и застапување пред повисоките судови.

Во чл.9 да се избрише „нивните застапници,,

Образложение

Најдобро е да остане старото решение. Со ова на некој начин се сака да се дисциплинираат и застапниците на странките. Застапниците ја зборуваат вистината на својата странка, па може да се случи без своја вина и без намера да бидат доведени во несакана ситуација.

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирани прашања Види коментари под точки 1.2, 1.6,1.8,1.13,2.25, погоре.

24. Петар,

1. Со предлог Законот за парничната постапка во членовите 425 и 457 е пропишано дека во споровите за работните односи и во споровите од мала вредност странките се должни, пред поднесувањето на тужбата да се обидат спорот да го решат по пат на медијација и при поднесување на тужбата, тужителот е должен да приложи писмен доказ издаден од лиценциран медијатор дека обидот за решавање на спорот по пат на медијација не успеал.

2. Со обврските кои се пропишани во горе наведените членови односно со задолжителната медијација во истите се ограничува правото на пристап до суд на странките (член 6 од ЕКЧП).

3. Исто така со задолжителната медијација во горе наведените постапки адвокатурата како самостојна и независна јавна служба се деградира и станува зависна од работата на медијаторите.

Треба да се има во предвид и фактот дека во еден должничко-доверителски однос медијацијата може да се злоупотреби со цел да се „добие време“ и да се одолговлечи исполнувањето на обврската од должникот према доверителот, а не се ретки и случаите кога должниците поведуваат стечајна постапка во која од стечајната маса не можат да се наплатат побарувањата на доверителите.

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирани прашања. Задолжителната медијација е избришана.

25.Нино.

Одредбите за вештачењата се со цел корегирање на сегашните состојби меѓута истото не е возможно без ДРАСТИЧНА ПРОМЕНА во законите за вештаци и вештачења. Ова прашање изискува поширока и посериозна дебата но и навистина драстични широки чекори за квалитетно решавање. Без разлика каква одредба ќе формулираме, останува чувството на давање на преголеми овластувања на лица кои ги немаат соодветните квалификации или соодветните лични особини или квалитети да поседуваат вака моќни влијателни лиценци на основа на кои ДЕ ФАКТО донесуваат судски одлуки под назив мислења кои се задолжителни ДУРИ И ЗА СУДОТ.

Предложените одредби се враќање наназад кон системот кој исто така не функционираше и поради кој дојде до донесување на тековниот ЗПП.

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано. Прашање за Закон за вештачење не за ЗПП.

Медијацијата како НОВ ЗАДОЛЖИТЕЛЕН ЧЕКОР И ТРОШОК единствено што ќе донесе е одолговлекување и поскапување на самата постапка од причини што истата нема суштински да се обавува туку само ќе прибавуваме документ од Медијаторот дека е сторен обид. ЗОШТО ЗАДОЛЖИТЕЛНОСТ? Зошто се овие дополнителни трошоци? Зошто овие дополнителни чекори? Зарем не е целта побрз и поефикасен пристап до правда? Задолжителни формалности (ЧИТАЈ ТРОШОЦИ) во постапката на никој начин нема да донесат подобрување во постапката на против истите допополнителни ќе ја одолговлечат а истата и така ВЕРУВАЈТЕ Е НЕПОТРЕБНО РАСТЕГНАТА . Мое професионално и искуствено мислење е дека Задолжителноста на медијацијата ќе биде на директна штета на сите учесници во парничната постапка а најмногу на БАРАТЕЛИТЕ НА ПРАВДА.

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано.

воопшто нема промена на делот за рочиштата и роковите. Судовите воопшто не го почитуваат законот при закажувањето на ново рочиште. Особено Скопските судови малтене БЕЗ ИСКЛУЧОТ го покажуваат максималниот рок од 45 дена за закажување на ново рочиште, а во некои случаи се закажуваат рочишта за подолго од 4 месеци.

Судовите редовно, а не по исклучок, ги погизуваат сите рокови наметнати во ЗПП и ова е вообичаена состојба на која никој не приговара, а која силно го руши прво интегритетот на институцијата од која се очекува правда, а понатаму и довербата во истата. Со новиот предлог закон воопшто не се адресира ова прашање кое сметам дека е КЛУЧНО за побрза и поефикасна постапка а со тоа и побрз пристап до правда.

РАБОТНА ГРУПА: Не се прифаќа. Нови правила за временска рамка, а праксата во поедини судови не е проблем на законот туку на реалноста во одредени судови.

26. Дарија

- Во член 452 (428-а) став (2) се предлага истиот да гласи:

„(2) По приемот на приговорот поднесен против решението за издавање на нотарски платен налог, нотарот е должен предметот со сите списи да го достави до надлежниот основен суд во рок три дена по последната вратена доставница за прием на решението.”

Ова се предлага од причини што, нотарот е должен на судот да му достави среден и комплетиран предмет со сите списи и докази за да може судот да постапи, а не административно да му се враќа предметот на нотарот поради недостиг од докази, какви што се доставниците во конкретниот случај.

РАБОТНА ГРУПА: Делумно прифатен предлог Не е прашање на ЗПП туку за Законот за нотаријат. Не регулира постапување на суд.

27. А1 МАКЕДОНИЈА

До

Влада на Република Северна Македонија

- За Претседател на Влада на Република Северна Македонија,

Г-дин Зоран Заев

Предмет: Коментари по новиот предлог-Законот за парнична постапка

објавен на ЕНЕР

Во врска со новиот предлог за измени на Законот за парнична постапка (**“Законот”**), А1 Македонија ДООЕЛ Скопје ги дава своите коментари поврзани со воведувањето на процес на медијација во спорови од мала вредност, особено во делот на споровите кои произлегуваат по приговор против судски или нотарски платен налог, односно предложените измени на членовите 457, 460 и 425 од Законот.

Имено, со членот 457 се воведува задолжителна медијација во споровите од мала вредност, а дополнително со членот 460 се определува дека одредбите од ЗПП кои се однесуваат на споровите од мала вредност ќе се применуваат и за споровите по приговор против судски или нотарски платен налог, ако вредноста на оспорениот дел не надминува 60.000 денари.

Ваквото воведување на задолжителна медијација и во овие спорови е целосно спротивно на начелото на економичност и судење во разумен рок. Имено, во членот 455 од предлог Законот е предвидено дека постапките по повод приговор против нотарски платен налог судот мора да ги заврши во рок од шест месеци од денот на приемот на предметот. Контрадикторно е воведувањето на медијацијата како задолжителен елемент во споровите од мала вредност за споровите по приговор против судски или нотарски платен налог, ако вредноста на оспорениот дел не надминува 60.000 денари, земајќи предвид дека ваквиот рок судот не ќе може да ги запази со оглед дека постапката за медијација со сигурност ќе трае повеќе од еден месец, особено кога обемот на постапки за медијација драстично ќе се зголеми бидејќи сите приговори против платни налози ќе мора да пројдат низ оваа постапка. При тоа треба да се има во предвид дека преку 90% од сите постапки за присилна наплата по платни налози се за износи до 60.000 денари, што ќе создаде масовност и пренатрупаност на медијаторите со вакви постапки, што значително ќе го продолжи и рокот за нивно постапување но и ќе го продолжи севкупното време за целосно завршување на постапката.

Ваквото продолжување на роковите заради спроведување на постапката за медијација неминовно ќе влијае на рокот за завршување на постапката пред надлежниот суд. Ваквото постапување на судот ќе се смета за повреда на одредбите на постапката и ќе биде основ за побивање на донесените судски одлуки, со што дополнително ќе се одолговлекува постапката и остварувањето на правото и заштитата на интересите на странките во спорот.

Со воведувањето на медијацијата како задолжителен елемент во споровите од мала вредност, а со тоа и во постапките по приговор против судски или нотарски платен налог ако вредноста на оспорениот дел не надминува 60.000 денари, дополнително ќе се зголемат трошоците на постапката кои треба да ги сносат странките, што ќе ја отежне ситуацијата и за доверителите, особено оние кои имаат голем број на постапки за присилна наплата бидејќи ќе се бара трошокот за постапка за медијација да се авансира од страна на доверителот, но и за должниците кои на крајот ќе бидат задолжувани за наплата и на овие трошоци, при што во голем број случаи, трошоците на постапката за медијација може да достигнат повисок износ и од самиот основен долг за кој е започната постапката. Исто така, со продолжувањето на рокот за завршување на постапката, за должникот се продолжува и периодот за кој истиот ќе биде задолжен за наплата на законска казнена камата, што повторно води до зголемување на целокупниот долг кој ќе биде наплатен од должникот. Сметаме дека ваквиот пристап е во целосна спротивност со начелото на економичност на постапката.

Дополнителни аргументи кои покажуваат дека е нецелисходно да се спроведува медијација во состојба откако е поведена постапка за присилна наплата од страна на доверителот е фактот што А1 Македонија, но и другите големи доверители, пред да започне постапка за присилна наплата на побарување во неколку наврати го контактира должникот и го повикува доброволно да го плати долгот и истовремено го предупредува дека доколку не плати доброволно, А1 Македонија ќе поведе постапка за присилна наплата пред надлежен орган (нотар или суд). Дури откако по неколку известувања и обиди за доброволно плаќање на долг должникот нема доброволно да го плати долгот, А1 Македонија поведува постапка за присилна наплата. На овој начин се целосно исцрпени сите средства за спогодбено решавање на спорот, а со тоа и медијацијата како правен инструмент за спогодбено решавање на споровите целосно ја губи својата смисла во самата постапка за наплата на долг.

Доколку после сите обиди на доверителот, должникот и понатаму одбива да го плати својот долг на доброволен начин, започнувањето на постапката за медијација во процесот на присилна наплата како задолжителен елемент на постапките од мала вредност нема да даде никаква нова вредност во решавање на спорот. Ваквата обврска само ќе предизвика дополнителни трошоци на постапката и изгубено време во постапката за наплата на побарувањата.

Сметаме дека медијацијата како правен инструмент за решавање на споровите треба да се смета како право, а не обврска на странките, односно странките самите да избираат дали ќе се обидат спорот да го решаваат преку медијација или ќе се

поведе соодветна постапка пред надлежен орган, но удвојувањето, односно комбинација на двете постапки во текот на процесот за присилна наплата на долг е целосно нецелисходно.

Сметаме дека сегашното решение во Законот за парнична постапка (Службен весник бр. 79/2005, 110/2008, 83/2009, 116/2010 и 124/2015) во однос на медијацијата е целисходно и исправно и не треба да се менува. Предлагаме ставот 1 од членот 457 од предлог Законот да се избрише и во сила да остане досегашното решение предвидено во член 436 од важечкиот Закон за парнична постапка.

Дополнително, во поглед на обврската предвидена во став 1 од членот 425 за задолжителноста на постапката на медијацијата во работните спорови со исклучок на спорите заради вработување на тужителот, апсолутно е нејасно во кои случаи постапката на медијација ќе биде задолжителна. Имено, кои се тие спорови “заради вработување на тужителот”? Дали ваквата обврска е предвидена за постапка на раскинување на работен однос, или пак за воспоставување на работен однос (постапка на избор на работник)? Ваквата одредба ќе доведе до класична правна несигурност, и ќе создаде простор за потенцијално различно толкување на одредбата од секој судија поединечно, што неминовно ќе доведе до неможност на работникот и работодавачот да ги остварат своите права пред надлежниот суд во парнична постапка.

Од горенаведените причини, сметаме дека наведените членови мора да бидат предмет на ревизија и корекција, со цел истите да не бидат усвоени од страна на законодавниот дом вака како што се сега претставени, со цел да се обезбеди правна сигурност и почитување на начелата на парничната постапка, и да се обезбеди заштита на правата на странките во парничната постапка, како и економично и брзо водење на постапките, без дополнителни трошоци и без застој поради вметнување на дополнителни чекори во постоечките постапки кои нема да дадат никаква додадена вредност а само непотребно ќе ги оптоварат странките во постапката.

Со почит,

A1 МАКЕДОНИЈА ДООЕЛ Скопје

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирано прашање

28.Александра

Во предлог законот за парнична постапка вредноста за покренување на Ревизија е зголемена за 1.800.000,00 денари

Со ваквото зголемување се создава правна несигурност и остануваат неривидирани предмети со вредност над 1.000.000 денари како што предвидуваше ЗПП

Сметам дека вредноста за правото на Ревизија може евентуално да биде намалена но никако прагот да биде зголемен поради можноста за искористување на треттостепен суд да биде подостапна за граѓаните и правните лица, имајќи предвид дека законот кој што беше пред ЗПП дозволуваше Ревизија за спорови над 600.000 денари

Ревизијата за трговски спрови е превисоко определена на вредност од 3.000.000 денари со што се прави разлика помеѓу правата на физичките и правните лица што е еднаво на дискриминација при остварување на правата, во случајот сметам дека прагот би можел да се намали, на 1.000.000 денари

Медијацијата може да биде само доброволен институт, никако задолжителен ова е согласно член 6 од Европската конвенција за човекови права каде стои дека Секој има право на заштита на своите права пред законски воспоставен непристрасен суд

Со давање за право на судот да ги отфрла тужбите кои не поминале пред медијатор и тие одлуки да се сметаат за правосилни се ограничува правото од член 6 на Европската конвенција и се задира правото на слободен и неограничен пристап за судска заштита

Во членот 98 треба појасно да се одреди што се смета за злоупотреба на правата на постапката за да се сведе на минимум неоправданото казнување кое може да биде средство за застрашување и со тоа попречување на правдата

Во Предлог законот треба да стои ограничување за вредноста на спорот над кои не може да застапува вработен правник или стручен соработник, во актуелниот ЗПП таа вредност е 1.000.000 денари

Правосилно отфрлање на тужби заради тоа што немало поведено медијација ќе резултира со Тужби до Стразбур и оштета за странките

Злоупотреба на правата во постапката е потребно да е прецизно дефиниран термин казните предвидени со членот 98 и во одредбите за изземање можат да ја попречат правдата по пат на застрашување, доколку нема добра дефиниција за поимот неосновано изземање и злоупотреба на правата.

Затоа што судот претставува институција каде се докажуваат правата, а странките не треба да бидат оневозможени за искористување на сите правни средства вклучително и правото на изземање

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирани прашања.

29. БЕГ

РАБОТНА ГРУПА: Апсолвирани прашања

30. ПРОФ Д-Р ТОНИ ДЕСКОСКИ

Коментарот е на одредбите за посебна месна надлежност во нацртот, односно на членовите 42, 43, 44, 45, 48, 49, 50, 51, 52, 53 и 54.

Во нацртот е добро поставено основното правило за надлежност на судовите на РС Македонија во спорови со меѓународен елемент (т.н. меѓународна судска надлежност), при што е исклучено правилото од постојниот ЗПП според кое во вакви спорови надлежност на домашен суд може да се воспостави и врз основа на одредбите од ЗПП за месна надлежност.

- Надлежноста на судовите на РС Македонија во спорови со меѓународен елемент е регулирана во ЗМПП кој беше донесен оваа година, а кој е усогласен со цела низа од ЕУ Регулации/уредби.

И одредбите за посебната месна надлежност од Нацртот на ЗМПП се

воглавно усогласени со ЗМПП, но потребна е мала интервенција, со цел да стане појасно дека основите за меѓународна надлежност се од ЗМПП, а во спомнатите членови се уредува само месната надлежност за оние спорови за кои според ЗМПП има надлежност на суд на РС Македонија. На неколку места треба да се додаде зборот „месна,, на неколку места зборовите „во спор со меѓународен елемент,, и на неколку места зборовите „според закон,,.

Предложените корекции не ја менуваат суштината на предложените законски норми во Нацртот, туку само ги појаснуваат.

За таа цел е прикачен документ со точниот предлог за корекции.

Колегијален поздрав,

Проф. д-р Тони Дескоски

Во Нацртот на ЗМПП, во чл. 26, вградено е добро редактирано правило за надлежноста на судовите на РСМ во спорови со меѓународен елемент.

- Одредбите за посебната месна надлежност во спорови со меѓународен елемент се усогласени со Законот за меѓународно приватно право, кој ја регулира надлежноста на судовите на РС Македонија во спорови со меѓународен елемент.

Сепак, укажувам дека во некои одредбите за посебната месна надлежност и тоа - чл. 42, 43, 44, 45, 48, 49, 50, 51, 52 53 и 54 треба да се појасни дека се работи за одредби за месна надлежност за спорови со меѓународен елемент, за кои со Законот за МПП или со друг закон е предвидена надлежност на судовите на РС Македонија во спорови со меѓународна надлежност.

Сугестиите се во прикачениот фајл, и тие се од техничка природа, а во функција на појаснување на содржаните решенија. Со предложените корекции воопшто не се задира во критериумите за посебна месна надлежност.

Со почит,

Проф. д-р Тони Дескоски, Универзитет Св Кирил и Методиј - Скопје, Правен Факултет

ВИДИ (ПРИЛОГ 1) –коментарите се директно аплицирани на работниот текст на **законот**

РАБОТНА ГРУПА. Не се прифаќа. Одредбата е јасна и главата се однесува за месна надлежност. Барањето да се вметне „според закон“ не држи бидејќи освен закон можно е прашањето да е регулирано и со меѓународен договор.

31. ГРУПА НА ФИРМИ од Прилеп (Витаминка, Прилепска пиварница, Микросам, Комфи Ангел, Мермерен Комбинат)

РАБОТНА ГРУПА: Даваат поддршка на законското решение во однос на застапниците на правните лица, а како реакција на предлогот на АКРСМ за задолжително застапување од адвокат. Апсолвирани прашања.

32. Синдикат на работници од текстилната, кожарската и чевларската индустрија

Бараат изедначување на статусот по однос на трошоците за претставникот на синдикатот, како за државното правобранителство.

РАБОТНА ГРУПА. Предлогот не е прифатен. Види коментар под точка 6.11.